

42418

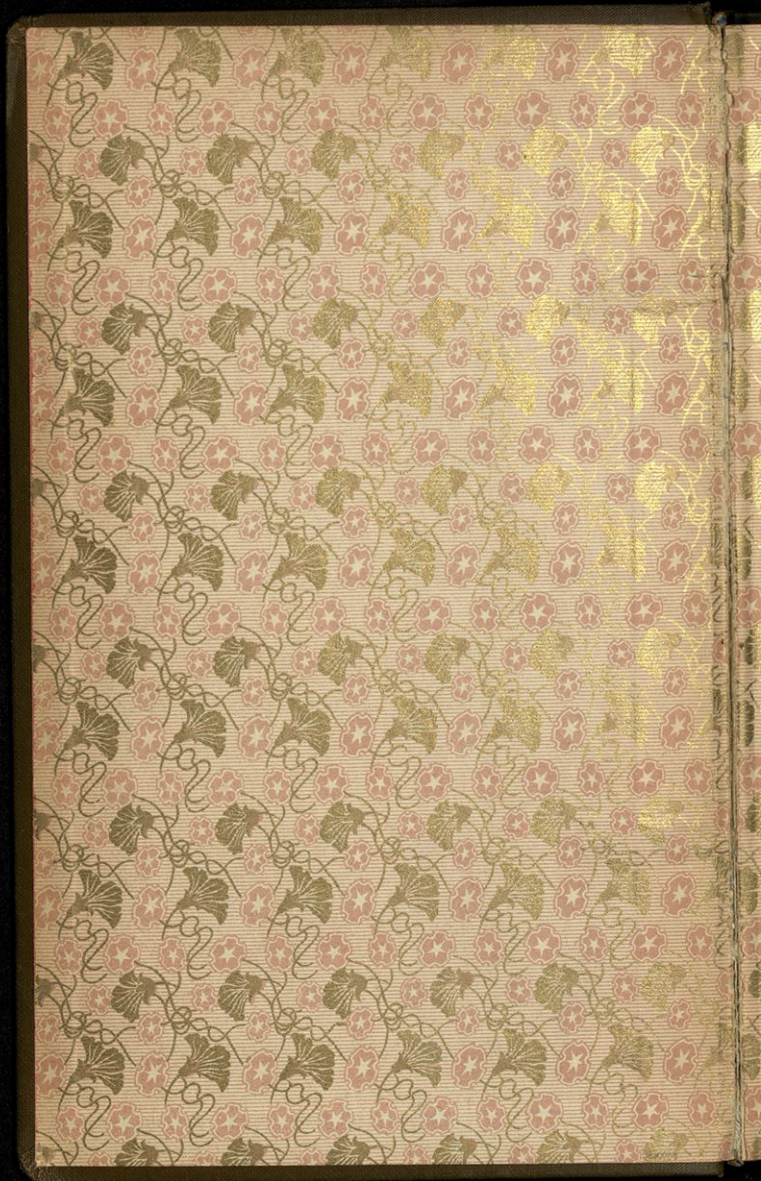
Dr. M. Napotnik,

Govor do semeniščanov

in semeniško

zgodovino obris

Brezmadežna.
Altarna slika v semeniški kapeli.

Vtisnite si te moje besede v
svoja srca in v svoje duše!

(Devter. 11, 18).

Govor do semeniščanov in semeniške
zgodovine **obris** v spomin na prazno-
vanje brezmadežnega spočetja device
Marije v Mariborskem dijaškem se-
menišču, dne 8. grudna 1909,

priobčil

Dr. Mihael Napotnik,
knezoškof Lavantinski.

V MARIBORU, 1910.

V lastni založbi. — Natisnila tiskarna sv. Cirila.

42.418

Proverbium est: Adolescens iuxta
viam suam, etiam quum senuerit, non
recedet ab ea.

Pregovor je: Mladenič, vaje svoje
poti, tudi v starosti ž nje ne stopi.

(Prov. 22, 6).

K vpeljavi skromnega delca.

Mariborsko dijaško semenišče je kaj slovesno praznovalo dne 8. grudna 1909 veseli god svoje mogočne patrone ali zagovornice pred Bogom: brezmadežno spočete device Marije.

Častivredno vodstvo je dalo domačo, čistemu spočetju preblazene device Marije posvečeno kapelo hišni svečanosti pristojno olepšati ter je še nadpastirja prijazno povabilo k slovesnemu godovanju.

Med službo božjo so mladi pevci navdušeno popevali pobožne pesmi, in po svetem mašnem obhajilu so vsi gojenci velevažnega zavoda pristopili k mizi Gospodovi. Po dokončanem svetem opraviu sem pozdravil pričujoče s primernim govorom ter sem naposled podelil vsem sveti blagoslov.

Na osebno izraženo željo in prošnjo mnogočastitega gospoda kn. šk. duhovnega svetovalca in semeniškega rektorja ali vodja priobčim tu tedanji svoj priložnostni govor ter ga v prvi vrsti posvetim mnogočastitim

gospodom predstojnikom v spodobno zahvalo za dosedanje modro vodstvo široširni škofiji toliko potrebnega zavoda in z iskreno prošnjo za nadaljnje blagonosno oskrbovanje imenitnega semenišča.

V drugi vrsti podarim knjižico nadobudnim semeniščanom z živo željo, da bi si večinoma že slišane in zdaj brane besede globoko vtisnili v svoja srca in v svoje duše (Devter. 11, 18) in da bi se vprihodnje zvesto in vestno ravnali po njih. Kdor ni pozabljiv poslušalec, ampak delavec, tisti bo srečen v svojem dejanju. (Jak. 1, 25).

Pridodane slike naj služijo v okrasbo in pridejani obris semeniške zgodovine naj dopolnjuje drobno knjižico.

V Mariboru, na praznik sv. nedolžnih otročičev, dne 28. grudna 1909.

† Mihael,
knezoškof.

Pozdrav,

govorjen v kapeli Mariborskega
dijaškega semenišča na praznik
brezmadežnega spočetja device
Marije,

dne 8. grudna 1909.

Bonitatem, disciplinam et
scientiam doce me, Domine!

Čednost, rednost in ved-
nost me uči, Gospod! (Ps.
118, 66).

V Gospodu pobožno zbrani semen-
iščanje!

Spomladnega meseca maja tekočega leta
sem se mudil v središču krščanske
edinosti, v večnem Rimu. Dne 14. maja
sem bil v zasebni avdijenci sprejet od sve-
tega očeta, vesoljno Cerkev zdaj srečno in
slavno vladajočega papeža Pija, po božji

previdnosti desetega. Na visoki praznik vnebohoda Gospodovega, dne 20. maja, sem se udeležil sijajne slavnosti, ki se je vršila v največji cerkvi sveta, v patriarhalni bazi-
liki sv. Petra, kneza-prvaka apostolov. V pričujočnosti namestnika Jezusovega, več kardinalov, mnogih škofov, obilo mašnikov, veliko redovnikov in redovnic ter posvetnih velikašev in nešteti vernikov sta bila dva blažena duhovnika Jožef Oriol iz Barcelone in Klement Marija Hofbauer¹ iz Dunaja slovesno prišteta svetnikom božjim.

¹ Iz Vatikana sem prejel povabilo z obredom vred za napol-javni konzistorij, ki je bil v zadevi kanonizacije Oriola in Hofbauerja napovedan za četrtek 13. maja, obenem sem dobil še tudi naslednji dve knjigi: *Compendium vitae, virtutum et miraculorum nec non actorum in causa canonizationis beati Josephi Oriol presbyteri beneficiarii Barcinonensis ecclesiae Sanctae Mariae Regum. Ex tabulario sacrae rituum Congregationis. Romae. Typis polyglottis Vaticanis. 1909. Vel. 8°. str. 23.* — *Compendium vitae, virtutum et miraculorum nec non actorum in causa canonizationis beati Clementis Mariae Hofbauer sacerdotis professi e Congregatione SS. Redemptoris ac propagatoris insignis eiusdem Congregationis ultra montes. Ex tabulario sacrae rituum Congregationis. Romae. Typis polyglottis Vaticanis. 1909. Vel. 8°. str. 29.*

Pri obisku svetega očeta sem dal račun od svojega škofovanja, ko sem škofu vseh škofov opisal vernost in pobožnost prebivalcev starodavne škofije Lavantinske, ki bo smela leta 1928 že praznovati sedemstoletnico svojega obstanka. Med drugim sem govoril pri nasledniku sv. Petra, kakor že

V četrtek 13. majnika se je ob pričujočnosti svetega očeta vršil po natanko določenih obredih tako imenovani napol-javni konzistorij, semipublicum Consistorium, pričet z molitvami in končan ž njimi in s svetim blagoslovom. Kardinali so brali svoje kratko spisane glasovnice; nadškofje in škofje pa so po vrsti glasovali, rekoč: Beatissime Pater! Placet ob rationes, in voto a me scripto et subscripto allatas; in so potem tajnikom oddali svoje glasovne listine. Moj „suffragium“ se je glasil tako-le:

Beatissime Pater!

In semipublico Consistorio, die 13. mensis Maii dilabentis anni 1909 in Palatio Apostolico Vaticano celebrato, suffragium de causis beatorum Confessorum Josephi Oriol e clero Barcinonensi et Clementis Mariae Hofbauer e Congregatione Sanctissimi Redemptoris per verbum Placet tuli ob rationes in sequenti, a me scripto et subscripto voto allatas.

Praelaudati sacerdotes Confessores Josephus Oriol atque Clemens Maria Hofbauer ob sancta piaque opera, quae in vita perfecerunt, digni ha-

pri poprejšnjih zaslišanjih, o najvažnejših dveh napravah naše vladikovine: o dijaškem semenišču in o duhovščici. Vrhovni poglavar svete Cerkve so vselej z vidnim zanimanjem poslušali moje poročilo ter so z močnim poudarkom naglašali svojo iskreno željo, češ, da bi naj iz teh dveh prekristnih zavodov prihajali vrli bogoslovci in vneti dušni pastirji.

bendi sunt, ut in Sanctorum album cooptentur, uti patescit e Compendiis ipsorum vitae, virtutum et miraculorum ex tabulario sacrae rituum Congregationis exaratis.

Canonizatione utriusque Confessoris gloria Dei Uniustrini, qui mirabilis est in suis Sanctis, promovetur et amplificatur. Sollemnis Beatorum canonizatio potenter praedicat: Deum adhuc vivere eumque regere mundum.

Porro catholica fides in communionem Sanctorum firmatur ac corroboratur. Regnum Dei in terris dilatatur: sancta Dei Ecclesia exaltatur.

Praeterea salus animarum immortalium promovetur. Sacerdotes namque exemplo sanctorum horum presbyterorum instigantur ad vitam vere sacerdotalem agendam ad muniaque sua sacra fideliter adimplenda. Item Christifideles vehementer excitantur exemplo sanctorum novensilium ad vitam recte christianam ducendam.

Canonizationis sollemnia celebrata universo orbi catholico bene prospereque eveniunt, non

Ko sem zlatomašniku in škofu-jubilarju na Petrovem prestolu vročil mile darove svojih škofljanov, kakor novčič sv. Petra in zlasti mnoge tisoče kron za prebivalce v Kalabriji in Siciliji, v jutro 28. grudna 1908 pri groznem potresu ponesrečene, tedaj je zaigrala solza v očeh dobrotljivega očeta, ki so dejali: Frater, brat, ti ne veš, kako strašna nesreča je zadela kristjane po Kala-

tantum ecclesiae Barcinonensi et solum Liguorianorum sodalium familiae optime meritae. Incolae regionum, in quibus beati duo Sacerdotes nati sunt sancteque vixerunt, una cum totius orbis Christianis nanciscuntur novos patronos, quorum suffragiis coadiuvantur et proteguntur.

Hasce ob causas et consimiles proprium sensum aperui pro canonizatione beati Josephi Oriol, presbyteri beneficiarii Barcinonensis ecclesiae „*Sanctae Mariae Regum*“ nec non beati Clementis Mariae Dworzák seu Hofbauer, nati in Moravia provincia austriaca; atque nunc instantissime exoro Sanctissimum Dominum Nostrum Pium PP. X., ut dilaudatos pastores bonos ponat in catalogo Sanctorum.

Ad pedes Suae Sanctitatis provolutus obedientissimus et devotissimus famulus et filius.

Romae, die 13. Maii 1909.

† Michael, Episcopus Lavantin.

briji in Siciliji! Izrečem pa tebi zahvalo ter te blagoslovim. In ti, kadar se vrneš domov, zahvali in pohvali v mojem imenu vse blagodušne darovalce ter podeli, kamorkoli prideš letos, svojim ovčicam v mojem imenu sveti blagoslov. Po tem veselem naročilu skupnega našega očeta sem se skrbno ravnal in sem vsepovsod, kamor sem dospel letos v škofiji, podelil ljubim Lavantincem papežev blagoslov. In to bi rad storil danes tudi v tem-le zalem svetišču Marijinem.

Predragi semeniščani!

Preden vam podelim očetovski blagoslov, bi vas rad vsprejemne in vredne pripravil za nebeški dar tako, da bi vam koristil za časnost in večnost. S pomočjo in milostjo božjo bi vas zelo rad učil po navodu kralja psalmista *scientiam, bonitatem et disciplinam*, to je vednost, čednost in rednost.

Danes slavimo najmilejši in najnežnejši Marijinih praznikov, svetek namreč brezmadežnega spočetja preblazene device Marije. In to Devico najmodrejšo, najčistejšo in najponižnejšo bi vam želel postaviti za vzgled

in vzor vsemu vašemu prihodnjemu življenju. Amen, amen vam povem, če si bote moje nadpastirske nauke in opomine dobro zapomnili in če se bote vestno ravnali po njih, potem vam bo sveti blagoslov služil v časno in večno srečo tako, da bomo sodnji dan drug drugemu dajali čast in vsaksebi peli hvalo.

Scientiam doce me, Domine! Vednost me uči, Gospod! Ta prošnja svetopisemskega pevca za znanost bodi danes vaša prva prošnja, poslana k večnemu Viru vse modrosti in znanosti! Glejte, ljubi moji gojenci, vi domujete v tem zavodu, da se pridno pripravljate za najvzvišenejši poklic, ki je bil in bo, pa naj se reče, kar se hoče, častitljivi stan duhovniški. Dei adiutores sumus, mi smo pomočniki, smo sodelavci Gospoda Boga, piše razsvetljeni apostol Pavel o sebi in o svojih sotrudnikih, dušnih pastirjih, ker so ti nadaljevali vzveličavno delo božjega Odrešenika, kar velja tudi o njihovih naslednikih, katoliških škofih in duhovnikih, ki nadalje rešujejo ljudi večnega pogubljenja in jim pomagujejo do večnega življenja, ko opravljajo daritev svete maše, delijo svete zakramente, učijo večno-

veljavne resnice, spravljajo izgubljene ovce v hlev božjega Pastirja in jih vodijo po varnem potu srečne rešitve.

Za ta težavni pa tolaživni stan se vi, krščanski dijaki, pripravljate v tem zavodu. Čudovito, tudi Marija se je v posebnem zavodu pripravljala za svoj presveti poklic. Joahim in Ana sta svojo hčerkico iz Nazareta pripeljala v Jeruzalem, da sta jo predstavila in posvetila v tempelju Bogu. Cerkev je v spomin na to pomembno predstavo in posvetitev uvedla poseben praznik, ki ga vsako leto obhaja dne 21. listopada pod imenom: Praesentatio beatae Mariae Virginis ali darovanje blažene Marije device. Vzhodna cerkev ga slavi pod naslovom: Vpeljevanje ali vstop device Marije v tempelj. Po tej vpeljavi in predstavi sta oče in mati izročila deklico zavodu pri tempelju, kjer so po obljubi zavezane deklice živele, se učile in vzgojevale. V tej, nebeškemu poduku in življenju posvečeni šoli se je Marija učila brati svetopisemske knjige, se je urila premišljevati in razne bogoslužne posle opravljati, kakor oskrbovati duhovniška in leviška oblačila, vesti zavesa in tkati preproge, gledati na snažnost tempeljske oprave.

Pobožno izročilo, ohranjeno najbolj po sv. škofu Epifaniju, nam pripoveduje, kako marljiva je bila Marija v tej pripravnici, s kakim vidnim veseljem je prebiralas sveto Pismo, kako vtopljena je bila v molitve in premišljevanja, kako rada je ubogala, kako priljudno se je vedla do svojih tovarišic, ki so jo vse spoštovale, častile in ljubile tako, da so jo izvolile za kraljico nad vsemi. Mlada gojenka je bila vsa ponižna, krotka, ljubezniva in usmiljena, govorila je malo in vselej o pravem času. Bila je prva v čuvanju, najnatanja v izpolnjevanju božjih zapovedi, najpopolnejša v vsaki čednosti. Dasi vsa lepa na duši in telesu, je vendar sovražila vsakatero ničemurnost. Njeno srce je poznalo le eno sovraštvo, sovraštvo do greha. Da se ga obvaruje, se posti ostro in pogostoma, navadno od zore do mraka, ko so priče na nebu zvezde migljati. — Izredno krasno je opeval Marijino bivanje v tempeljski šoli glasoviti kartuzijanski brat Filip v svoji staronemški pesmi Marijino življenje, katero lahko prebirate dandanes že tudi v slovenskem prevodu.¹ V tempelj-

¹ Bruder Philipp, der Lobsänger Mariae in der steirischen Kartause Seiz bei Gonobiz. (Dr. Michael

skem vzgojevališču se je mudila Marija morebiti do svojega petnajstega leta in se je potem vrnila v cvetlični Nazaret, kjer ji je oznanil nebeški poslanec nadangelj Gabriel, da bo postala Mati obljubljenega in težko pričakovanega Mesija: Jezusa, Sinu božjega in Vzveličarja sveta.

Semeniščani predragi! Ne bom se prehudó zmotil, če denem, da so dobri očetje in mile matere tudi vas darovali in darovale Bogu, kakor je Ana, Elkanova žena, darovala svojega sina Samuela po duhovniku Heliju Bogu, kakor sta Joahim in Ana posvetila svojo ljubljeno hčerkico Marijo po duhovniku Cahariju božji službi in kakor sta Jožef in Marija darovala Jezusčka v tempelju, enako trdim, da so ljubi starši tudi vas posvetili Bogu troedinemu, odločivši vas za visoki stan mašniški. O kako goreče moli oče in kako pobožno moli mati in vzdihuje, da bi postal preljubljeni sin služabnik božji! In vi, moji mladi prijatelji,

Napotnik, Die Basilika zur Hl. Maria, Mutter der Barmherzigkeit in der Grazer Vorstadt zu Marburg. Marburg, 1909. Str. 489—529). — Mat. Zemljič, Kartuzijanskega brata Filipa Marijino življenje. Maribor, 1904. Mal. 8°. Str. 411.

vi sami ste vstopili v knezoškofijsko semenišče z dobrim namenom, da se v njem pripravljate za sveti in častiti stan katoliškega duhovnika.

Zategadelj pa se učite neutrudno, da bote svoj čas uspešno učili vse, ki vam bodo izročeni v poduk in vzgojo! Nabirajte si kakor čebele in mravlje marljivo znanosti in ved, brez katerih ne more izhajati dandanes nihče, ki hoče biti omikan in olikan, najmanj pa katoliški duhovnik. Ne tratite zlatega časa, pač pa ga rabite skrbno in vestno! Človek je gospodar pa tudi plen časa. Naj ne bo najti praznega trenutka v sedanjem vašem semeniškem življenju! Z vsem potrebnim, kakor s hrano in streho, ste preskrbljeni, da vam ni treba druga, kakor da se učite in učite. O koliko dijakov želi in srčno želi, prebivati v tej hiši! Vsako leto se jih štirideset do šestdeset oglasi in prosi za sprejem, in uslišanih je le kakih deset prošnikov. Če potemtakem kdo izmed vas ne rabi dobro dragega časa, ne izpolnjuje natanko svojih dolžnosti v šoli in v zavodu, ne biva tu z določnim duhovniškim poklicem ali v njem čimdalje bolj mrzel postaja in ga izgublja, ta zavzema prostor, ki

bi ga vredneje in častneje zavzemal marsikateri drugi dijak.

Morebiti je kateri izmed vas, ki se nahajate zdaj v mladenišnici, manj nadarjen in prebrisan. Talenti so različno razdeljeni. Eden jih je prejel deset, drugi pet, tretji dva in četrti morda le enega. Vendar daru pridnosti ne pogrēša noben učenec, ako noēe. In pridnost, o ēesa ne premaga in ne doseže! — Nasledek izvirnega greha je tudi nevednost. Kako naj se je reši dijak, zlasti manj bistre glave? Bernardka Soubirous, presreēna pastirica Lurška, je bila tudi slabe glave. Sedela je revica celó v zadnji klopi, prezirana od kateheta, učitelja in souēenk; še k prvemu svetemu obhajilu ni smela iti, kakor so šle bolj nadarjene sovrstnice. Ali ko je Bernardka prvikrat zazrla obličje Brezmadežne, je bila vsa izpremenjena, bila je kos vsakomur. Pri najbolj zamotanih raznih vprašanjih sodnikov in odvetnikov, ki so hoteli spoznati, govori li resnico, se ni ustrašila. Odgovarjala je zmeraj jasno in toēno, da so vsi, ki so jo poprej poznali, strmeli in so bili osupnjeni nad njeno izpremembo. Preprosta deklica se je z Marijino pomoējo povzdignila na vrhunec krščanske popol-

Sv. Maksimilijan in sv. Viktorin.

nosti. Kot vzgledna redovnica je umrla v slovesu svetosti. Ne dvomim, da bo kmalu prišteta blaženim nebeščanom. Predpriprave za svetništvo „lurške pastirice“ v Neversu in Lurdu so že dovršene. Preiskovalni odbor je imel 133 sej. O krščanski gojenci, ozirajte se verno in zaupno tudi vi na Marijo, na sedež modrosti, in našli bote pri njej in po njej modrost, umnost, učenost!

Na visoki praznik Gospodovega vnebohoda, dne 20. majnika tekočega leta, je bil najslovesneje svetnikom prištet blaženi Klement Marija Hofbauer, ki vam bodi vzgled, kako se resno pripravljajte za poklic mašniški. Janez, pozneje v redu Klement Marija imenovan, je bil kot sin kmeta in mesarja Petra Pavla Dvořák, kar je nemški Hofbauer, rojen v Tasovicah pri Znojmu na Moravskem, dne 26. grudna 1751. Ko mu je močnoverni oče že leta 1758 umrl, je vzela bogoljubna mati Marija, rojena Steer, malega Janeza, pa ga je nesla h križu in ga je visoko vzdignila h križanemu Jezusu, rekoč: Glej, moj sinek, izgubil si telesnega očeta, in odslej bode tvoj oče križani Jezus; toda gledi, da ga nikdar ne razžališ! Ganljivi prizor se je dečku v srce vtisnil tako globoko, da ga

vse svoje žive dni ni pozabil, da pa tudi ni nikdar vedoma žalil svojega preljubljenega očeta, križanega Odrešenika. Obnašal se je povsod in vselej vzgledno, molil je rad, zlasti sveti rožni venec deviški materi Mariji na čast; najrajši pa je stregel pri svetih mašah v domači cerkvi, kakor se je v domači šoli izvrstno učil. Krasile so fantiča štiri čednosti, ki so največja krasota mladeži in ki začenjajo vse s črko *p*: pobožnost, pridnost, pokornost, prijaznost.

Imel je Janezek pa le eno misel, gojil je le eno željo, postati namreč duhovnik. Toda kako se mu naj izpolni vroča želja, se mu naj uresniči silno koprnenje, ko je mati - vdova bila prerevna, da bi bila mogla poslati ukaželnega sina v višje šole. Primoran je bil, učiti se pekarije, v katerem obrtu se je res tudi prav dobro izuril. Vendar želja po mašniškem poklicu se mu ni pomirila, mu ni ugasnila, marveč je plamtela od dne do dne močnejše in žarnejše. Kadar je kot pekovski vajenec in kasneje kot pomočnik pekel kruh, je vedno mislil na tisti poglavitni del svete maše, pri katerem izpremeni mašnik s posvetivnimi besedami kruh v presveto Telo Kristusovo, pa je vedno mislil na angeljski

kruh v najsvetejšem zakramentu, ki ga je toliko častil in tako rad prejemal. Da si kakržekoli utolaži gorečo željo, odpotuje na Dunaj in stopi v službo pri peku Weyrigu, čigar pekarija „Železna hruška“ se je nahajala v Janezovi ulici nasproti cerkvi in samostanu sv. Uršule, kjer je pozneje tako blagonosno deloval kot ravnatelj. Hiša „Zur eisernen Birne“ še danes stoji in bo v kratkem dobila marmornato ploščo s primernim napisom v trajni spomin, da je v njej prebival in deloval najnovejši svetnik naše ljube Avstrije.

Klement Hofbauer je na Dunaju pridno delal, pa je tudi pridno molil in pogostoma prejemal svete zakramente. Najrajši je obiskoval veličastno cerkev sv. Štefana, kjer je v občno izpodbudo vernikov stregel pri svetih mašah. Na tihem pa je neprenehoma vzdihoval in neprestano prosil ljubega Boga, naj mu vendar pomore do zaželjenega mašniškega posvečenja. In res! Nekega deževnega dne zagleda ravno iz cerkve stopivši Klement tri gospe, ki so vedrile pri vhodu v Štefansko katedralo. V nežni svoji vljudnosti pristopi ter vpraša gospe, bi li hotele vznikati? Ko so mu pritrdile, je zdirjal skromni

mladenič po voznika in ga je kmalu pripeljal. Gospe, tri sestre plemenitega rodu, so sedle v voz in so še prijaznega in postrežljivega neznanca prisesti povabile. Spotoma so ga izpraševale, kdo da je in kaj da počenja v toliko nevarnem mestu? Klement jim vse razloži dostojno, zlasti jim še razodene svojo živo željo, jim odkrije svoje neukrotljivo hrepenenje. In neskončno dobri Bog gane plemenitim gospem srca, da nemudoma obljubijo revnemu rokodelcu, češ, da mu hočejo skrbeti pri učenju za stanovanje, hrano in šolske knjige.

In Klement, že polnoleten, vstopi v latinske šole ter se uči in uči neumorno. Da bi odganjal ponočni spanec, je navadno vzel luč v levico in knjigo v desnico ter je hodil po sobi semtertja, vtopljen v učenje. Kasneje je potoval v Rim, kjer je stopil v redovniško družbo sv. Alfonza de Liguori, v kateri je bil leta 1786, torej že v petintridesetem letu svoje starosti, posvečen v duhovnika. Kdo popiše srečo, kdo nariše rajsko radost in veselje novoposvečenca, ki je po dolgoletnem, napornem trudu dosegel svoj vzvišeni cilj? Z apostolsko gorečnostjo je zdaj deloval povsodi, kamorkoli ga je božja Previdnost

poslala na sveto delo v vinogradu Gospodovem. Na Poljskem in Moravskem, na Badenskem in Bavarskem, v Gornji in Dolnji Avstriji, v Švici in Italiji, zlasti pa v metropoli našega cesarstva je z največjim uspehom opravljal do svoje zadnje ure dne 15. marca 1820 svojo dušnopastirsko službo.¹

Preprosti redemptorist je v avstrijski prestolnici blagodejno vplival celó na učenjake, kakršni so bili n. pr. Jožef pl. Eichendorff, Klement Brentano, Adam pl. Müller, Friderik Schlegel, Friderik Schlosser, Stolberg, Janez in Filip Veith, Pilat, Caharija Werner, ki so vam morebiti znani iz slovstvene zgodovine, v kateri sta dr. Macke in Norrenberg časten spomenik postavila tudi bistrovidnemu Liguorijanu.² — Za čast božjo

¹ Kdor želi bogatejšega in temeljitejšega poduka o blagonosni delavnosti sv. Klementa Marije Hofbauer, tisti beri najnovejši in najpopolnejši njegov življenjepis, ki je na svetlo prišel pod naslovom: P. Adolf Innerkofler C. Ss. R., Ein österreichischer Reformator. Lebensbild des hl. P. Klements Maria Hofbauer, des vorzüglichsten Verbreiters der Redemptoristenkongregation. Regensburg, Rom, 1910. Vel. 8°. Str. XXII + 914.

² Zanimivo je, kako pišeta ta dva literata o našem svetniku: „Wie Overberg in Münster, so

in neumrjočih duš vzveličanje vneti apostol Dunajski, ki je rad pripomnil, če duhovnik svojo dolžnost stori, ga Bog nikdar ne zapusti, in ko bi bil le en kruh več na svetu, bi njega polovico ljubi Bog dal zvestemu duhovniku — ta navdušeni duhovnik je zbiral okoli sebe dijake, katere je navajal h krščanskemu življenju, ko jih je modro učil in pridno izpovedoval. Mnogoteri so se posvetili duhovskemu stanu ter so dosegli visoke in najvišje službe v sveti Cerkvi. Omenjam le Romana Zängerle, knezoškofa Sekovskega, Gregorja Tomaža Ziegler, škofa Linškega,

wirkte in Wien, nur noch weniger von dem aufgeklärten Zeitgeiste gestreift, für weitere Kreise der Redemptorist Klemens Maria Hofbauer. Die Kirche hat ihn in die Reihe der Seligen (namreč leta 1888) aufgenommen und gehören die Verdienste, die ihm die Ehre des Altares erworben, teilweise der Literaturgeschichte an.

Er, der Mann der Tat, war kein Poet, aber das Werkzeug in der Hand Gottes, um den stolzen Nacken vieler Schöngeister wieder unter das süße Joch Jesu Christi zu beugen, und von den Karpathen bis zu den Vogesen gab es im Reiche der schönen Künste manchen, der in dem schlichten Priester seinen väterlichen Freund, Bekehrer und Seelenführer verehrte. Nicht die Romantik, sondern Pre-

Jožefa Otmara Rauscher, kardinala-knezo-nadžškofa Dunajskega. Učenci Hofbauerjevi so zaslužno delovali tudi v našem Mariboru. Bili so to očetje redemptoristi, ki so predmestno župnijo Marije matere milosti oskrbovali od leta 1833 do leta 1848. Med njimi so se posebej odlikovali o. Franc Kosmaček, ki je po nasvetu svojega mentorja Klementa prestopil od medicine k bogoslovju, o. Leopold Michalek, tudi od o. Hofbauerja pridobljen za redovniški poklic, Jernej Pajalich, rojen na Krškem otoku in kot zvest učenec Klementov posvečen leta 1814 v duhovnika

digt und Sakramente, dargereicht von der Hand wackerer Priester, hat die Poesie wieder katholisch gemacht. Hofbauer war weder Schöngeist noch Gelehrter, aber eine echte Priesternatur mit klarem Kopf und warmem Herzen.

Das Haus des Regierungsrates Anton von Pilat wurde durch ihn der Sammelpunkt der berühmtesten österreichischen Katholiken. Hier trafen sich außer Klemens Maria Hofbauer, Friedrich Gentz, Adam Müller, Franz von Buchholz, Graf Franz Mar. Szechenyi und dessen Tochter Maria .. die beiden Konvertiten Friedrich Schlegel und Zacharias Werner.“ (Allgemeine Literaturgeschichte. Münster, 1898. 2. Aufl. Str. 367).

in o. Rupert Eschka, ki še danes sluje med Mariboržani kot izvrsten izpovednik in ki počiva na Mariborskem pokopališču.¹

V slavni šoli slavnega reformatorja Dunajskega je bil vzgojen tudi znameniti slovenski misijonar med Indijani v severni Ameriki, Friderik Baraga, rojen dne 29. junija 1797 v očetovi grajščini „Malovas“ v Doberniški fari na Dolenjskem. Po izvrstno dovršeni glavni šoli, gimnaziji in modroslovni izkušnji v Ljubljani se je bistrourni mladenič leta 1816 podal na Dunajsko vseučilišče, da se uči pravoslovja, katero je leta 1821 odlično dovršil. „Kako in odkod da mu je bila misel došla, prestopiti v duhovski stan in se popolnoma darovati Bogu v službo in ljudem v prosep pravega dušnega in večnega blagra, to nam ne pove ne Friderik sam, ne kako drugo vnanje spričevalo“, tako modruje dr. Leon Vončina o Baragu v obširnem življenjepisu.² Danes nam je že

¹ Dr. Michael Napotnik, Die Basilika zur Hl. Maria, Mutter der Barmherzigkeit. Marburg, 1909. Str. 15—22.

² Dr. Leon Vončina, profesor bogoslovja v Ljubljani: Friderik Baraga, prvi kranjski apostolski misijonar in škof med Indijani v Ameriki. V Ljubljani, 1869. Str. 14.

dobro znano, kdo je pridobil duhovitega visokošolca za mašniški stan in bržkone tudi za misijonski poklic.

Redemptorist o. Jernej Pajalich, ki je tudi služboval v Mariboru, pripazuje v svojih spominih (Erinnerungen § 19), češ, da je med tistimi, ki so ponajvečkrat prihajali k sv. Klementu Hofbauer in so se dali kakor otroci voditi od njega, videl gospoda Friderika Baraga, „ki je pozneje postal veliki misijonar med divjaki in škof v severni Ameriki.“ In Baraga sam je kot škof v „Sault-Ste. Marie, Marionopolis in Michigan“ poslal papežu Piju IX. blagega spomina zanimivo pismo, v katerem je proslavil očeta Hofbauerja tako-le: „Po svoji gorečnosti v pospeševanju pobožnosti in v oznanjevanju vere je o. Hofbauer dosegel, da je katoliška vera, ki je vsled neugodnih časov močno pešala na Dunaju, vnovič bujno zacvetela. O vsem tem sem jaz sam priča, ker sem pet let ob času očeta Klementa Marije Hofbauer študiral na vseučilišču Dunajskem in sem tri leta užival sladko srečo, da sem se mogel izpovedovati pri častivrednem služabniku božjem, kar pri-

števam največjim dobrotam božje Previdnosti in bom prišteval do zadnjega vzdihljaja svojega življenja.“¹

Po dokončanem bogoslovju in mašniškem posvečenju v Ljubljani leta 1823 je služboval Miroslav Baraga z izredno gorečnostjo v Šmartnu pri Kranju in v Metliki. Medtem pa se je že pridno pripravljajl za misijonarja, ko je spal navadno na goli slami ali na samih deskah, se ni nikdar ogibal ne hudega mraza ne silne vročine, ni pil vina ne piva, in njegovo kosilo in njegova večerja sta bila mnogokrat samo kruh in voda. Dobro pripravljen za nedopovedno težko nalogo misijonsko je leta 1830 odpotoval v severno Ameriko, kjer je s čudovito požrtvovalnostjo misijonaril v raznih, od

¹ Michael Haringer, *Leben des ehrwürdigen Dieners Gottes Clemens Maria Hofbauer*. Regensburg, 1880. 2te Aufl. Str. 230. — P. Adolf Innerkofler, op. cit. Str. 490 nsl. — Redemptorist Mihael Haringer je obžaloval, da ni mogel v roke dobiti kakšnega življenjepisa glasovitega škofa-misijonarja, ob čigar smrti so ameriški časopisi poročali, češ, da so se godili očitni čudeži na pripomoč in priprošnjo bogonadarjenega Baraga.

njega utemeljenih postajah, kakor v Krivem drevesu (L'arbre croche), stoječem na severni strani Mičiganskega jezera, potem pri Veliki vodi (The Grand River), od njega Šmarija imenovani, v Lapoéntu pri Sv. Jožefu ob Gornjem jezeru, v Lanzu (L' Anse) in po drugod, dokler ni bil za novo-ustanovljeno škofijo Šmarija (Sault-Sainte Marie) izvoljen za nadpastirja. Toda podvzetni misijonar je kmalu premestil svoj škofijski sedež v mesto Market (Marquette), od koder se je udeležil znamenitega, leta 1866 obhajanega cerkvenega zbora v Baltimoru,¹ kjer ga je zadel pa mrtvoud, da potem

¹ Kaj zanimiva je vest, da je na tem Baltimorskem narodnem koncilju imel svoje mesto kot učen bogoslovec in ga je tudi mično opisal mož iz naše Lavantinske škofije, to je glasoviti misijonar ameriški Franc Ksaver Weninger, ki je bil rojen dne 31. vinotoka 1805 v gradu „Wildhaus“ v Selniški župniji pri Mariboru ob Dravi. Svoje dni se je nahajal kot gojenec v Dunajskem višjem duhovskem zavodu sv. Avgušтина. Od leta 1848 je korenjaški mož misijonaril po severni Ameriki. Slul je kot izboren pridigar, kot kremenit, neustrašljiv značaj. Spisal je veliko knjig apologetiške, katehetiške in asketiške vsebine. Zlasti hvalijo njegov zbornik kratkih pa krepkih cerkvenih govorov.

ni več okreval ter je na praznik presladkega imena Jezusovega 1868 umrl v sluhu svetosti. Žalovanje za nedosežnim, vsemu izobraženemu svetu vrlo znanim apostolom Indijanov je bilo splošno.

Friderika Baraga spomin ostane blagoslovljen v Ameriki in Avstriji, zlasti med pobožnim slovenskim narodom, kateremu je podaril več dušo razsvetljujočih in srce ogrevajočih nabožnih knjig. Kdo ne pozna Dušne Paše, Zlatih Jabelk, Nebeških rož in drugih zlatih spisov, po katerih je slul in bo slul blagi mož pri Slovencih, katere je dvakrat iz Amerike in sicer 1838 in 1854 obiskal? Dne 28. marca rečenega leta 1854 se je mudil tudi v Celju, kjer ga je rajni opat Matija Vodušek in štirideset duhovnikov navdušeno pozdravilo.

Umrl je dne 29. junija 1888 v mestu Cincinatu. V mojih rokah se nahaja obilo zbranega gradiva za njegov življenjepis. Največ mi ga je poslal njegov goreči častilec gospod Jožef Schmid, ki prebiva s svojo soprogo, pesniškemu svetu vrlo znano Kordulo Peregrino, v Schwazu na Tirolskem. Žal, da vsled pogrešanja časa ne morem sestaviti bio- in bibliografije prezaslužnega Lavantinca. Morebiti se mi oglasi in ponudi kateri posebno deloljuben duhovnik, da mu izročim nabrane podatke v ureditev.

Tedaj si je s posebnim veseljem ogledal misijonsko hišo in cerkev častitih gospodov duhovnikov misijonarjev sv. Vincencija Pavljana pri sv. Jožefu više Celja. — Izredne zasluge si je stekel Baraga za severno Ameriko s tem, da je ustvaril očipve-indijansko slovstvo, ko je spisal slovnico in zložil slovar v tem jeziku ter izdal veliko nabožnih knjig za Očipvejce. Nedavno je bil v angleškem jeziku priobčen obširnejši življenjepis prezaslužnega delavca v vrtu in vinogradu Gospodovem.¹ V svoje veselje čujem, da se delajo priprave za njegovo beatifikacijo. Škofje severne Amerike so bojda že zaprosili sveto stolico, da bi se naj apostolski škof-misijonar, ki si je neminljivih zaslug pridobil za uboge ajde po severni Ameriki, prištel blaženim udom svete Cerkve.

Komu izmed vas, krščanski gojenci, ni iz življenja sv. Klementa Hofbauer in njegovega zvestega učenca Friderika Baraga jasno, kaj premore trajna pridnost, kaj do-

¹ P. Verwyst O. Fr. M., *Life and Labors of Rt. Rev. Frideric Baraga. To which are addet short sketches of otter Indian Missionaries of te Nordhowest.* — Želeti je, da se postavi vzornemu možu tudi v Slovencih primeren slovstveni spomenik.

seže stanovitnost v dobrem, kaj opravi delaven in zaveden dijak v svojem poznejšem duhovskem stanu? Zatorej pa prosite Svetega Duha za dar učenosti! Scientiam doce me, Domine!

Preljubi semeniščani!

Divnih psalmov skladatelj je prosil Gospoda ne le za učenost, ampak tudi za čednost. Učenost brez čednosti napihuje, čednost z učenostjo povzdiguje. Zato bodi psalmistova prošnja danes in vselej tudi vaša preponižna prošnja! Bonitatem doce me, Domine! Čednost me uči, Gospod!

Najsijajnejša čednost preblazene device Marije je bila njena čistost, nedolžnost, brezmadežnost. Marija je bila na skrivnosten način obvarovana madeža izvirnega greha. Spočeta in rojena je bila v svetosti in pravičnosti, kakršna je bila ustvarjena prva žena Eva, mati človeškega rodu. Vendar izredna ta milost bi ne bila Mariji koristila, ko bi jo bila kakor nesrečna Eva izgubila. Toda Marija je prejeto nebeško milost obvarovala in ohranila tako, da je živela kakor brez izvirnega greha, enako tudi brez slehernega

Anton Martin Slomšek,
knezoškof Lavantinski.

osebnega ali dejanskega, bodi malega odpustljivega bodi velikega smrtnega greha. Po angeljski nedolžnosti in deviški čistosti se Marija najbolj odlikuje med svetniki in svetnicami ter se povišuje nad nje. Opravičeno kličemo v lavretanskih litanijah: Kraljica devic in kraljica vseh svetnikov, prosi za nas!

Upam in vem, da dragi semeniščanje ljubite z otroško vdanostjo in gorkoto svojo patrono ali zavetnico, deviško mater Marijo. Pa častili in ljubili bote svojo mogočno varihinjo najizdatneje, če jo bote skrbno posnemali v njenem deviško-čistem življenju. Marija je storila zaobljubo vednega devištva in jo je tudi neprelomno izpolnjevala. Še tedaj, ko jo je arhangelj Gabriel, katerega cerkvena umetnost z lilijo v roki upodoblja, spoštljivo pozdravil, se je prestrašila pozdrava — *turbata est in sermone eius* — in šele potem, ko je bila od nadangelja potolažena in ko je spoznala, da bo rodila Vzveličarja sveta in obenem ostala neomažežana Devica, šele tedaj je privolila v božji sklep in namen.

Posnemajte, krščanski mladeniči, Devico devic v čednosti, kateri je obljubljeno gle-

danje božjega obličja, kakor je božji Učenik v svoji veličastni pridigi na gori blagrov zatrdil, kličoč: Blagor tistim, ki so čistega srca, ker oni bodo Boga gledali! (Mat. 5, 8). Bodite čisti v svojih mislih, željah, besedah, v pogovorih, v delih, sploh v vsem dejanju in nehanju! To bo najizvrstnejša priprava za mašniški stan, čigar člani morajo biti deviško-čisti, ker opravljajo službo božjo, ker oskrbujejo duhovne reči, ker stražijo žive tempelje, varujejo žive podobe božje.

Pač čudovito! Vsa ljudstva kakršnekoli vere so bila misli, da ima zdržnost nekaj nebeškega, kar človeka povelčuje in ga dela prijetnega, vabljivega, vzvišenega. Po pravljici starih arijskih Indijanov je najvišje bitje Birmah ustvarilo Brahmana kot duhovnika brez žene, ker ne sme biti raztresen, da zamore vsled svojega poklica vso skrb obračati na nauk, na molitev, na službo duhovno. Grški zgodovinarji Herodot, Pavanija in Strabo izpričujejo, da je moral biti najvišji duhovnik pri elevzinskih tajnih opravilih neoženjen, kakršna je morala biti paganska duhovščina v Miziji, v Fokisu, v Delfih. Znano je, da se niso smele močiti

Balove duhovnice v Babilonu, Jovove v Dodoni, Herkulove v Tespiji, Dianine v Eginu, Minervine na otoku Kosu, Apolonove v Delfih.

Zlasti čudovite prikazni so v tem oziru rimske Vestaline. Te služabnice boginje Veste so bile v dekliški dobi od šestih do desetih let izmed 20 predstavljenih mladenk izvoljene od višeduhovnika in slovesno vpeljane v atrij ali predvežo Vestinega svetišča, kjer so morale v ostri klavzuri trideset let živeti v devištvu in vestno opravljati težavno službo straženja vedno plamenečega ognja, čigar ugašenje je pomenilo veliko nesrečo za državo in je bilo z bičanjem kaznovano. Še groznejša kazen je čakala Vestalino, ki je oskrunila zapriseženo devištvo; bila je živa zakopana. Bile so pa Vestaline kot posvečene osebe v najvišji časti; imele so pravice rimskih matron, katerih častitljivo oblačilo so tudi nosile; smele so biti priče in delati testamente kakor možje. Na smrt obsojeni in peljani na morišče so bili pomiloščeni, če so jih srečale Vestaline. — V novejšem času so v Rimu odkopali Vestin atrij ali hram, v katerem so prebivale deviške služabnice Veste, „matere in zaščit-

nice rimske države“. Nedavno sem v društvu učenega starinoslovca jezuita Morica Meschler obiskal in pregledal te zanimive izkopine na rimskem foru, ter se nisem mogel dovolj načuditi in nagledati pomenljivih spomenikov, ki so jih postavili Rimljani najvzglednejšim Vestalinam.¹

Proslavljeni Baraga pripoveduje v svojih misijonskih poročilih do Dunajske Leopold-

¹ Kako izvrstna devica služabnica je morala biti neka „Flavia Publicia“, izpričujejo peteri njeni kipi, ki so bili leta 1883 izkopani in katerih napisi vsebujejo najvišjo hvalo te Vestaline: n. pr. cuius sanctissimam et religiosam curam sacrorum, quam per omnes gradus sacerdotii laudabili administratione operatur, numen sanctissimae Vestae matris comprobavit . . . In na drugem mestu: cuius in sacris peritissimam operationem merito respublica in dies feliciter sentit. — Na častnem spomeniku duhovnice „Coelia Concordias“ se bere: propter egregiam eius pudicitiam insignemque circa cultum divinum sanctitatem . . . Neki Vestalini, katere ime je bilo pozneje zbrisano z monumenta, je bil spomenik postavljen, kakor kaže napis: ob meritum castitatis pudicitiae atque in sacris religionibusque doctrinae mirabilis . . . (Hartmann Grisar S. J., Geschichte Roms und der Päpste im Mittelalter. Erster Band. Rom beim Ausgang der antiken Welt. Freiburg im Breisgau, 1901. Str. 12—17).

dinske družbe, da tako imenovani Otava-Indijani niso marali oženjenih pridigarjev; čislali in poslušali so le neoženjene blagovestnike. Po svojem zdravem razumu in pri svojem nepopačenem čustvu so sodili tako-le: Nekatoliški misijonarji imajo sleherni svojo ženo, svoje otroke, so torej ljudje, kakršni smo mi sami. Katoliški duhovniki pa, prosti takih vezi in nadlog, zamorejo ves čas in vso skrb obračati le na dušne zadeve, se zatorej laglje žrtvujejo službi svojega vse-mogočnega Gospoda, kateri je sam tudi le „čisti duh.“ — Navedeni in slični zgodovinski prikazi se vobče občudujejo, a so le senca tistega čistega, neomadežanega življenja, po katerem se mora odlikovati duhovništvo pravega, živega Boga, duhovništvo, ki je božja ustanova.

In to je edino le krščansko-katoliško mašništvo, ki je s svojim božjim začetnikom Jezusom Kristusom po redu tistega Melhize-deka, kateri je, kakor pravi sv. Pavel v listu do Hebrejcev, brez očeta, brez matere, brez zapisnika rodovinskega, kateri nima ne začetka dni, ne konca življenja. (Hebr. 7, 3). Kaj čuda, mili moji gojenci, da je Jezus Kristus, čigar služabniki hočete svojedobno

postati, tako izredno ljubil čiste duše? Koga si je izvolil za mater? Devico. Koga si je odbral za krušnega očeta? Devičnika. Koga si je odločil za predhodnika? Oznanjevalca pokore, ki je bil očiščen podedovanega greha že v materinem telesu in je kot devica živel do svoje mučeniške smrti. Koga je hotel imeti za prve svoje mučence? Nedolžne otročiče. Kdo mu je bil najljubši učenec? Deviški Janez apostol, ki mu je smel pri zadnji večerji celó na prsih sloneti in na srcu počivati. In kdo se ne čudi ljubezni, s katero je Jezus nedolžne otroke v naročje jemal in objemal, jih blagoslavjal ter branil vsakega pohujšanja? Tisto grozno gorjé o mlinskem kamenu in o potopljenju v morsko globino je zaklical vsem, ki bi le ednega njegovih malih ljubljencev pohujšali. Da, nad nedolžnimi je storil božji Vzveličar svoje največje čudeže, ko je od mrtvih obudil dvanajstletno hčerkico Jairovo na mrtvaškem odru, mladeniča Najmskega v mrliški krsti in ljubljeneza Lazarja v grobu.

O predragi semeniščniki, ljubite in ljubite deviško čistost! Ne omadežujte dragocenega krstnega oblačila! Z nedolžnim življenjem se bote najbolje pripravljali za

vzvišeno službo duhovniško, po kateri, vem da hrepenite, kakor je koprnel slavljeni sv. Klement Marija Hofbauer, pa je koprnel vekoviti misijonar-velikan Friderik Baraga. Bonitatem doce me, Domine! Čednost me uči, Gospod!

Preljubljeni semeniščani!

Tretja prošnja psalmistova se glasi: Disciplinam doce me, Domine!

Rednost me uči, Gospod! In to bodi tudi vaša iskrena prošnja do Gospoda Boga, da vam podeli potrebne moči za ohranitev reda, strahu božjega.

Poleg deviške čistosti je bila ponižnost v kateri se je sveta devic Devica na heroiški način urila vse svoje življenje. Kaj bi tudi bilo Mariji pomagalo čisto srce, ko bi pa ne bilo obenem krotko in pohlevno? Napuh še angelja izpremeni v satana. Ponižnost pa povzdiguje človeka do angeljev. Marija je bila povsem skromna. Ko ji je nadangelj oznanil, da bo mati Sinu božjega, ni mara odgovorila, tako je prav, to zaslužim, saj sem bogoljubno živela, sem svete reči pre-

postati, tako izredno ljubil čiste duše? Koga si je izvolil za mater? Devico. Koga si je odbral za krušnega očeta? Devičnika. Koga si je odločil za predhodnika? Oznanjevalca pokore, ki je bil očiščen podedovanega greha že v materinem telesu in je kot devica živel do svoje mučeniške smrti. Koga je hotel imeti za prve svoje mučence? Nedolžne otročiče. Kdo mu je bil najljubši učenec? Deviški Janez apostol, ki mu je smel pri zadnji večerji celó na prsih sloneti in na srcu počivati. In kdo se ne čudi ljubezni, s katero je Jezus nedolžne otroke v naročje jemal in objemal, jih blagoslavjal ter branil vsakega pohujšanja? Tisto grozno gorjé o mlinskem kamenu in o potopljenju v morsko globino je zaklical vsem, ki bi le ednega njegovih malih ljubljencev pohujšali. Da, nad nedolžnimi je storil božji Vzveličar svoje največje čudeže, ko je od mrtvih obudil dvanajstletno hčerkico Jairovo na mrtvaškem odru, mladeniča Najmskega v mrliški krsti in ljubljeneza Lazarja v grobu.

O predragi semeniščniki, ljubite in ljubite deviško čistost! Ne omadežujte dragocenega krstnega oblačila! Z nedolžnim življenjem se bote najbolje pripravljali za

vzvisheno službo duhovniško, po kateri, vem da hrepenite, kakor je koprnel slavljeni sv. Klement Marija Hofbauer, pa je koprnel vekoviti misijonar-velikan Friderik Baraga. Bonitatem doce me, Domine! Čednost me uči, Gospod!

Preljubljeni semeniščani!

Tretja prošnja psalmistova se glasi: Disciplinam doce me, Domine!

Rednost me uči, Gospod! In to bodi tudi vaša iskrena prošnja do Gospoda Boga, da vam podeli potrebne moči za ohranitev reda, strahu božjega.

Poleg deviške čistosti je bila ponižnost v kateri se je sveta devica Devica na heroiški način urila vse svoje življenje. Kaj bi tudi bilo Mariji pomagalo čisto srce, ko bi pa ne bilo obenem krotko in pohlevno? Napuh še angelja izpremeni v satana. Ponižnost pa povzdiguje človeka do angeljev. Marija je bila povsem skromna. Ko ji je nadangelj oznanil, da bo mati Sinu božjega, ni mara odgovorila, tako je prav, to zaslužim, saj sem bogoljubno živela, sem svete reči pre-

mišljevala, molila, sem nedolžna ostala. Ne tako, marveč Marija je vzdihnila: Dekla Gospodova sem, naj se mi zgodi po njegovi sveti volji! In pri tem verno vdanem vzkliku je bila povišana do veličajne časti Matere božje; v tem trenutku je bila dekla Gospodova poveljučana v kraljico nebes in zemlje.

In ko je za tem večnega spomina vrednim dogodkom obiskala v gorskem mestu Hebronu svojo bogoljubno teto Elizabeto, in ko jo je ta pozdravila kot milosti polno mater svojega Gospoda, je Marija zapela veličastni magnificat, ki je visoka pesem njene ponižnosti, njene prečudežne pohlevnosti. Prerokovala je sicer, da jo bodo odslej poveličevali vsi rodovi, ali ne zavoljo njenih vrlin, temveč ker se je Gospod ozrl na nizkost svoje dekle in ji je on storil velike reči. In to temeljno krepost je sveta Mati božja razodevala v celem svojem življenju, ko nikdar ni iskala časti kot mati Kristusova, pa se ni nikdar povzdigovala nad apostoli, čeprav je bila kot sedež modrosti božje globoko podučena v božjih skrivnostih. Vse njeno čednostno življenje nam je večidel prikrito. Zakrila nam ga je njena nepresežna ponižnost.

Moji mladi prijatelji! Hočete li imeti pravo veljavo pred Bogom in pred svetom, zatajujte in premagujte sami sebe, ponižujte se! Bodite krotkega srca, kakršna sta bila Jezus in njegova najsvetejša mati Marija! Kdor se ponižuje, bo povišan, pravi že stari a še vedno novi pregovor. Ponižnim daje Bog svojo milost; napuhnjenim jo pa jemlje in se jim zoperstavlja. Če bote resnično pohlevni, bote radi izpolnjevali hišne, od učernih in mnogoizkušenih sinodalcev leta 1900 preiskane in odobrene postavbe, ki niso verige, da vas devljejo v sužnost, marveč so modre vodilje po tesni stezi svetosti in pravičnosti, po ozki poti vzveličanja.¹ Če bote od srca ponižni, bote z veseljem ubogali in z radostjo poslušali svoje višje, ki so vam dani od Boga, da ga nadomeščajo v odgoji za prihodnji vaš imenitni poklic. Če bote resno pohlevni, kakor se spodobi krščanskim mladenci, tedaj vam ne bo nobeno naročilo in povelje pretežavno, vam ne bo nobena zapoved ali prepoved prehuda. Prav lahko

¹ *Actiones et constitutiones Synodi dioecese-nae, quam anno sacro 1900 instituit atque pereggit Michael Napotnik, Princ. Episc. Lavantinus. Marburgi, 1901. Str. 439—460, pogl. XLVI.*

in veselo bote izvrševali vse vzveličavne ukaze svojih blagih predstojnikov, ki vas morajo kot božji in vaših staršev namestniki svariti in opominjati, ako naj enkrat pred večnim sodnikom srečno dajo račun od svojega predstojnikovanja. Le prevzetnost in napušnost, oholost in bahavost najde vsako določbo višjih pretežko, prenapeto, krivično.

Krotkost ljubeči dijak-semeniščan spoštuje, časti in ljubi kakor svoje starše tako njihove namestnike. Med njim in med njegovimi predniki vlada tisto sladko razmerje, ki vlada med očetom in sinom. Skrbno se varuje, da bi razžalil predstojnika, in če se mu to pripeti proti volji, hiti in hiti, da ga poprosi milostnega odpuščenja ter ga iznova zagotovi zvestega spoštovanja, odkritosrčnega češčenja, neomejenega ljubljenja. Ošabnež pa, ki je navadno tudi ubožec na duhu in revež v napredovanju, ta pa se ne drži koristnih hišnih pravil, ne uboga, ne spoštuje višjih, marveč jih žali, se jim protivi, jih ogovarja in grdi, jih zasramuje in zaničuje na skrivnem in na javnem. Takovšen samoljuben gojenec je križ brez Boga sebi, je kuga svojim tovarišem, je nadloga svojim

vodjem in on bo bridka muka svojim nekdanjim podložnikom, če poredneža ne pomete roka božja poprej s površja zemlje.

Kakršen semeniščnik v semenišču, takovšen pastir v pastirstvu. Znaki dobrega semeniščana so znaki dobrega dušnega pastirja. Znamenja vzglednega seminarista pa so s pogledom na Boga vernost in pobožnost, glede na bližnjega spoštljivost in vljudnost, z ozirom na lastno osebo pridnost in zdržljivost, v zadevi zavoda pokornost in vdanost, s pogledom na učitelje ubogljivost in hvaležnost. Da, semeniški gojenec kaže neutajljivo, česar je pričakovati od njega. To me uči dolgoletna izkušnja, o tem me prepričuje preživljena preteklost. Bil sem mnoga leta ravnatelj v Avguštineju, v višezobrazovalnem Dunajskem zavodu svetnih duhovnikov iz cele avstro-ogrske monarhije, v znamenitem institutu, ki bo smel leta 1916 slaviti že stoletnico svojega obstoja, in tu sem opazoval vzorne gojence, ki so pozneje postali odlični profesorji, ugledni kanoniki in trije že škofje in eden celó nadškof. O kako bogaboječi, marljivi, skromni in priljudni so bili ti zali mladeniči! Eden je prebral in preučil ves pentatevh v izvirnem hebrejskem

jeziku in je v klavzuri prestavil odlomek iz njega v arabski jezik ter je prejel za hvalevredno prestavo dvanajststo kron. Pa odlikovanec je kaj malo maral za pohvalo in plačo. Za dobljeni denar je kupil umetno, dragoceno altarno podobo za cerkev svojega rojstnega mesta in ostalo je obrnil v dobre, blage namene. Učenega in nesebičnega moža glavo venča že več let mitra škofovska. Neki drugi gojenec je z odliko dovršil pravoslovje, pa je vstopil potem v bogoslovje, katero je izvrstno dokončal, kakor tudi vse ostre preizkušnje v Avguštineju. Ali pri vseh izrednih uspehih je ostal ves ponižen in skromen, da je zaslužil vsako povišanje. Od letos naprej že krasi krepostnega moža naprsni križ škofovski.

Disciplinam doce me, Domine!
Rednost me uči, Gospod! To bodi
vaša vsakdanja prošnja do neskončno usmiljenega Boga! To bodi vaše vztrajno prizadevanje, da si pridobite od višjih priznanje dobro discipliniranih pripravnikov. Držite se rednosti, vam kličem z bogonavdijenim pisateljem bukev pregovorov, ne odstopajte od nje! Varujte jo, ker ona je vaše življenje! (Pregov. 4, 12).

Poslušajte svèt in sprejemajte krotitev, da bote poslednjič modri! (Pregov. 19, 20).

V Gospodu pobožno zbrani semeniščanje!

Sveto Pismo pravi, da so besede, govorene o pravem času, kakor zlata jabolka v srebrni posodici. Mala aurea in lectis argenteis: verba in tempore suo. (Pregov. 25, 11). Taka jabolka, prepletena z zelenimi peresci, sem vam danes podaril. Vzemite te žlahtne jablane in se jih slastno poslužujte, ki so pridnost v učenju, čednost v življenju in rednost v dejanju; in one vas bodo živile za srečno življenje, časno in večno!

Če bote moje očetovske opomine, dane vam na preveseli praznik Marijinega brezgrešnega spočetja, ki je obenem patrocinijskega nam vsem dragega zavoda, če bote, pravim, moje nadpastirske nauke v duhu vere shranili v svojih dovzetnih srcih in se zvesto po njih ravnali, tedaj vam bo sveti

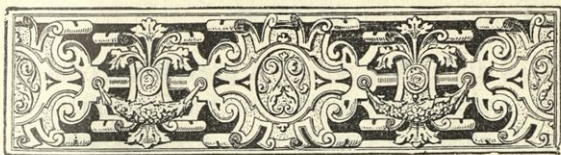
blagoslov, ki vam ga bom zdajle podelil,
koristil za časnost in večnost.

Glejte, tako se blagoslovi vsakdo,
ki se Boga boji! (Ps. 127, 4).

Bodi ime Gospodovo blagoslovljeno!
Odzdaj in na vekomaj!
Naša pomoč je v imenu Gospoda,
ki je ustvaril nebo in zemljo.

Blagoslovi vas vsemogočni Bog † Oče
in † Sin in Sveti † Duh! Amen.

Obris

zgodovine knezoškofijskega dijaškega semenišča v Mariboru.

Izpodbudna svečanost, ki se je vršila v semenišču dne 8. grudna 1909, me je napotila k izdavi mojega tedanjega priložnostnega govora in obenem še k sestavi naslednjega prispevka k zgodovini prepotrebnege zavoda. Pred vsem naj izpregovorim podučno besedo o početku in pomenu, o koristi in važnosti dijaških semenišč.

Neskončno modri Bog je od vekomaj odkazal vsakemu bitju prostor, ki ga naj zavzema v stvarstvu, mu je odločil namen, ki ga naj doseza v njem. Ljudi je razdelil v razne stanove, da dosežajo v njih svoje smotre. In vsedobri Ustvarnik podari vsakemu posamnemu človeku potrebnih lastnosti in zmožnosti, da premore izpolnjevati dolžnosti stanu, v katerega je poklican. Kogar

pa si ljubi Bog po večni previdnosti odbere za svojo lastno službo, tistemu preskrbi še tudi posebno pripravo za sveti poklic, v katerem bi naj delal ter izvrševal presveto voljo božjo.

V svetem Pismu čitamo, da je bil najslavnejši voditelj in postavodajalec Izraelcev, Mozes, čudovito rešen iz valovja reke Nila in vzgojen v palači kralja Faraona, kjer se je nad 40 let pripravljajl za svoj poklic. Na to pa je hitel v puščavo, kjer se je tudi mnoga leta z molitvijo in s premišljevanjem vežbal za imenitno službo, dokler se mu ni, ko je ravno pasel in čuval čredo na hribu Horebu, prikazal Jehova v plamenu ognja v sredi gorečega a ne izgorelega grma in mu je zapovedal, da naj izpelje Izraelsko ljudstvo iz Egipta v deželo, po kateri se cedi mleko in med (Eksod. 3, 2 nsl), in da naj bo zagovornik in posredovalec med Gospodom in ljudstvom. (Devt. 5, 5).

Znameniti prerok Samuel je služil od otroških let pred Gospodovim obličjem (I. Kralj. 2, 18) v tempelju ter se je tam skrbno pripravljajl, da je bil pozneje zvest prerok Gospodov, ki je sodil

Izraela vse dni svojega življenja. (I. Kralj. 3, 20; 7, 15). In modri ta sodnik Izraelskega naroda je ustanovil preroške šole, v katerih so se bogaboječi mladeniči učili božjo postavo, pa so se vadili v bogoljubnem življenju, da bi tako postali vredni, sprejemati božja razodetja. Takšne šole, ki so staročastite predpodobe naših semenišč, so se nahajale v raznih mestih, kakor v Rami, v Jerihi, v Betelu, v Galgali. Gojenci, včasih prav mnogoštevilni, so prebivali vsi v enem zavodu, so uživali vsi enako hrano in so nosili vsi čisto preprosto obleko. Najbujneje so cvetele preroške šole v dobi življenja in delovanja nesebičnega Samuela, gorečega Elija in čudodelnega Elizeja.

Sveti Janez krstnik, imenovan prerok Najvišjega (Luk. 1, 76), je v zgodnji mladosti odšel v puščavo, kjer se je s postom in pokoro izpopolnjeval, da poklican od Boga nadeluje pot napovedanemu Mesiju in daje pričevanje Sinu božjemu. (Luk. 3, 2 ns). In mogočni oznanjevalec vzveličavne pokore je osnoval šolo, v kateri so njegovi učenci po izpričevanju farizejev samih veliko molili in se pogostoma postili. (Luk. 5, 33). Izmed teh je sv. Janez dva poslal k

Jezusu, da se najprej sama in kasneje svoje sotovariše prepričata, da je Kristus pričakovani in doposlani Mesija. Ni dvoma, da so po mučeniški smrti svojega mojstra stopili Janezovi učenci med učence Kristusove.

Kristus Jezus sam se je do svojega tridesetega leta v tihi samoti Nazareški in še posebej s štiridesetdanskim postom v puščavi pripravljaj na najpomembnejše delo vseh del, na delo odrešenja sveta. In od tistih treh let, v katerih je javno učil, je zopet skoraj večino preživel na tistem. Prekinil je očitno delovanje ter odšel na samotno goro, da se tam pomudi s seboj in s svojim Očetom nebeškim in da s tem ponudi apostolom in vsem kristjanom nauk za življenje. Sicer je peljal Jezus tudi apostole v samoto, da jih pripravi za poklic in javni nastop, in ko jih je nekoliko po deželi razposlal, jih je poklical kmalu nazaj, da si pri njem zopet pridobé, kar so oddali na potovanju. Tri leta je Jezus v svoji božji šoli učil apostole z besedo in vzgledom, da bi mogli po njegovem vnebohodu nadaljevati delo odrešenja, da bi zmogli voditi ljudi k večnemu vzveličanju po izvrševanju trojne službe njegove, to je učeniške, mašniške in

Dr. Jakob Maksimilijan Stepischnegg,
knezoškof Lavantinski.

kraljevske ali pastirske. Pošiljal jih je po dva in dva pred svojim obličjem v vsako mesto in kraj, kamor je bil namenjen sam priti. (Luk. 10, 1). S tem jih je uril in vabil za poznejše požrtovalno misijonsko delovanje.

Apostoli so dobro izprevideli izredno vrednost in veljavo Jezusove šole; zato so namesto izdajalca sprejeli v svojo sredino le ednega izmed tistih učencev, ki so obiskovali visoko šolo božjega mojstra ves čas, kar je Gospod med njimi prebival, od Janezovega krsta do dne, ko je bil v nebo vzet. (Dej. ap. 1, 21. 22). Tudi drugi knez apostolov, sv. Pavel, se je skril v puščavo, da se tam pripravi za velikkansko nalogo, izročeno mu od Boga, da se okrepi za težavno poslanstvo med paganskimi narodi. Tam v divji arabski puščavi je sv. Pavel preživel tri leta, da se je z molitvijo, s postom in premišljevanjem božjih skrivnosti izvežbal za vzvišeni poklic apostola sveta in učitelja narodov.

Zares, samota je mati vznesenih misli; ona je učenica zemeljske in nebeške modrosti. Ne na trgu med hruščem in truščem, ne pri mizi ob jelu in pilu, ne v tovarišiji

med blebetanjem in besedičenjem: na vseh teh in sličnih mestih se ne porajajo duhovite misli, se ne zbujaajo blagovite želje, se ne ustvarjajo veličastni sklepi: marveč v tihih sobah, v samotnih logih, na mirnih gorah. Nič drugače ni z najvišjimi, to je z božjimi, večnimi mislimi, željami, naklepi in dejanji. Da se otresejo Izraelci posvetnosti in vrnejo zopet k svojemu Bogu, jim je prerok Ozej napovedal, da jih bo Gospod k sebi povabil ter popeljal v samoto in jim govoril na srce. (Os. 2, 14). Tam gori na Sionu v tihi dvorani zbrani apostoli so prejeli iz višav krst Svetega Duha, so bili napolnjeni z njegovimi darovi in darinami.

V tihi samoti blizu vasi Amesii v Pontu se je izobrazil Bazilij Veliki v vzglednega duhovnika, v apostolskega škofa-metropolita, v klasiškega pisatelja, v svetega očeta in učenika cerkvenega. V tej ljubljeni samiji se je ž njim zedinil v svetem učenju in krščanskem prijateljstvu Gregorij Nazianzenec, poznejši sloviti škof, globokoumni pisatelj, zlasti koreniti tolmač najskrivnostnejšega nauka o presveti Trojici, zato počesčen kakor sv. apostol Janez z naslovom *ὁ θεόλογος*, bogoslovec. Očarljivo je opisal v zagovoru

„svojega pobega“ pred posvečenjem v mašnika visokost in častitost, pa tudi butaro in odgovornost duhovniškega stanu. Slavljenima puščavnikoma se je kot tretji pridružil sv. Gregorij Nisenski, glasoviti cerkveni oče in učenik, ki se je na občnem zboru v Konstantinopolu (381) tako odlikoval med zborovalci, da so mu pridejali častni naslov „Pater Patrum“, in da ga je cesar Teodozij imenoval „steber katoliške pravovernosti“. Tako je vznikla v puščavi krasna triperesnica Kapadoška, in v takšnem svetu je pač tudi vzrastle učeni triumvirat zapadne cerkve: Sv. Ambrož, sv. Avguštin in sv. Hieronim. V sirski puščavi se je štiri leta šolal največji cerkveni učenjak, slavni Stridovčan sv. Hieronim. V samoti antiohijskih gor je spisal Janez Zlatousti svojo zlato knjigo o katoliškem mašništvu; in tam je položil temelj svoji zmagoviti zgovornosti. Patriarh menihov zapadne cerkve, sv. Benedikt, je samotaril v votlini pri Subjaku tri leta, preden je sestavil „Zlato pravilo“ za red benediktinski. „V samoti svoje samostanske stanice sem se več naučil kot iz mnogih knjig“, je resno priznal najslavnejši mož trinajstega veka, sv. Bernard Klaravalski.

Samota je zibel milosti polne izpremembe v človeškem življenju. Kaj čuda, da je zagrešni kralj David vzdihoval: Kdo mi da perute kakor golobu, da bi zletel in počival... in ostal v puščavi? (Ps. 54, 7. 8). Na samotni pristavi je šel izgubljeni sin v se ter se je izpokorjen in poboljšan vrnil k dobremu očetu. V samoti cvetočega vrta je zaslišal glasoviti Hiponec, sv. Avguštin, nebeški glas: Vzemi in beri! In od tega trenutka je bil stari grešnik nov človek. V tihi ječi je kakor mrena ali luskin padlo od oči posvetnemu Janezu Frančišku Bernardone, trgovskemu sinu v Assisiju, da je spregledal precej in storil junaški sklep popolne hoje za Kristusom. V tihotni bolniški sobi je spoznal hrabri španski častnik Ignacij Lojolan, da naj vstopi v Kristusov tabor in da se naj vnaprej pod praporom svetega križa bojuje. In Napoleon Veliki, kje je našel vero svojih mladostnih dni in se spravil z Bogom? Na zapuščenem, od sveta ločenem otoku sv. Helene.

Zmerna, modro urejena samota je nositeljica srčnega miru. Vobče občudovani Dante Alighieri je doživel tako viharne dneve, da je mislil, da se vderó tla pod

njim. In v takšni notranji bolesti kje je iskal in našel mir? Potrkal je na samostanska vrata v mestu „Corvo“ in je prosil za sprejem vsaj za nekoliko dni. In v tej tišini je preganjani mož našel sladki mir in ga je nesel s seboj med svet. Nihče ne more povedati, kaj bi bilo postalo z Dantejem, ko bi ne bil odšel v samoto, na kraj božjega miru. Samota je vir nove kreposti in pogumnosti. Scipio Afričan je rad pripomnil: „Jaz storim največ, če sem sam.“ In trudo-ljubivi mož je pogostoma poiskal samoto, da si pridobi novih moči in sil. Mnogoteri velikani na duhu n. pr. Petrarka, Michelangelo, Tasso, Kolumb, Karol V. so si od časa do časa poiskali samoto v samostanih Clugny, Monte Cassino, Camaldoli, Assisi, Manresa, od koder so se pomirjeni in utrjeni vrnili k novim naporom, k novim zmagam in pridobitvam. Blagor mu, ki se spoprijazni s samoto, v kateri je Bog njegova priča in svedočba! Srečen, ki živi manj zunaj sebe in več v sebi; njemu se odpira novo kraljevstvo lepote! V notranjem človeku živi resnica. Kristus je farizejem dejal: *Ecce enim, regnum Dei est intra vos!* Glejte, božje kraljevstvo je znotraj v vas! (Luk. 17, 21).

Po teh, upam, primernih in koristnih opombah o dragocenosti samote hitim dalje v obravnavi svojega stvarnega predmeta. Včeraj in danes, jutri in pojutrišnjem ostane Jezus Kristus vzor, ki se mora Cerkev nanj ozirati in po njem ravnati. Zato je katoliška Cerkev po vzgledu svojega božjega ustanovitelja od svojih prvih početkov do današnjega dne najizdatneje priskrbovala svojim služabnikom, škofom in mašnikom, potrebno pripravo za njihov vzneseni poklic. Ustanavljala je časovnim in krajevnim razmeram primerne šole in zavode, v katere je sprejemala izbrane dečke in mladeniče, da jih reši zemeljskih skrbi in obvaruje pohujšanja po brezvestnih zapeljivcih, pa jih je tamkaj v varnem zavetju izvrstno vzgojevala in v vseh potrebnih vedah podučevala.¹

Že v drugem stoletju po Kristusu je cvela v Aleksandriji slovita k a t e h e t i š k a š o l a, v kateri so se krščanski mladeniči učili ne samo cerkvenih ved, temveč tudi posvetnih znanosti grške omike ter so se tako pripravljali, da svojčas branijo vero Kristusovo z uma svetlim mečem pred razno-

¹ Concil. provinciale Ravennatis (1885). Odd. 4. pogl. 6. (Collectio Lacensis. Zvez. VI. str. 200).

vrstnimi napadi od strani nevercev in krivo-
vercev. Slične šole so sčasoma nastale v
Antiohiji, v Edesi, v Jeruzalemu, v Rimu.
V srednjem veku so podobno nalogo izpol-
njevale šole, ki jih je vseskrbna mati Cerkev
osnavljala po samostanih, pri stolnih in ka-
pitelskih cerkvah.

Ker pa so bile polagoma cerkvene šole
izpodrinjene od posvetnih, v katerih se je
širil vedno bolj in bolj brezverski ali veri
sovražni duh, je sveta Cerkev škofom za-
ukazala, da naj v lastnih zavodih vzgajajo
zadostno število mladeničev, o katerih sodijo,
da jih je vsedobri Bog poklical v duhov-
niški stan, in da naj tako skrbijo za po-
trebni naraščaj služabnikov božjih v svojih
škofijah. V tem oziru in zmislu je postal za
vso prihodnost odločilen ukaz svetega Tri-
dentinskega zbora, ki se dobesedno glasi:
„Ker človek v mladeniški dobi, če nima
pravega vodstva, teži po posvetnih nasladah
in ker popolnoma ter brez izredno velike
posebne milosti vseмогоčnega Boga nikdar
ne vztraja v ostrem redu, kakršnega terja
sveta Cerkev, ako ne uživa skrbne vzgoje
k pobožnosti in bogoslužnosti že od zgodnje
mladosti, še preden se ga polasté grešne

razvade: zato določa sveti zbor, da naj škofjske, nadškofjske in imenitnejše cerkve vzdržujejo in bogoljubno vzgajajo in v cerkvenih vedah podučujejo mladeniče iz dotičnega mesta, dotične škofije ali dežele v primernem številu, ki odgovarja premoženju in velikosti vladikovine, in sicer v lastnem zavodu v bližini cerkve ali na drugem pripravnem kraju, katerega določi nadpastir.“ (Sej. XXIII. pogl. 18. o reformaciji). — In v okrožnici z dne 8. grudna 1840 zapoveduje papež Gregorij XVI. škofom, da naj vso skrb obračajo na to, „da bodo sprejemali mladeniče, ki se nameravajo posvetiti sveti službi, že v zgodnjih letih v cerkvena sementišča, da bodo tam kakor nežne mladike rastli v bližini Gospodovega prebivališča ter se privajali nedolžnemu življenju, vernosti, skromnosti in cerkvenemu duhu.“

Težko, silno težko dohaja škofu v sedanjem času, dajati vernemu ljudstvu zadostno število dobrih dušnih pastirjev. Dosego tega namena ovirajo mnoge razmere, ki se ne dajo lahko premagovati in odstranjati. Dragota šolanja zabranjuje kmetu, vzdržati svojega sina do konca latinskih šol. Marsikateri dijak je imel in še ima veselje do duhov-

niškega stanu, pa je od uboštva primoran zapustiti gimnazijo in prestopiti v drugi poklic. In vendar deli ljubi Bog milost poklica v mašniški stan najgošče sinovom ubogih stanov, kakor si je bil odbral že Kristus apostole iz nižjih slojev.

Nadaljnja huda ovira so npravne razmere sedanjega dijaškega življenja. Dijak nahaja v svetu, v katerem se suče, malo gorečnosti do molitve, do posvečevanja nedelj in praznikov, do prejemanja svetih zakramentov. Porredkoma sliši v pohvalo svete vere besedo, ki bi ga za sveto Cerkev in za cerkveno službo navdušila. Vede so neodvisne od vere in Cerkve. Vera ni več vedam solnce, ki bi jim svetilo in jih grelo; ni več poslanka božja, ki vse nauke blagoslavlja; ni več gospa in kraljica, ki varno vodi vede. Kako bi se dijak v tako nemilih okolnostih naj navduševal za versko službo? — K temu bodi dodano, da si ubožnejši dijaki ne morejo izbirati med stanovanji; prisiljeni so stanovati tam, kjer so za boljši kup sprejeti. In v takih stanicah so večidel prepuščeni svoji volji, in vrhutega še morebiti vidijo in slišijo marsikaj neverskega in pohujšljivega. V koliki nevarnosti so sirote, da popolnoma

izgubijo vero in nedolžnost! Kaj čuda, da verska vnemarnost mlademu človeku, ki je že itak nagnjen k lahkomiselnosti, otemni duhovniški poklic in mu ga grešne razvade zadušijo? Marsikateri deček začne šole z določnim duhovniškim poklicem, pa jih konča z njegovo izgubo. In če stopi takšen dijak, primoran od razmer, vendar še v bogoslovniško semenišče, kako težavno je, spečo vero v njem vzbuditi, jo okrepiti in poglobiti, slabe navade zatreti, ki se, brzdane malo let, pozneje le prerade vračajo. — Močna ovira duhovniškega poklica je bila nekdanj ostra vojaška postava, po kateri mora sicer še zdaj vsak mladenič po dokončanem dvajsetem letu na vojaško nabiro; vendar pa mu ne brani, postati mašnik, bodi da je bil kot bogoslovec v vojake vzet, bodi da je dostal službo vojaško. Mnogoteri so šli poprej s solznimi očmi mimo semenišča v vojašnico; ali zdaj ni več tolikih zaprek v tem oziru.

Iz povedanega je razvidno, kako potrebna in ne le koristna so dijaška semenišča. Prav primerno in stvarno pripazuje provincijalni cerkveni zbor v Koloniji¹:

¹ Collectio Lacensis. Zvez. V. odd. 2. pogl. 25. str. 367.

„Nihče ne more tajiti, da se v zasebnih hišah čimdalje manj goje pobožne vaje... da vlada tam največja svobodnost mišljenja, katero še pospešujejo razni časopisi, vsled česar preti mladeničem ogromna nevarnost duševne pokvarjenosti in pogubne razvade, ki prezira svetno in cerkveno oblast ter o vsaki priložnosti z nebrzdano strastjo zaničljivo presoja in obsoja njene naredbe.“ Temu se pridruži marsikaj, kar po besedah slavnega papeža Leona XIII., posnetih iz njegove okrožnice „Exeunte iam anno“ z dne 25. grudna 1888, „marljivo vabi v greh in v pogubo: brezbožne in pohujšljive gledališke igre, spisi in časniki, ki zasmehujejo čednost, sramotne pregrehe pa povečujejo... In ne moremo brez strahu gledati v prihodnost, ker se neprenehoma mladini nekako v naročje siplje seme novih zla.“ Tudi od javnih šol ne pričakuje veliki Leon XIII. odpomoči v tem oziru. Nadaljuje namreč svojo poslanico do škofov, pišoč: „Vi veste, kako je s šolami. V njih cerkvena oblast nima odločivne besede, in ko bi bilo najbolj treba nežna, mladostna srca skrbno in neutrudno vzgajati k izpolnjevanju krščanskih dolžnosti, navadno niti govora ni o verskih

zapovedih. Starejšim dijakom pa preti še večja nevarnost od krive znanosti, ki mnogi-krat ne podaje mladini spoznanja resnice, marveč jo le moti z dvomljivimi in s prevarljivimi naziranjmi.“

Najizdatnejše sredstvo zoper vse te in enake ovire so dijaška semenišča, v katerih se učeča mladež že pričetkoma varuje pred okuženjem sveta, se napeljuje k pobožnosti in si tako od Boga prejeti poklic za mašniški stan vedno bolj in bolj v sebi čisti, krepi in dopolnjuje. Ker so dijaški zavodi po vsakdanji izkušnji tako mogočni pripomočki k naraščanju izvrstne duhovščine, zato se katoliški škofje ne ustrašijo nobenih žrtev, kadar je treba zadostiti cerkvenim določbam ter ali iznova ustanoviti ali pa vzdržati in izpopolniti že obstoječa semenišča, iz katerih bi jim naj vzknilo žlahtno cvetje v najkrasnejši venec, ki so učeni in pobožni, za čast božjo vneti in za neumrjočih duš vzveličanje goreči duhovniki.¹

¹ O razpravljanem predmetu najdeš blagi čitatelj poduka v knjigi: Markus Siebengartner, Religionslehrer am Alten Gymnasium in Regensburg, Schriften und Einrichtungen zur Bildung der Geistlichen. Übersetzt, erläutert und mit einer Geschichte des geistlichen Bildungswesens eingeleitet. Freiburg

Fr. Michael Rapotnick
Kucerski

V predstoječem odstavku je bil govor sploh o pomenu, koristi in potrebi cerkvenih semenišč; naslednji odlomek pa veljaj početku in razvoju dijaškega semenišča Lavantinskega. Kakor v drugih pobožnih ustanovitvah, tako tudi v tej cerkveni napravi nikakor ne zavzema naša staročastita škofija zadnjega mesta.¹

im Br., 1902. 8°, str. XV + 501. — Isto gradivo so obravnavale tudi tri sinode Lavantinske: De Seminario puerorum episcopali. (Gesta et statuta Synodi dioecesisanae, quam anno Domini 1896 constituit et celebravit Michael Napotnik, Princ. Episc. Lavantinus. Marburgi, 1897. Cap. XXIII. pag. 392—396). — De Seminario dioecesisano minori. (Actiones et Constitutiones Synodi dioecesisanae, quam anno sacro 1900 instituit atque peregit Michael Napotnik, Princ. Episc. Lavant. Marburgi, 1901. Cap. XLVI. pag. 439—460). — De directoribus seminarii clericorum. (Ecclesiae Lavantinae Synodus dioecesisana, quam anno Domini 1903 coadunavit Michael Napotnik, Princ. Episc. Lavantin. Marburgi, 1904. Cap. LXXXIII, pag. 654—661). — Semkaj spada mični spis: Fr. K. (Franc Kosar), Maksimilijanum-Viktorinum to je mladenišnica ali dijaško semenišče za Lavantinsko škofijo. (Slovenski Gospodar. V Mariboru, 1878. Štev. 15, str. 117—118; štev. 16, str. 125—126 in štev. 17, str. 133—134).

¹ K naslednjemu sestavku mi je največ pripomogel častivredni gospod Dr. Avgustin Stegen-

Kn. šk. Lavantinsko podporno društvo za uboge dijake v Celju (1849—1852).

Ko so knezoškof Anton Martin leta 1846 zasedli škofijsko stolico Lavantinsko, tedaj se je v škofiji nahajala edina gimnazija v Celju, od koder je bilo pred vsem pričakovati domačih pripravnikov za duhovniški stan. Preblagi nadpastir je vedel iz lastne izkušnje, s kako težavo se morajo boriti ubožni dijaki, zraven pa še pogrešajo tako koristnega duhovskega vodstva. Ni čuda, da se izgubi marsikateri, ki je bil od Boga poklican, delovati kedaj v vrtu in vinogradu Gospodovem. Zatorej je skrbni nadpastir leta 1849 pozval svojo duhovščino, češ, da naj zbira mile darove v podporo vrlim celjskim dijakom. Celjski meščani so vobče požrtvovalno skrbeli za siromašno dijaštvo; toda vsled vedno večje draginje so morali omejiti te svoje podpore. Povišalo se je obenem tudi število podpore vrednih in potrebnih dijakov, ker se je gimnazija pomnožila leta 1849 za sedmi razred in leta 1851 za osmi letnik. Tako je zdaj prav prišlo revnim gimnazijalcem, da

šek, profesor bogoslovja in prefekt v dijaškem semenišču. Bog mu plačaj vso skrb in ves napor!

se je zavzela duhovščina za nje. Pri duhovskem posvetovanju v Celju dne 20. septembra 1849 je bila nabrana prva denarna podpora. Tekom leta je vsota narastla na 412 goldinarjev in 34 krajcarjev, od katere je bilo med petdesetere gimnazijalce od 2. do 7. razreda ter med dva učiteljska pripravnika za hrano, stanovanje, obleko, obutev, lekarno, šolske knjige in slične potrebščine razdeljenih 367 goldinarjev in 28 krajcarjev.

Podporno društvo ni bilo pravo, postavno društvo, ker ni imelo ne pravil, ne odbora, ne udnine. Ordinariat je sprejemal zadovoljne darove; podpore pa sta delila celjski opat Matija Vodušek in pred vsem gimnazijski veroučitelj Janez Grašič kot miloščinar. Z gmotnim uspehom prvega leta je veselo tekmoval viden in velik moralni prospeh, katerega rajni opat Vodušek ni mogel prehvaliti. Ko so se započele dajati podpore, so se dijaki sedmega, tedanjega najvišjega razreda zavezali, da ne bo to leto nobeden izmed njih napravil kake zmede in nerednosti, ker bi ga sicer kaznovali tovariši sami. Veliko dijakov je hodilo prostovoljno slednji dan k sveti maši; petindvajset jih je pristopilo k novoustanovljeni bratovščini krščan-

skega nauka z obljubo, da bodo ob nedeljah in praznikih popoldne obiskovali razlaganje krščanskega nauka v mestni župnijski cerkvi sv. Daniela. Pri storjeni zaobljubi so res tudi vztrajali do konca šolskega leta. Zlasti ugoden pa je bil napredek v šoli. V obnašanju so vsi dijaki drugega, tretjega, četrtega in sedmega razreda prejeli red „odlično“ in ravnotako v znanju veronauka. Boljši dijaki so lene in manje nadarjene sošolce priganjali, da so se morali pridno učiti. S tem so blagi mladeniči hoteli pokazati svojo hvaležnost. Plemeniti Grašič je deloval že mnoga leta na zavodu kot profesor, ali kaj enakega še ni bil doživel.

Tedanjega celjskega opata, velikega mladinoljuba, je to dejanje in nehanje živo spominjalo na starokrščanske čase, ko so diakoni delili miloščino med prve kristjane. Navdušeno to tekmovanje se je nastopno leto nekoliko pleglo. Po novouvedenem naučnem načrtu se je od dijakov veliko več terjalo; vendar pa so se še mnogokateri prostovoljno udeleževali cerkvenih opravil in slovesnosti. Radi so prihajali v pomoč pri slovesnih mašah, katere je služil opat v mitri in s pastirsko palico. Ker se je torej

Celjska duhovščina ok. l. 1863.
Jožef Soler, Jožef Jeraj, Ivan Krušič,
Ferdinand Ramor, Matija Vodušek, Franc Janežič.

način podpiranja dobro obnesel, je duhovščina radodarno prispevala vsako leto. Po preteku prvega leta je blagodušni nadpastir v okrožnici z dne 30. decembra 1850 povabil duhovnike, češ, da naj poiščejo v čredi, sebi v pastirsko skrb izročeni, nade in upa polnih dečkov, pa jih naj vzgojijo za šolo in altar, ker bi sicer bilo zaman podporno društvo, pa bi bila zaman novotvorjena duhovšnica pri sv. Andreju ako bi se ne oglašali za njiju mladeniči, ki so božji ljubljenci, bogati na darinah duha in nepopačenega srca, ki so dragocene posode milosti ter najlepše upanje Cerkve in države.

Na god sv. Martina leta 1851 je pisal skrbeči nadpastir o neizogibnosti deškega semenišča: „Kar je katoliška Cerkev v šestnajstem stoletju tako goreče priporočala, to se zdi, da zahteva tudi potreba našega časa — deških semenišč, da se v teh zavodih poskrbi za dober in zadosten naraščaj duhovniškega stanu. Mnoge sosednje škofije se že veselijo teh cerkvenih zavodov; Lavantinska škofija bi pa le težko zbrala potrebnih moči, da bi ustanovila deško semenišče. Novo organizovana in sedaj popolna c. kr. gimnazija naj nam vsled našega pod-

pornega društva nadomešča škofijsko deško semenišče, kakor dolgo bota nauk in vzgoja na tem zavodu stala na določno katoliških tleh. Ves profesorski zbor c. kr. celjske gimnazije mi je dal pomirljivo zagotovilo, ne samo da bo vse učne predmete obravnaval s katoliškega stališča, ampak tudi da bo učečo se mladež z vso pazljivostjo navajal k čednosti in pobožnosti, kakor je to želja Njih Veličanstva, našega presvetlega cesarja, in je namen visokega c. kr. učnega ministerstva ... Ako bi se pa naše pričakovanje ne izpolnilo, potem bomo pa svoje zadnje vinarje darovali Bogu in njegovi Cerkvi, da se ustanovi samostojno deško semenišče“.

Posebno pozornost je hvalevredno društvo obračalo na dobra, zanesljiva stanovanja. V šolskem letu 1850/51 je priljudni opat Vodušek sprejel brezplačno na stanovanje dva učiteljiščnika in dva gimnazijalca; podporno društvo pa jim je kupilo postelje, pulte in stole. S prvim januarjem leta 1852 se je za gimnazijalce najelo skupno stanovanje v Tappeinerjevi hiši ob mestnem jarku — zdaj se nahaja v njej ljudska šola za celjsko okolico — z eno učno izbo in z eno spalnico za deset

učencev. Nadzorstvo je prevzel drugi vero-
učitelj č. o. Roman Prettner, ki je prebival
poleg dijakov v isti hiši. Za perilo in hrano
so si morali študentje sami skrbeti. Vendar
že skupno stanovanje in nadzorovanje je
bilo zelo koristno za nje, ker so se od-

Nekdaj Tappeinerjeva hiša v Celju in sedež
Maksimilijanišča (1852—1864).

tegnili škodljivim vplivom slabih bivališč.
Vsled varnega stanovanja in izvrstnega nad-
zorstva se je povzdignil napredek v uku in
krščanskem življenju. Prettnerjevo pohvalno
poročilo in vest o skupnem stanovanju sta
izpodbudila stare dobrotnike, da so za na-
slednje leto potrojili svoje podpore tako, da

so znašale 1407 goldinarjev. Milostljivi knezoškof sam pa so sklenili namesto podpor-nega društva, ki je od danes do jutri, ustanoviti trajen deški zavod.

**Kn. šk. Maksimilijanišče v Celju
(1852 oziroma 1855—1864).**

Doslej so se podpore, nabrane med letom, sproti porabile. Za semenišče pa je bila potrebna visoka glavnica, da bi se go-jenci vzdrževali lahko z obrestmi. Edino na prostovoljnih letnih prispevkih se ne more utemeljiti trajen zavod. Zategadelj je bilo dne 13. avgusta razposlano duhovščini vabilo za ustanovitev deškega semenišča, ki so ga imenovali seminar, kn. šk. Maksimili-anum, dijaški podporni inštitut, večkrat tudi deški inštitut in konvikt. Dobri duhovniki, pravi poslano vabilo, se ne rodijo, ampak se morajo vzgojiti; za to pa stežka zadošča kratka doba štirih let v bogoslovnici, in neredkokrat je žal že prepozno! Zatorej pa prav modro in z materino skrbjo naroča sveta katoliška Cerkev ustanovitev deških semenišč. Da se izvrstni duhovniki v naši dobi vzgojijo, je treba rešiti dvojno težko-nalogo: najprej nepokvarjeno učečo se mla-

dino obvarovati krivih potov, ki se ji največkrat odpirajo zlasti v mestih, potem pa dati njeni znanstveni izobrazbi versko podlago, ker je vera svete Cerkve korenina in krona vseh znanosti. Vse to pa se dandanes da doseči edinole z dobro urejenim deškim zavodom, v katerem se šolska mladež vpelje v cerkveno-versko življenje ter se ga bolj privadi, kot priuči. *Adolescens autem iuxta viam suam, etiam quum senuerit, non recedet ab ea.* Mladenič pa, vaje svoje poti, tudi v starosti z nje ne stopi. (Preg. 22, 6). Ob naši levi in desni strani so goreči nadpastirji, podpirani od darežljive škofijske duhovščine, že ustanovili deška semenišča, in tudi mi že imamo deški inštitut .. ki pa še pogreša dveh bistvenih pogojev, da bi bilo naše veselje popolno: to sta zagotovitev obstoja in potrebna razširitev, z eno besedo pravilna ustanovitev dijaškega semenišča, ki ga hočemo imenovati Maksimilianum. K tej ustanovitvi se torej vabite!

Tekom štirih let je dobrotljivi nadpastir za nameravani zavod žrtvoval 12.619 goldinarjev, stolni kapitelj je daroval 2111 goldinarjev; izmed korarjev je kanonik Jožef Rozman vložil 800 goldinarjev; dekan We-

stermaier v Rogatcu je vplačal 1000 goldinarjev; opat Matija Vodušek v Celju, dekan Koren v Starem trgu in dekan Kalin na Slatini so dali po 500 gld. Ostali dušni pastirji pa so vsak po svojem premoženju darovali po 20, 10, 6, 5, 4, 3, 2 in 1 gld. na leto. Velike in male doneske je Bog blagoslovil tako bogato, da je bila v štirih letih nabrana vsota 20.662 gold. in 28 $\frac{1}{2}$ kr.

Ker je obenem prenehalo podporno društvo, se je iz tega denarja vzdrževal deški inštitut v Celju, dokler ni bil s šolskim letom 1855/56 spremenjen v Maksimilijanišče. Omislila se je čedna podoba sv. škofa in mučenca Maksimilijana, ki je bila dne 16. prosinca 1856 blagoslovljena. Ta zgodovinski dan je bila pripravljalna hiša zalo ovenčana, in srečnim gojencem se je priredila agapa ali slavnostna gostba. Sicer pa so si morali nekateri dečki med letom po mestu pri dobrih rodbinah iskati milostne hrane; sedemnajst gojencev je na semeniški račun imela na hrani gospa Mukič; samo le večerjo, obstoječo iz ene jedi, so imeli vsi v zavodu. Ker je bilo vseh gojencev triintrideset, so bili prostori — dve učilnici in dve spalnici — prenapolnjeni. Zato je bilo

število gojencev za naslednje leto znižano na 24, ki so pa vendar vsi vso preskrbo — hrano in tudi perilo — imeli doma v zavodu. Vodstvo je oskrboval gimnazijalni veroučitelj in profesor Ferdinand Ramor, za katero važno službo je dobival le stanovanjski prispevek v znesku 40 goldinarjev. Kuhinjo pa je oskrbovala popolnoma zastonj njegova blaga mati. Pevski učitelj Anton Zinauer je poučeval gojence v dveh tečajih. Nastopno leto je bilo mogoče najeti še več prostorov v Tappeinerjevi hiši in leta 1863 še tudi vrt. Število gojencev se je povišalo na sedemindvajset; vendar več jih je moralo iskati kosila zunaj pri dobrotnikih. Za tiste, ki so imeli vso hrano v hiši, so morali starši plačevati pičle mesečne prineske v denarju (40 gld. na leto) ali v pridelkih. Navzlic ubožnosti je zavod vendar dobro prospeval. Nesebični Vodušek je večji del zaslug za ta uspeh pripisoval zlasti vrlemu vodju Ferdinandu Ramorju, ki je bil oster, a blag značaj. Zadnje leto, ko je vodil in skrbel za konvikt, se je nahajalo med 27 gojenci 15 odličnjakov; le dva nesrečneža sta dobila dvojko; iz obnašanja pa so imeli vsi red vzorno. Poleti 1864 je Ramor odšel

kot župnik v Pišece; zavod pa se je preselil v novi dom bolj sredi mesta.

**Kn. šk. Viktorinišče v Mariboru
(1859—1864).**

Stara škofija Lavantinska je obsegala vzhodni del Koroške in ves Spodnji Štajer, izvzemši Maribor, Ptuj ter dekanije po Ptuj+skem polju in v Slovenskih goricah. Škofijski sedež je stal čisto na periferiji ali obodnici v majhnem mestu sv. Andreja v Labodski dolini. Po mnogih obravnavah se je končno posrečilo, ves Spodnji Štajer združiti v eno škofijo in škofijsko stolico postaviti bolj v njeno sredino. S prvim junijem leta 1859 je bil koroški del Lavantinske vladikovine odstopljen krškemu knezoškofu; s prvim septembrom rečenega leta je bil od Sekovske škofije ločen Maribor, Ptuj in ostali slovenski del graške vladikovine. Dne 4. septembra 1859 je bila mestna župnijska cerkev sv. Janeza krstnika slovesno povzdignjena v katedralno ali stolno cerkev. V tesni zvezi s temi pomenljivimi izpremembami se nahaja tudi zgodovina deškega semenišča. Od denarja, nabranega po šestih dekanijah koroškega dela za celjsko Maksimilijanišče, je

bilo krškemu nadpastirju poslanih 3753·08 goldinarjev; od sekovskega knezoškofa pa je bilo Lavantinskemu nadpastirju 9900 goldinarjev štetih od denarja, ki so ga nabrali duhovniki novega dela sedanje škofije Lavantinske za graški deški zavod.

Za sosednjo sekovsko škofijo je namreč že apostolski vladika Roman Zängerle leta 1842 odprl mali konvikt v Gradcu ter se je potem tudi obrnil s prošnjo za podporo do duhovnikov in vernikov svoje škofije. Slovenski del je tedaj vplačal 9731 gld. 31 kr., pozneje vnovič za povečanje seminarja 3600 gld. 46 kr. in zraven je podaril še izrednih prispevkov 1902 gld., skup torej 15.223 gld. 56 kr. V tem znesku je bila že zapopadena ustanova Blažičeva z 2000 gld., ne pa ustanova Senekovičina z 2800 gld. in Standeggerjeva z vinogradom v vrednosti 1250 gld. Ker je bil denar, nabran po subskripcijah ali podpisih, porabljen za stavbo in povečanje hiše, je sekovski ordinariat izročil Lavantinskemu le omenjene tri ustanove, od vsote 13.223·56 goldinarjev pa le znesek 5000 gld. Preostanek je bil zaračunjen za vzdrževanje gojencev iz sedanje nove Lavantinske škofije, katerih je bilo

vseh skupaj do tedaj 20, in stroški za nje so znašali 7000 goldinarjev.

Tako je torej knezoškof Lavantinski v oktobru leta 1859 prejel 9900 goldinarjev zvezne veljave ali 10.400 goldinarjev avstrijske veljave, ki pa so se vsled konverzije znižali na 10.000 goldinarjev av. veljave. Ob enem so pa prestopili štirje gojenci graškega Avguštimeja: Janez Košir, Ivan Križanič, Franc Ozmec in Janez Pignar, vsi doma v novi Lavantinski, v Maribor in so bili prevzeti v popolno oskrbo. Prebivali so v mali škofijski hiši, hrano pa so prejeli iz škofovske kuhinje. Gospodarstvo je vodil knezoškofijski oskrbnik Domaingo, nadzorstvo pa je vodil Jožef Čuček, korni vikar pri knezoškofijski katedrali. Zavod so imenovali po slavnem Ptujskem škofu, mučencu in cerkvenem pisatelju, sv. Viktorinu, „Victorinum“. Navadno je stanovalo v Viktorinišču deset dijakov. Ker še ni bilo petrolejk, so zvečer gorele za učence po tri sveče; kadar so pa pisali naloge, so jim svetile štiri sveče. Že za to svečavo se je na leto veliko potrošilo. Obresti glavnice, poslane iz Gradca, nikakor niso zadoščale. Blagodušni nadpastir je moral iz svojega doplačevati. Da si polajša breme,

Jožef Čuček,
c. kr. gimnazijski profesor in vodja
Viktorinišča, pozneje dekan v Jarenini.

je zopet potrkal na srca darežljive duhovščine ter jo je dne 21. avgusta 1861 poprosil prispevkov za popolno ustanovitev semenišča zlasti za novi škofijski delež.

Dotična okrožnica se med drugim glasi: Pogrešanje dušnih pastirjev v škofiji je vedno večje. V tekočem letu je umrlo deset duhovnikov, nekaj jih misli v pokoj stopiti, dvajset mest je itak nezasedenih, v bogoslovju pa se nahaja samo 38 bogoslovcev namesto 62. Dobrih in nadarjenih učencev ni pogrešati med Slovenci; pač pa nedostaje pomoči in vzgoje za duhovski stan. Stara škofija ima že za silo semenišče, v katerem dobiva deloma podporo 25 do 30 dijakov. Ta zavod se naj zdaj pravilno ustanovi. Nova škofija ima pa le 10.400 goldinarjev z obrestmi 492 goldinarjev, ki nikakor ne zadoščajo za vzdrževanje dijakov, katere je škofijstvo prevzelo od graškega semenišča. Čeprav so duhovniki novega deleža že poprej veliko žrtvovali za sekovski zavod, je vendar sedaj znesla subskripcija za Viktorinišče 8671 goldinarjev, katerim je milostljivi nadpastir pridodal 2000 goldinarjev iz svojega. Skrbel pa je tudi za dom novemu zavodu, ko je kupil leta 1861 hišo na glavnem

trgu v Mariboru na vzhodni strani poleg duhovšnice in jo je dal zapisati na ime Lavantinskega deškega semenišča. Poslopje je bilo lastno rodbini Löschnigg, ki se je od nekdanj pečala z mesarstvom. Toda zadnja dva lastnika Anton (1829—1850) in njegov sin Jakob (1850—1860) sta se zadolžila tako, da so po smrti Jakobovi upniki precej izgubili. Hiša, cenjena na 9240 gld., je bila na prostovoljni dražbi prodana za 10.000 goldinarjev. V škofovem imenu jo je kupil trgovec R. Pachner. Viktorinišče se pa ni v njo, marveč v Celje preselilo in tam združilo z Maksimilijaniščem leta 1864.

Kn. šk. Maksimilijanišče in Viktorinišče v Celju (1864 do 1871).

Ko je leta 1858 umirovljeni župnik Anton Gasparini sporočil majhno volilo za Maksimilijanišče v Celju, je vprašala visoka vlada celjskega opata Vodušeka, kakšen zavod je to in zakaj še ni potrjen. Knezoškofijstvo je samo sestavilo odgovor, češ, da podporno društvo ni pravo, zakonito društvo, ker nima ne pravil ne odbora, ter obstoji le v pobiranju prostovoljne miloščine za uboge dijake. Tako imenovani konvikt pa je le po-

izkus, kako bi se dalo gimnazijalcem oskrbeti živež in dom; nikakor pa ni pravi zavod, in njegovo vodstvo je le provizorno ali začasno. Iz njega bi se naj polagoma izcimilo in razvilo knezoškofijsko deško semenišče. Slavna vlada je vseeno terjala, da se naj omenjeno društvo kmalu ustanovi. Tako je pritiskala deloma posvetna oblast, deloma pa so silile dejanske razmere same, zlasti negotovi položaj Viktorinišča v Mariboru, da se je kn. šk. ordinariat slednjič odločil za ustanovo dijaškega semenišča v Mariboru. V ta namen je modri nadpastir priobčil zgoraj omenjeno okrožnico in je kupil Löschniggovo hišo, ki je bila vpisana na ime Lavantinskega deškega semenišča; obenem je sestavil osnutek za ustanovo dijaškega semenišča Lavantinske škofije pod imenom „Maximilianum-Victorinum“. V osnutku je govor o združenem zavodu Maksimilijano-Viktorinišču, kar izpričuje, da je kn. šk. ordinariat nameraval premestiti Maksimilijanišče v Maribor. Osnutek je obsegal sedem točk in sicer določbe o zalogu, upravi zaloga, porabi zaloga, o sprejemanju gojencev, odpustu, vodstvu in redu gojencev ter o posebnih dolžnostih semeniščanov. Dne 12. grudna leta 1861 je bil

načrt predložen vladi s prošnjo, da naj pri-
skrbi najvišje potrjenje le-te za dobro dušno
pastirstvo prepotrebne in prevažne ustanove.
Vsled pomislekov finančne prokurature je
c. kr. namestnija terjala, da se naj ločijo
glavnice Maksimilijanišča od glavnice Viktori-
nišča, in da se naj njih postanek in razvitek
pojasni natanko. Toda preden je bila vloga
rešena v tem zmislu, je Gospod poklical
svojega zvestega služabnika Antona Martina
dne 24. septembra 1862 k sebi na zaslužno
plačilo.

Njegov naslednik, neodmorno delavni
in učeni Jakob Maksimilijan, je izvršil za-
početo delo. Ker je deški konvikt v Celju
že dobro prospeval in se v Mariboru ni
dala dobiti primernejša in večja hiša od
Löschniggove, je prejel celjski opat naro-
čilo, da naj kupi Tappeinerjevo poslopje v
Celju, kjer so prebivali dijaki že enajst let.
Med tozadevnimi pogajanja je opatu ponudil
škofov brat Maks, tedanji celjski župan in
cesarski svetovalec, eno izmed svojih hiš
ob Graški cesti; zahteval je sicer 3000 gol-
dinarjev več kot Tappeiner, vendar njegova
hiša je bila lepša in večja, ter je donašala
na leto 200 goldinarjev več stanarine. Iz-

Opat Matija Vodusek.

Ivan Krušić.

Janez Skuhala.

vedeni opat Vodušek je toplo priporočil nakup le-te hiše za 28.000 goldinarjev. Hiša ni bila nikakor preplačana. Dotično zemljišče ob Graški cesti z velikim vrtom in malo hišico je kupil Maks Stepischnegg leta 1849 od Jožefa Gotscher-ja, lastnika žusemske glažute, za 12.000 gld. zvezne veljave. Staro hišo je še tisto leto 1849 povišal za eno nadstropje, leta 1850 pa je postavil vstric nje celo novo z dvema nadstropjema, poznejše Maksimilijanišče. Cenili so jo na 32.200 goldinarjev avst. veljave. Sicer pa je bilo vse posestvo zadolženo. Na zemljišču - vrtu so bili dolgovi vknjiženi še iz leta 1789. Ker je bila posest vpisana v deželni deski, je minulo več let, preden so bili zbrisani dolgovi, in je bil izvršen prepis na Maksimilijanišče.

Torej za ceno 28.000 gld. in za pokritje prepisovalnih stroškov v znesku 1225 gld. je dijaško semenišče dobilo novi hram, ki je s prvim junijem leta 1864 prešel v škofjsko last. Hišo je bilo treba prenarediti za novi namen, kar je stalo 3475 gld. in 65 kr. Skupaj je torej veljala hiša 32.700 gld. 65 kr. Stavba je bila krasna, lega prijetna, vrt prostoren. Neugodno je bilo, da ni imel

zavod svoje domače kapele, in so morali semeniščanje vsako jutro zahajati v javne cerkve k sveti maši, in da so v tisti hiši prebivale razne stranke, kakor višji sodnijski uradniki, profesorji, med ostalimi glasoviti šolnik Dr. Gustav Adolf Lindner (rojen v Rozdalovici na Češkem 1828 in umrl dne 16. oktobra 1887 v Pragi kot vseučilišni profesor). Zavod je prejemal 960 goldinarjev letne najemnine; ali zavoljo najemcev ni bilo lahko vzdrževati pravega hišnega reda.

Ob koncu septembra leta 1864 se je začelo živahno življenje v novem semeniškem domu. Nekaj pohištva je bilo prenesenega iz Tappeinerjeve hiše, kjer se je nahajalo doslej Maksimilijanišče; nekaj pa ga je bilo pripeljanega po železnici iz Mariborskega Viktorinišča. Po dovršeni pripravi se je pričela napolnjevati „ladja Noetova“, kakor je poročal blagi opat Vodušek. Štirinajst učencev, došli iz Maribora in Slovenskih goric, je bilo sprejetih na ime Viktorinišča, ostalih 24 iz Savinjske doline in Posavja pa na račun Maksimilijanišča. Vso hišo je vodil dne 13. avgusta 1864 imenovani ravnatelj Ivan Krušič, c. kr. gimnazijalni profesor veronauka. Za plačilo je imel prosto stanovanje

in hrano. V prejšnjem provizornem zavodu je opat Vodušek (iz Dramelj 1802—1872) sprejemal gojence, vodil račune in poročal kn. šk. ordinariatu ; v novourejeni konvikt pa je škofijstvo samo sprejemalo prosilce, in račune je

Nekdanji Maksimilianum-Viktorinum v Celju
(1864—1872. Srednja hiša).

polagal semeniški ravnatelj, ki je stal v neposredni zvezi s škofijstvom. Tako je postal zavod polnopraven in postaven član med raznimi knezoškofijskimi inštituti ali napravami.

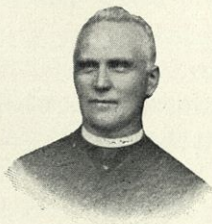
Dijakom ni bilo treba več po mestu prositi hrane; vsi so bili z vsem preskrbljeni v hiši; ali prvo leto se je od vsakega brez izjeme pobiral mesečni prispevek po pet goldinarjev, od tistih pa, ki so vse plačevali, po deset goldinarjev. Toda že naslednje leto so bili petnajsteri dečki sprejeti zastonj, drugi pa na podlagi malih doneskov in štipendij. Izpočetka je vodstvo popolnoma plačujočim gojencem odkazalo lepše prostore v drugem nadstropju; ali škofijstvo je zapovedalo, da se naj ubogi in premožni semeniščanje pomešajo med seboj. — Zdaj je kn. šk. ordinariat vnovič predložil visoki vladi nekoliko popravljeni osnutek za ustanovo dijaškega semenišča „Maximilianum-Victorium“ v Celju. Kar se je že poprej nameravalo, namreč združiti Maksimilijanišče in Viktorinišče v Mariboru, to se je sedaj zgodilo v Celju. Na željo vlade se je ločilo premoženje obeh zavodov. Maksimilijanišče je imelo 40.100 gld. s celjsko hišo vred, Viktorinišče pa 33.936 gld. z mariborskim hišnim posestvom. Dne 18. svečana 1865 je poročala veleslavna štajerska namestnija v Gradcu, da je visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje vzelo pomenljivo ustanovo na znanje.

Dr. Iv. Mlakar.

Franc Korošec.

Anton Ribar.

Dr. Anton Korošec.

Združeno semenišče je izkrajā prav dobro prospevalo. Gojenci so se lepo vedli in pridno učili. Koncem šolskega leta je prejelo vseh 37 klasificiranih gojencev iz obnašanja odlični red, 25 pa tudi odliko v napredku. V šolskem letu 1868/69 je bilo prvikrat sprejetih 50 dijakov, izmed katerih je bila polovica odlikašev. Marljivi učenci so včasih tudi kakšno igro uprizorili. Meseca februarja leta 1870 so igrali poslovenjene „Jagodice“ Krištofa Schmida in vrhutega so deklamovali v nemškem, latinskem, grškem in laškem jeziku. Škoda, velika škoda, da je čez nekaj let opešala rednost v zavodu. Večina gojencev je bila sicer pridna, ali nekateri poredneži so naravnost drzno nastopali, kakor je bridko tožil ravnatelj. Koncem prvega tečaja leta 1870/71 se je pritoževal predobri vodja, da se četrtoletniki ter sedmo- in osmošolci ne držijo hišnega reda, marveč da odhajajo in prihajajo, kakor se jim poljubi; tudi v verskem oziru zaslužijo grajo. Napredek pa ni bil ravno preneugoden. Izmed 48 gojencev je bilo 19 odličnjakov, in padli so le trije.

Kn. šk. ordinariat je poslal izkuščenega in modrega gospoda kanonika Franca Kosar

v semenišče z naročilom, da naj odpusti vse nepoklicane in nepoboljšljive gojence. Za zdaj je bila stvar še dobro poravnana; neubogljivci so skesani vpričo vseh gojencev obljubili slovesno, da se hočejo v vsem poboljšati. Vendar nesreča ni bila odvrnjena od zavoda. Kn. šk. ordinariat je začel resno preudarjati, bi li ne kazalo, semenišče iz Celja prestaviti v Maribor, kjer bi se dalo lažje nadzorovati. Previdni nadpastir se je kmalu obrnil do vseh duhovnikov v dušnem pastirstvu, predlagajoč jim glasovanje v tej važni zadevi. Ako bi se zavod premestil v Maribor, bi se hiša v Celju prodala ali pa vsa dala v najem. Pretežna večina duhovnikov se je strinjala s knezoškofovskim predlogom. O priložnosti zadnje pošiljatve denarja koncem šolskega leta 1870/71 je kn. šk. ordinariat o tem izidu obvestil semeniškega ravnatelja pišoč: „Obenem se pripomni, da bo zavod opuščen; zato se naj računi sklenejo, hiša pa predela za stranke.“ Hiša z vrtom je vnaprej prinašala po 1546 goldinarjev letne najemnine. Meseca julija 1874 jo je kupila baroninja Alice pl. Lempruch, žena podpolkovnikova, za 28.000 goldinarjev ter je plačala tudi prepisovalne stroške.

Kn. šk. Maksimilijanišče in Viktorinišče v Mariboru (1871–1875 oziroma 1878–1910).

Dokler bi se ne napravilo v Mariboru novo semenišče, je dajalo škofijstvo bivšim semeniščnikom in tudi drugim pridnim gimnazijalcem mesečne podpore v znesku od 2 do 6 goldinarjev. Te podpore so delili učitelji veronauka in sicer v Celju profesor Ivan Krušič, v Mariboru profesor Dr. Jožef Pajek in v Ptuju katehet Mihael Lendovšek. Leta 1871/72 je bilo na ta način podpiranih 47 dijakov: 28 na mariborski gimnaziji, in sicer 10 na račun Maksimilijanišča in 18 na račun Viktorinišča, potem 19 na celjski in sicer 3 na ime Viktorinišča in 16 na ime Maksimilijanišča. Leta 1872/73 je bilo 71 učencev podpiranih in sicer 28 Maksimilijaniščanov v Celju, 6 Viktoriniščanov v Ptuju, 13 Maksimilijaniščanov in 25 Viktoriniščanov v Mariboru. Za podpirance se je potrošilo 749 goldinarjev.

Vendar kn. šk. ordinariat ni doživel s temi podporami veselih izkušenj. Obdarovanci so smatrali podporo za navaden štipendij brez vsake obveznosti ter niso mislili na to, da so dolžni gojiti v srcu poklic za duhov-

niški stan. Duhovniki so zložili denar, da se naj ž njim oskrbuje naraščaj za njihov, ne pa za kateri drugi stan. Zato je škofijstvo leta 1875 sklenilo, da se v prihodnje ne delijo več take štipendije, temveč da se obresti dolagajo h glavnici, potem pa pri prvi priložnosti v Mariboru kupi primerna hiša. Dne 15. septembra 1875 je bil storjeni sklep duhovščini dan na glasovanje. Velika večina (258) je pritrdila predlogu; le 20 se jih ni izreklo zanj, 12 pa je izrazilo željo, da bi se naj do otvoritve novega seminarja podpirali najubožnejši dijaki, da jim ne bo treba pretrgati študij. In res so bili pravrevni učenci podpirani iz ustanove Elizabete Senekovič in iz volila dekana Weixla, dokler ni bil željno pričakovani novi deški zavod otvorjen v Mariboru leta 1878.

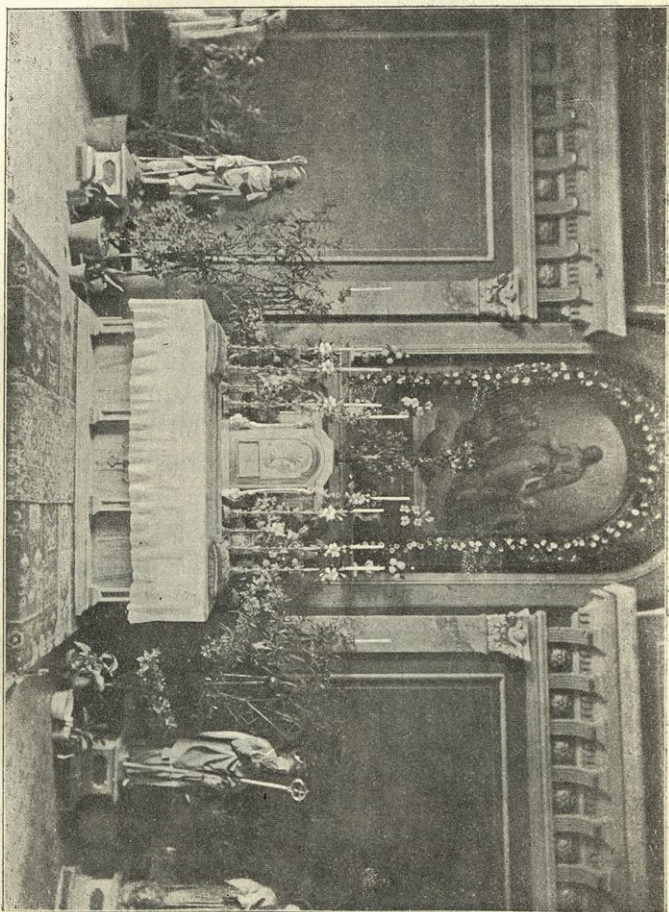
Kn. šk. ordinariat je zastonj pričakoval, da bo kupil pripravno hišo v Mariboru, na primer vilo Maksa barona Rasta, kjer se nahaja zdaj kaznilnica. Končno se je odločil, postaviti novo poslopje. Potrebno zemljišče je kupil od „konzorcija Badl-ov“, to je od Jakoba Starejšega in Ignacija v Krapinskih toplicah ter od Antona usnjarja v Mariboru in Jakoba Mlajšega trgovca z usnjem na

Dunaju. Za stavišče v kotu med podaljšano Gosposko in Meščansko ulico v obsegu 24 sežnjev širokosti in 50 sežnjev dolgosti je bilo po pogodbi z dne 8. novembra 1876 plačanih 7000 goldinarjev. Načrt za novo stavbo je naredil stavbni mojster Jožef Lobenstein, ki je vodil tudi vse stavbinske priprave kakor dovažanje lesa in kamenja, kopanje vodnjaka in drugo stavivo. Stavitev je prevzel mojster Andrej Tschernitscheck, ki je spomladi 1877 pričel z zidanjem. Stroški za hišo z zemljiščem vred so znašali 51.870 gld. 31 kr., katerih polovica se je zaračunila Maksimilijanišču in polovica Viktorinišču. Da bi zavoda vsled ogromnih stavbnih plačil ne trpela preveč, so se preskrbni knezoškof obrnili do duhovnikov in vernikov s prošnjo za mile darove.

V letih 1878 do 1883 je prejelo Maksimilijanišče 6616 goldinarjev prostih darov in blizu 4000 gld. volil, Viktorinišče pa 2640 gld. daril in nad 23.000 gld. volil. Mili nadpastir sam je daroval 2500 gld. v enakih delih za obadva zavoda. — Stavba kot taka je bila dovršena jeseni leta 1877; znotranja oprava pa je bila pripravljena tako, da se je zavod dne 1. maja leta 1878 slovesno

odprl in sicer s 14 gojenci, izmed katerih so nekateri že umrli, kakor Alojzij Urban v Egiptu († 24. sušca 1893) in o. Nazarij Schönewetter († 26. grudna 1908), drugi pa še blagosloveno delujejo v vinogradu Gospodovem n. pr. kanonik Jakob Kavčič, profesor Dr. Anton Medved, profesor Jan. Krst. Vreže, kn. šk. duhovni svetovalec Jožef Atteneder in drugi.

Prvi rektor ali vodja in nekaj mesecev edini predstojnik zavoda je bil profesor Ivan Skuhala do leta 1886, ko je odšel v Ljuto-mer za župnika in dekana. V tisti dobi je opravljal službo podvodja profesor Dr. Ivan Mlakar, ki je potem bil vodja od 1886 do 1902. V tem času sta bila njegova namestnika in pomočnika profesor Anton Ribar od 1886 do 1889 in profesor Jožef Zidanšek od 1889 do 1902, ki je postal tretji vodja, katero velevažno službo še danes opravlja. Njegov sopomočnik in sicer spiritual je bil od leta 1900 do leta 1905 profesor Jan. Krst. Vreže. Njegovo službo oskrbuje sedaj kot podvodja profesor Dr. Jožef Hohnjec. Od leta 1893 sem poslujejo v semenišču tudi prefekti, katerim je prištevati Franc Korošec 1893 do 1898, sedanji nadžupnik pri sv. Križu poleg Slatine, in Dr. Anton Korošec

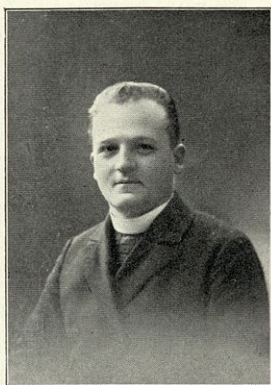
Semenška kapela v Mariboru.

1898 do 1902, katero leto je prevzel to službo in jo še danes opravlja profesor Dr. Avguštin Stegenšek.

Leta 1893 je bil namreč zavod izdatno povečan. Prvotno se je bila pozidala podolgovata hiša, od vzhoda proti zahodu z glavnim pročeljem v Meščansko ulico (Bürgerstrasse). Ko so pa rajni knezoškof Jakob Maksimilijan († 28. junija 1889) postavili za svojega glavnega dediča deško semenišče, je bilo mogoče hiši dostaviti in prizidati dva velika trakta ali kosa ter dokupiti na zahodni strani travnik, ki je bil večji kot prvotno zemljišče. Ob tej priložnosti je bila stara hiša prenarejena: prejšnji dve veliki učni sobi, vsaka za 22 gojencev, in dve spalnici so se razdelile v 8 manjših učilnic. Vrhutega se je napravilo 9 novih in manjših spalnic. Stara obednica je postala pretesna, in zato se je v vzhodnem delu pripravila nova večja. Hišna kapela na vzhodni hišni strani je bila tudi opuščena, in se je velika in lepa kapela postavila v novem zapadnem hišnem dostavku. Dne 16. septembra 1893 sem zalo svetišče slovesno blagoslovil in sem po blagoslovitvi dragim semeniščanom razložil pomen in namen semenišča ter

Jožef Zidanšek.

Dr. Jožef Hohnjec

Dr. Avg. Stegenšek.

Jan. Krst. Vreže.

opisal potrebo kardinalnih ali poglavitnih dejanskih čednosti. — Prvi duhovnik iz tega zavoda je bil Franc Černenšek, bivši župnik in dekan v Vidmu († 1907).

Vsa hvala in čast gre Lavantinskim duhovnikom, ki so nekako med seboj tekmovali, da bi novi škofijski inštitut povzdignili in mu zagotovili trajen obstoj. Na to izredno darežljivost upam trdno in se zanašam neomahljivo, kadar mislim na ustanovitev Mihaelišča in Rafaelišča, ki sta še oba v božjih rokah. — Najvišjih in največjih zaslug za sedanje dijaško semenišče so si pridobili blagopokojni knezoškof Jakob Maksimilijan. Božja previdnost je hotela, da so oni prvi združeni zavod v Celji ustvarili, kakor so združeni zavod v Mariboru prestavili v novo in prijetno poslopje in ga slednjič napravili za glavnega dediča svoje zapuščine. Iz te se je hram proti severu povečal za 58.875 gld. 81 kr., olepšala kapela za 1000 gld., pa se je kupil od Antona Badl en oral prostrani travnik za 10.000 gld., katerega so zravnali, deloma obzidali in deloma z železno ograjo zakročili za 8500 gld. Za povečanje in razširjenje zavoda se je vzelo iz zapuščine 41.284 gld. 85 kr. Drugo je bilo pokrito iz

semeniškega zaloga. Od preostale zapuščine velikega dobrotnika se je po razmerju prebivalcev stare in nove Lavantinske škofije razdelilo na Maksimilijanišče 51.450 gld. in na Viktorinišče 40.000 gld. Vsled tako okrepjenih fondov je odslej bilo mogoče, sprejemati v zavod dvakrat toliko gojencev.¹

¹ Koliko gojencev je bilo od 1878 do 1909 leta sprejetih, koliko je bilo maturantov in koliko jih je vstopilo v bogoslovje, pokaži naslednji pregled:

Leto	Število gojencev	Osmo- šolci	Bogo- slovci	Leto	Število gojencev	Osmo- šolci	Bogo- slovci
1878	14	—	—	1894	60	7	6
1879	42	—	—	1895	67	5	5
1880	41	1	1	1896	72	2	2
1881	42	2	2	1897	71	11	11
1882	44	3	3	1898	74	6	4
1883	44	5	4	1899	79	8	5
1884	46	1	1	1900	80	10	3
1885	45	6	6	1901	79	10	5
1886	44	1	1	1902	80	7	5
1887	44	6	5	1903	77	9	7
1888	44	8	6	1904	80	6	3
1889	44	4	4	1905	79	4	2
1890	44	3	2	1906	73	2	1
1891	44	3	2	1907	80	7	5
1892	44	5	5	1908	80	6	4
1893	43	6	5	1909	80	8	7

Dobrotniki kn. šk. dijaškega semenišča.

Mnoge stare škofije imajo svoja velika posestva, ki so jih prejele pri ustanovitvi od vladarjev, in imajo svoje bogate zaloge; Lavantinska škofija pa je bila že ob ustanovitvi leta 1228 borna in kar je dobila polagoma skupnih zavodov, to se je ustvarilo vse s prispevki domačih duhovnikov. O dijaškem semenišču se sme celo reči, da je bilo pozidano in da se vzdržuje izključno od duhovniških žrtev. Semenišcanje se slednji dan, kakor se spodobi in je pravično, pri skupni večerni molitvi spominjajo svojih blagih dobrotnikov, in po stenah zavra voda visijo mnoge slike, ki predstavljajo razne, za hišo posebej zaslužne može.¹ Pač

¹ Izredno veliko truda je stalo, preden so bile zbrane slike starejših duhovnikov dobrotnikov, ker so se nekaterih podobe porazgubile, drugi pa se sploh niso dali fotografirati ali vsaj slikati. Močno bi želel, da bi se zbirale v vsakem župnišču podobe vseh dušnih pastirjev dotične duhovnije. Za dobavo v tej knjižici priobčenih slik so se posebej potrudili: častivredni gospod profesor in prefekt Dr. Avguštin Stegenšek, mnogočastiti gospod ptujski prošt Jožef Fleck, mnogočislani gospod kanonik Dr. Leopold Gregorec v Novicerkvi, velečastiti gospod profesor Jožef Kardinar v Celju in visoko-

bo vredno, pravično in koristno, da naštejemo tukaj in vkolikor mogoče v slikah predstavim in ovekovečim blagodušne dobrotnike, ki so z malimi, zlasti pa tiste, ki so z velikimi darovi po 2000 kron ali še več pomagali položiti gmotni temelj sedanjemu semenišču. Nekateri so darovali svoje prispevke semenišču na poljubno porabo, drugi so jih omejili na dijake iz svojega sorodstva ali iz gotovih župnij in okrajev in so torej napravili semeniške ustanove,¹ in tretji so odločili svoj dar Maksimilijanišču ali pa Viktorinišču, kateri pristavek in razloček pa ni več tako važen dandanes, ko je škofija združena v popolno enoto.

častiti gospod vseučiliščni profesor dr. Anton Weiss v Gradcu. Ker so bile od vseh vetrov zbrane slike različne po velikosti in po svojem stanju, je umevno, da je kliširanje in zednačevanje podob napravilo veliko truda in neprimerno visokih stroškov. Upam pa veselo, da bo tem večje veselje vzbudila ta častna galerija dijaškega semenišča in Lavantinske duhovščine.

¹ Izkraja v letu 1864 je bila letna oskrba enega gojenca zaračunjena na 100 goldinarjev, pozneje v letu 1887 na 120 goldinarjev, dandanes pa znaša vsled padanja denarne vrednosti 300 kron, in še s tem ni izhajati zavoljo vedno večje draginje.

Anton Majšček.

Ign. Orožen.

V prvi vrsti stojita med posvetnimi dobrotniki J. Košar in Elizabeta Senekovič. Volila za deško semenišče so napravile: Frančiška Hausmann, hči lastnika novoceljske graščine, 400 gld. zvezne veljave leta 1853, Marjeta Lamprecht, posestnica pri sv. Petru niže Maribora, 200 gld. leta 1864, Ana Portugal, hišna lastnica v Mariboru, 100 gld. leta 1885, Marija Rojko pri sv. Petru niže Maribora 100 gld., Barbara Malis pri sv. Martinu na Paki 50 gld. in Ana Nedok v Cogetincih 40 gld. Jurij Tadina, usnjarski pomočnik v Mariboru, je sporočil leta 1861 100 goldinarjev. Neka neznana oseba je darovala po kanoniku Francu Kosarju 200 gld.,

Za eno ustanovo se je izprva zahtevalo 2000 gld. zato, ker so tedaj plačevali 5 odstotne obresti. Toda danes bi popolna ustanova morala obsezati 7500 kron; torej skoro dvakrat toliko, ker se plačujejo od državnih zadolžnic le po 4 odstotki; vsaka glavnica pa se mora v državnih obligacijah naložiti. Iz tega razvidimo, da starejše ustanove ne zadoščajo povsem za redno sprejemanje gojencev, ter se mora izpad pokrivati z ostalim semeniškim premoženjem. Svoje dni so bile celo posamne ustanove sprejete, čeprav ni plačal ustanovnik zadosti visoke vsote.

preužitkar Fr. Kač je žrtvoval 50 gld., solčavski župljani so poslali starega srebra za 200 gld. Tudi iz nekaterih drugih duhovnij so zabeleženi manjši zneski; vendar vobče se mora reči, da posvetni škofljani niso dovolj poznali vsekoristnega namena in pomena škofijskega semenišča, ki bi jim naj vzgojeval izvrstnih dušnih pastirjev. Zlasti čudna pa je prikazen, da med dobrotniki zaman iščemo imena tistih mož, ki so nekdam kot gojenci uživali dobrote tega zavoda, in so mnogi med njimi edino le tako mogli vztrajati v svojih študijah; potem pa so si izbrali posveten poklic in so dospeli do ne vsakdanjega blagostanja. Hvaležnost bi jim ne služila le samo v izredno čast, temveč bi bila tudi v stalno korist drugim enako ubožnim dijakom.

Plemeniti duhovniki, ki so se slednji po svojih močeh spominjali v svojih oporokah dijaškega semenišča z doneski pod 1000 gld., so ti-le: Gašpar Albrecht († 1861), stolni dekan, je volil 200 gld.; J. Čuček († 1887), dekan v Jarenini, 300 gld. — Matija Dolinar († 1883), župnik v Slivnici pri Mariboru, je sporočil zaostanke na pogrebni štolnini v znesku 1129.30 gld. v 302 slučajih,

Jan. Evang. Bosina.

Dr. Jožef Pajek.

a semenišče je dobilo le okrog 200 gld.; Anton Ferenz († 1863), župnik pri sv. Ani na Krembergu, je volil 500 gld.; Janez Flucher († 1867), župnik v Svičini, je postavil celjsko Maksimilijanišče za glavnega dediča, katero je po odbitih volilih in raznih stroških prejelo od 4753·39 gld. premoženja 477·77 gld. za se; Anton Galuf († 1881), dekan v Vuzenici, je imenoval tudi semenišče za dediča, ki je od zapuščine 1381·08 gld. prejelo 414·75 gld.; Anton Gasparini († 1857), upokojeni župnik v Studenicah, je zapustil polovico po izplačanih legatih preostalega premoženja (nekaj nad 100 gld.) celjskemu Maksimilijanišču; Jožef Golinar († 1890), župnik pri Mariji Snežni, je volil 342·69 gld.; Martin Groblnik († 1887), župnik pri Belih Vodah, 100 gld.; Jožef Hajšek († 1895), deficijent na Plešivcu, je zapustil svoje premoženje 927·74 gld. semenišču, ki je prejelo po odbitih stroških 318·91 gld.; J. Ivanc († 1893), dekan v Šmarju, je sporočil 300 gld.; Anton Jaklin († 1867), župnik pri sv. Lovrencu v Slovenskih goricah, 800 gld.; Ivan Janc († 1881), župnik v Solčavi, je najprej leta 1878 vplačal 100 gld. in potem je še sporočil

100 gld.; Jožef Jeraj († 1892), župnik v Žalcu, je daroval 100 gld.; Andrej Jug († 1878), župnik na Rečici, je zapustil zavodu 628·72 gld.; Janez Jug († 1883), župnik pri sv. Lenartu, 300 gld.; Ivan Klančič († 1861), župnik pri sv. Lovrencu na Dravskem polju, je volil 200 gld.; Lovrenc Kramberger († 1893), župnik pri sv. Križu pri Ljutomeru, 500 gld.; Martin Kramberger († 1885), župnik v Artičah, je postavil semenišče za svojega glavnega dediča; Franc Lipold († 1863), upokojeni župnik v Starem trgu, je volil tretjino premoženja, ostalo po izplačanih legatih, tako, da je zavod prejel čistih 721·09 goldinarjev.

Alojzij Manner († 1862), župnik pri sv. Križu blizu Ljutomera, je sporočil 500 gld.; Karol Merk († 1861), župnik pri sv. Juriju ob južni železnici, je volil tretjino prosto preostalega premoženja, ki je znašala 211·59 gld.; Matej Novak († 1885), župnik v Podsredi, je izročil četrtingo premoženja Maksimilijanišču; Jan. Pevec († 1870), župnik na Prihovi, je daroval 300 gld.; Gregor Pirc († 1881), župnik v Šmihelu nad Mozirjem, je volil 100 gld.; Anton Plevnik († 1869), župnik v Žalcu, je zapustil 164·64 gld.; Mart.

Rubin († 1881), župnik v Kapeli pri Radgoni, je volil 100 gld.; Martin Sevnik († 1892), župnik pri sv. Petru pod Svetimi gorami, 500 gld.; Jurij Stepischnegg († 1862), župnik pri sv. Petru pod Svetimi gorami, 400 gld.; Fr. Trafenik († 1886), dekan v Škalah, je v testamentu zapisal semenišču 100 gld., potem se je pa premislil, češ, da je bolje deliti dobrote, dokler še človek živi, nego po smrti, ter je poslal škofijstvu omenjeno vsoto s hranilnično knjižico.

Izredno darežljivi dobrotniki, ki so darovali Maksimilijanišču ali Viktorinišču ali pa sploh deškemu semenišču po tisoč ali nad tisoč goldinarjev, so pred vsem ti-le: Janez Bosina († 1909), dekan v Kozjem, je dne 20. sept. 1890 plačal 1000 gld.¹ — Nikolaj Blažič († 2. aprila 1866), župnik pri sv. Marjeti niže Ptuja, je vložil že za graški Avgušti-nej 2000 gld. zvezne veljave kot ustanovo za enega gojenca. Leta 1859 je ta denar 2100 gld. avst. velj. prejel Lavantinski ordinariat. Vrhutega je v svoji oporoki z dne 16. dec. 1863 postavil celjski Maksimilijanej za glavnega dediča. Rajni Blažič je bil premožen in

¹ Ig. Orožen, Das Bisthum und die Dioezese Lavant. VI. Bd. Das Dekanat Drachenburg. Str. 128.

obenem radodaren mož. V tedanji dobi, ko je bila morebiti edina hranilnica in posojilnica na Štajerskem deželna v Gradcu, je bil on za svoje župljane takorekoč posojilnica. Ako je kdo hotel izplačati doto ali kupiti posestvo, ali če sta mlada zakonca hotela začeti lastno gospodarstvo, je župnik posodil denar. Zahteval je tedaj navadne obresti po 5%, pa večkrat še teh ni terjal ali pa jih je celo popustil. V svoji oporoki je enemu dolžniku 200 gld. odpustil od 1000 gld., drugemu pa ves dolg 265·5 gld., tretjemu zopet zaostale obresti v znesku 300 gld. Ravnotako je šest poslom zapustil po 500 gld., trem po 400, ednemu 200, zadnjemu 100 gld. Štirim vnukom je sporočil po 400, enemu 100, otrokom, katerim je bil krstni boter, po 100 gld. Župnijski cerkvi je med drugim prepustil ves zaostanek 1000 gld. na neplačani štolnini. Vse njegovo premoženje je znašalo 26.163 gld. 71 kr. (med tem dvoje kmetij, 4 vinogradi z viničarijami, 400 gld. v graški hranilnici, 9910 gld. izposojenih pri 22 raznih strankah, 4733 gld. na premičninah), od česar je semenišče prejelo 14.716·22 gld. Slike od njega ni nobene sicer, toda pri faranih je njegovo ime še vedno v blagem spominu

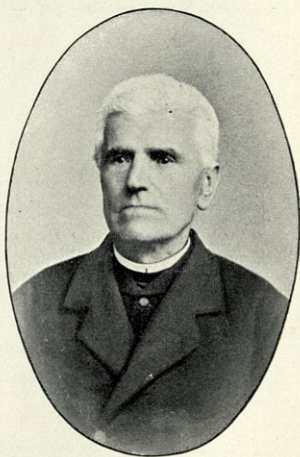
Jožef Kostanjevec.

Mihael Pikl.

Franc Križej

Jožef Bratanič.

in mnogoteri vedo še marsikaj dobrega in lepega o njem povedati.

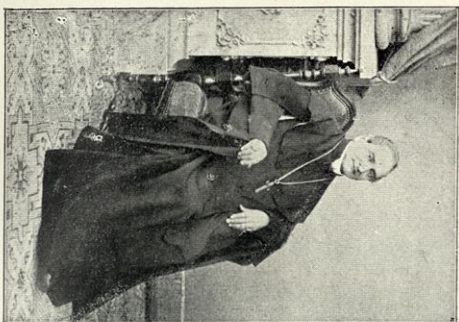
Jožef Bratanič († 24. julija 1887), župnik v Vitanju, je plačal leta 1882 za semenišče 200 gld., leta 1887 je poslal s prikritim imenom državno obveznico za 1000 gld., v svoji oporoki iz leta 1886 je odkazal volilo za svete maše, potem po 100 gld. za ubožne zavode v krajih, kjer je živel in služboval, kakor v Brežicah, Podšredi, pri sv. Primožu na Pohorju in v Vitanju; ostalo premoženje pa je velel razdeliti med dijaško semenišče in podporno društvo duhovnikov. Le obresti bi naj uživali njegovi posli do svoje smrti. Maksimilijanišče je tako leta 1901 prejelo 3268·56 kron.¹ — Franc Tscheppe (Čepe), umrl 1861 kot častni kanonik in dekan v Jarenini, je napravil dve ustanovi za Viktorinišče v znesku 4000 gld.² — Martin Černe († 1864), zlatomašnik v Krškem, je najprej obljubil 800 gld. „za Maksimilianum za nakup hiše za dijake“, ker mu je pa Bog dal dočakati štiriinosemdeseto leto, je plačal dne 6. februarja leta 1863 tisoč goldinarjev za Maksi-

¹ Ig. Orožen, op. cit. zv. VIII. str. 444.

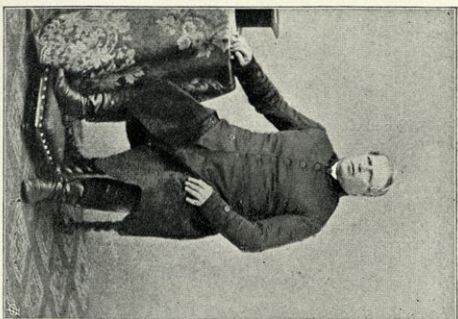
² Ig. Orožen, op. cit. zv. I. str. 151.

milijanišče. — Anton Dvoršak († 1889), zlatomašnik in župnik pri sv. Vidu pri Planini, je dne 30. grudna 1887 poslal 5000 gld. avst. velj. v državnih papirjih, da se ustanovi dvoje prostih mest v mariborskem dijaškem semenišču in sicer prvič za gimnazijalce njegove rodovine, ki izhajajo iz Tinj ali iz tamošnje okolice in so ubogi ter se hočejo mašniškemu stanu posvetiti, drugič pa za take dijake iz župnije sv. Vida pri Planini.¹ — Jakob Duller († 20. sušca 1860), župnik v Žalcu, je daroval skoraj vsako leto celjskemu Maksimilijanišču po 100 gld. in zraven še po 20 gld. za obleko za najvrednejšega in najrevnejšega gojenca. Na posled je imenoval zavod za splošnega dediča, ki je po odbitih volilih, stroških in davkih podedoval 4533 goldinarjev. — Anton Ferme († 1892), župnik pri sv. Štefanu pri Žusmu, je zapustil 2000 goldinarjev za ustanovo v Maksimilijanišču. — Matija Fritz († 9. grudna 1883), duhovnik nemškega viteškega reda in dekan velikonedeljski, je v svoji oporoki iz leta 1882 volil Viktorinišču 1000 gld., ki jih je nemški red izplačal, ne da bi

¹ Ig. Orožen, op. cit. VI. zv. 244 str.

Franc Sorčič.

Ivan Veiksl.

bil odbil pristojbinske stroške. Volilec je izrazil željo, da naj bi zmeraj bil v mladinski en gojenec iz župnije sv. Marjete niže Ptuja ali pa od sv. Nikolaja pri Ljutomeru.

Andrej Glavnik († 10. vinotoka 1869), župnik pri sv. Janžu na Dravskem polju¹, je postavil Viktorinišče za glavnega dediča s pogojem, da se jemlje poseben ozir na prosilce iz župnije sv. Janža na Dravskem polju. Njegovo premoženje so bila večinoma posestva, ki jih je podedovalo Viktorinišče in sčasoma prodalo. Le oba vinograda v Svetinjah si je pridržalo. Ta sta donášala prav malenkostne koristi, dokler so ju oskrbovali posvetni veljaki; šele tedaj, ko je ju v oskrb prevzel vsakokratni svetinjski župnik, so se izboljšali dohodki, ki pa so seveda odvisni tudi od vsakoletne rodovitnosti. Kn. šk. ordinariat je leta 1894 prejel 500 gld., 1896 leta 400 gld., 1897 leta 300 gld., leta 1898 pa je doplačal 84 gld.² Viktorinej je

¹ Fr. Kovačič, Trg Središče. Krajepis in zgodovina. Maribor, 1910. Str. 149 nsl.

² Tukaj bodi omenjen vinograd Hrenca pri sv. Petru niže Maribora. Na nasvet kanonika Lovrenca Herga, upravitelja semeniškega premoženja, ga je kupil kn. šk. ordinariat leta 1885 pri licitaciji Wallnerjevih posestev za 6000 goldinarjev, čeprav

skupno podedoval po rajnem Andreju Glavniku 5500·14 gld., od katerih se je morala plačati še pristojbina. Slednjič je semenišče leta 1886, torej sedemnajst let po Glavnikovi smrti, prejelo 200 goldinarjev, ki jih je rajni dobrotnik leta 1869 kratko pred svojo smrtjo vložil kot vadium ali varščino v znesku 100 gld. pri dražbi posestva zakoncev Maurus, a so se krivo zapisali pod imenom Maurus. Odvetnik, ki je sicer nepoklican stvar zasledoval, je dobil od te vsote 60 gld.

Anton Hajšek († 14. sušca 1907), častni kanonik in dekan v Slovenski Bistrici, je zasnoval ustanovo za enega gojenca *a)* iz svoje žlahte ali *b)* iz župnije Makole ali *c)* vobče iz dekanije slovenjbistriške. V rečeni namen je vplačal 1600 gld., drugo polovico pa je postavil v svojo oporoko. Ker pa njegovo premoženje ni znašalo toliko, da bi se popolnoma pokrila vsa volila, je semenišče

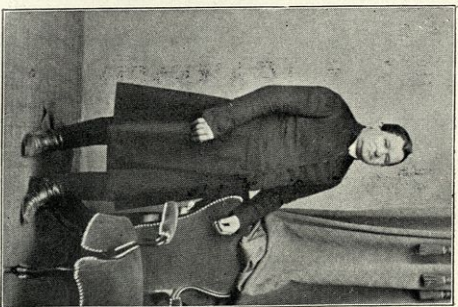
se je uradno cenil na 6635 gld. Vinograd z lepo gosposko hišo in viničarijo v obsegu 15 oralov bi naj služil semeniščanom kot nekaka pristava, kamor bi na teden po enkrat popoldne napravili izlet, si oddahnili od učenja in se razvedrili. Vendar vinograd je ležal predaleč, in njegovo potrebno prenovljenje z ameriško trto bi bilo povzročilo neprimerne stroške. In zato je bil leta 1909 prodan za 10.000 kron.

namesto 3200 kron prejelo po odbitih pristojbinah le 2565·14 kron. Vendar pa je bil leta 1910 na ime ustanove za 933 kron prevzeti vinograd prodan za 1200 kron tako, da znaša ustanovljena glavnica zdaj 6032 kron. — Franc Jančar († 1889), deficitent pri sv. Petru vštric Radgone, je volil Viktorinišču 2200 goldinarjev.¹ — Franc Klobasa († 1891), župnik pri sv. Antonu v Slovenskih goricah, je napravil dne 17. avg. 1880 ustanovno pismo za brezplačno mesto v Viktorinišču. Uživa pa ga naj ubog dijak: iz sorodstva ustanovnikovega, iz župnije sv. Antona v Slovenskih goricah, iz župnije sv. Bolfenka v Slovenskih goricah, iz župnije sv. Jurija ob Ščavnici in vobče iz nekdanjega sekovskega deleža sedanje škofije Lavantinske. Poklic za duhovniški stan se mora od prosilca brezpogojno terjati. Kadar postane duhovnik,

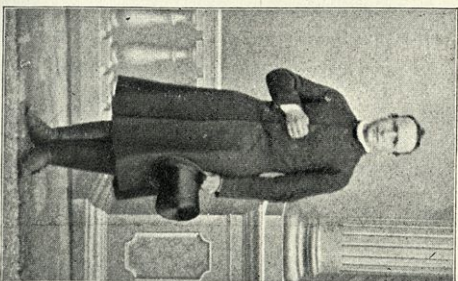
¹ Mislim, da bo semeniščane, ki dobršen del svojih študij posvečujejo slovstvu, zanimalo poznati dobrotnike, ki so delovali tudi na slovstvenem polju. Zato sem navedel semtertam knjige, kjer se da kaj več poizvedeti o dotičnikih. — O Francu Jančarju primeri: Dr. Karol Glaser, Zgodovina slovenskega slovstva. (IV deli). IV. del. str. 231—233.

mora kmalu po svojem posvečenju v mašnika služiti za ustanovnika tri tihe sv. maše. Ustanovna glavnica je znašala 1910 goldinarjev, za katere je bila kupljena državna obveznica v znesku 2900 gld., z letnimi obrestmi 121·80 gld.

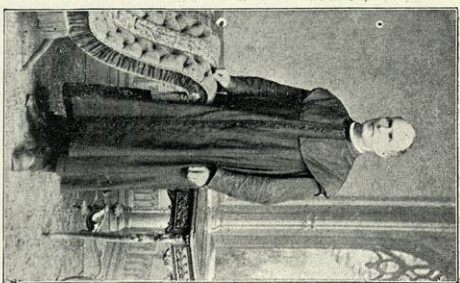
Jožef Kostanjevec (* 12. februarja 1803 pri sv. Marjeti niže Ptuja † 23. decembra 1866), stolni dekan v Mariboru, je volil semenišču 1000 gld. — Jožef Košar, gosposki strežaj v Gradcu († 19. januarja 1892), je v svoji oporoki leta 1891 naredil ustanovo „za revnega in pobožnega ter za duhovniški stan se pripravljajočega dečka, pred vsem za take dijake iz rodu „„Košar v Cogetincih““ župnije sv. Antona v Slovenskih goricah ali sploh iz župnije sv. Antona ali pa iz katere druge duhovnije. Podeljuje pa naj ustanovo župnik sv. Antona.“ Kot varčen komorni sluga si je prihranil 20.550 goldinarjev, katere je večinoma zapustil bratu v Cogetincih, deloma jih je pa razdelil med dobre prijatelje in med cerkve v Gradcu. Viktorinišče je kupilo za njegovo volilo državno obveznico za 3000 goldinarjev, preostanek 60 gld. pa je vložilo v hranilnico. — Franc Križej († 21. avg. 1859), ka-

Franc Lorenčič.

Ivan Zorko.

Franc Klobasa.

nonik in dekan pri Novi cerkvi, je sporočil v kodicilu iz leta 1854 Maksimilijanišču 1000 goldinarjev zvezne veljave, katere je izplačal glavni dedič in stričnik Janez Nep. vitez Ressingen, lastnik graščin „Tabor in Soteska“, ne da bi bil odtegnil pristojbine.¹

Jurij Kugler († 2. grudna 1861), župnik v Zrečah, je postavil za glavnega dediča svojega pičlega premoženja Maksimilijanišče, ki je dobilo zavsem 1409.53 goldinarjev. — Franc Lorenčič († 17. julija 1907), župnik v pokoju v Radgoni, je sporočil Viktorinišču svojo hišo v Radgoni z vrtom vred v ceni 10.000 kron kot ustanovo, za katero priporoča dijake iz svoje rojstne župnije sv. Jurija v Slovenskih goricah. Vendar hiša pripade zavodu šele po smrti oskrbnice, ki mu je služila 43 let. Formalna ali oblikovna ustanova ne bo napravljena, ampak volilo bo pripisano osnovni semeniški glavnici, ker se izda posebna ustanovna listina le tedaj, kadar ima prosilce predlagati kdo drugi in ne knezoškofijski konzistorij, ki je oskrbnik semeniškega premoženja. — Boštjan Magdič, župnik pri Gornji sv. Kungoti in umrl

¹ Ig. Orožen, op. cit. zv. VIII. str. 178.

v pokoju pri sv. Juriju ob Pesnici leta 1894, je izročil leta 1883 z ustanovnim pismom 1000 gld. Viktorinišču, za kar se je kupila obligacija v znesku 1250 gld. s pogojem, da se z obrestmi deloma vzgojuje učenec, ki naj bo iz sorodstva ustanovnikovega, iz župnije sv. Križa pri Ljutomeru, iz dekanije sv. Jurija ob Ščavnici,¹ sin slovenskih staršev iz nekdanjega sekovskega deleža. Poklic za duhovniški stan mora brezizjemno imeti ter mora, posvečen v duhovnika, kmalu opraviti tri tihe svete maše za ustanovnika. Ako bi bilo semenišče razpuščeno, tedaj se obresti naj delijo kot štipendij od kn. šk. ordinariata pod imenovanimi pogoji.

Jurij Matjašič (* 22. aprila 1808 v Ptujju † 12. maja 1892), stolni prošt v Mariboru, je v svoji oporoki leta 1883 postavil Viktorinišče za glavnega dediča. Vendar dohodke bi naj deloma uživali njegovi sorodni posli. Ko so le-ti drug za drugim pomrli, je blagi mož leta 1892 izročil 6000 goldinarjev za „dijake, ki se hočejo posvetiti duhovskemu stanu, in sicer najprej

¹ Pri sv. Juriju ob Ščavnici je bil zadnji dekan Jožef Simonič, po čigar umirovljenju leta 1887 je bila dekanija zopet v Ljutomer preložena.

Štefan Pernavsl.

Anton Ferme.

za take iz njegovega sorodstva, potem iz župnije sv. Petra in sv. Pavla v Ptuj, slednjič sploh za dijake iz nove dieceze. Po njegovi smrti je semenišče še podedovalo po odbitih stroških in pristojbinah 4273·78 goldinarjev.¹ — Mihael Milošič († 18. vinotoka 1893), župnik pri sv. Benediktu v Slovenskih goricah, je vse svoje premoženje po izplačanih legatih volil Viktorinišču v v znesku 4657·85 goldinarjev. — Dr. Jožef Muršec (1807—1895), c. kr. profesor na višji realki v Gradcu,² je ustanovil v Viktorinišču leta 1878 mesto za dijaka iz svojega sorodstva, potem iz župnije sv. Bolfenka pri Bišu in Trnovcu, končno sploh iz novega oddelka Lavantinske škofije. Prosilec mora imeti trdno voljo, da postane duhovnik v Lavantinski vladikovini. Predlaga pa ga župnik pri sv. Bolfenku. Kar ne doseže letnega vzdrževanja, to morajo doplačevati starši gojenčevi. Poleg tega mora gojenec vsako leto plačati eno sveto mašo semeniškemu vodju, mora sam biti pričujoč pri njej ter moliti za dobrotnika - ustanov-

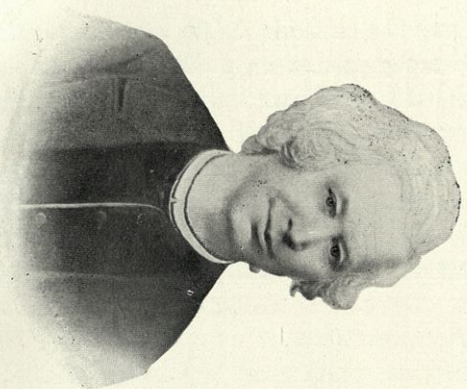
¹ Dr. Karol Glaser, op. cit. III. del, str. 286.

² Dr. Karol Glaser, op. cit. III. del, 132—134 stran.

nika. Vsega skup je plemeniti mož vplačal za omenjeni namen 2400 gld. — Jakob Gomilšak (* 1. maja 1843 pri sv. Bolfenku v Slovenskih goricah † 22. marca 1906 v Trstu), c. kr. profesor verouka na realki v Trstu, je volil 1000 kron pod pogojem, da se pridružijo ustanovi njegovega strica Dr. Jožefa Muršec.

Sestavitelj predležeče knjižice je napravil leta 1898 o priložnosti dvajsete obletnice papeževanja Leona XIII. in petdesetletnice vladanja cesarja Franca Jožefa I. ustanovo¹ z 8000 K in sicer za dijake iz svoje rodbine, ki so marljivi in čednostnega obnašanja, potem iz svoje rojstne nadžupnije konjiške, za revne in vredne učence na gimnazijah v Celju, Mariboru in Ptuj, ki so rojeni Lavantinci. Ako bi zavod kedaj dobil svojo lastno gimnazijo, imajo pravico do ustanove le tisti dijaki, ki obiskujejo seme- niško gimnazijo. Gojenec mora za ustanov- nika moliti in posvečen v mašnika zanj tiho sveto mašo služiti. Semeniško predstojništvo pa mora na god sv. Mihaela arhangelja opr-

¹ Dr. Michael Napotnik, *Actiones et constitu- tiones Synodi dioecesanae. Marburgi, 1901.* Stran 441 nsl.

Jožef Slavič.

Dr. Jožef Muršec.

viti daritev svete maše zanj in na namen, da bi bilo semenišče po mogočni priprošnji in brambi zastavonosca angeljev rodovitno sadišče za duhovniški naraščaj Lavantinske cerkve.¹ — Nemški viteški red je na prošnjo milostljivega knezoškofa s pismom, iz Dunaja dne 13. decembra 1861 poslanim od velikega mojstra, Njegove cesarske visokosti nadvojvoda Maksimilijana², prispeval 1000 goldinarjev za deško semenišče v Mariboru, ki koristi tudi slavnemu redu, ker le-ta dobiva deloma iz škofijske duhovščine dušne pastirje za župnije, ki so mu vdružene ali vtelovljene.

¹ Samo le zavaljo doslednosti bodi omenjen tudi tukaj : Dr. Karol Glaser, op. cit. del IV. str. 262—264. — Dr. Josef Pajek, Aus dem Garten der Lavanter Diözese. Marburg, 1899. Str. 19—21. — Personalstand des Bistums Lavant in Steiermark für das Jahr 1903. Str. 217. In v vseh naslednjih letnikih se pod naslovom „Katholische Literatur“ nahaja zaznamek izišlih literarnih del. — Jernej Voh, Premil. gosp. knezoškof Dr. Mihael Napotnik. (Slov. Gospodar. Cerkvena priloga, 1889. Štev. 11 in 12; 1890. Štev. 1 do 9).

² Življenje blagodušnega nadvojvoda najdeš lepo opisano v knjigi : Stöger, Max, Erzherzog von Österreich-Este. Regensburg, 1866.

Ignacij Orožen († 13. aprila 1900), stolni prošt v Mariboru, je volil dijaškemu semenišču denarno vsoto, čije obresti je večidel uživala do svoje smrti njegova oskrbnica Elizabeta Arnuš. Dne 20. junija 1909 se je pokrila ustanova z 2299·02 K za gojenca iz Orožnovega sorodstva, ako je za to sposoben, potem iz laške nadžupnije, iz župnije mozirske ali sploh iz nekdanjega celjskega okrožja.¹ — Dr. Jožef Pajek († 25. julija 1901), mnogoletni profesor verouka na mariborski gimnaziji in potem stolni korar,² je sporočil 8000 kron za prihodnjo lastno gimnazijo knezoškofijskega semenišča. To je storil, mislim, v sporazumu s svojim bratom Janezom Pajek (* 27. marca 1833 na Prežigalu v konjiški nadžupniji † 19. jan. 1890), bivšim župnikom v Poličanah, ki mu je bil zapustil vse svoje premoženje. — Štefan Pernavsl († 15. sušca 1879), župnik v Kamnici, poprej 1861—64 na Remšniku, je zapustil vse svoje premoženje (21.748·11

¹ Dr. Karol Glaser, op. cit. del III. str. 287. — Franz Pirkmaier, Monsignor Ignaz Orožen, infulierter Dompropst, Jubelpriester, Protonotarius Apostolicus ad instar participantium. Marburg, 1900.

² Dr. Karol Glaser, op. cit. del IV. str. 204.

Jurij Tutek.

Franc Slanič.

goldinarjev) Viktorinišću, ki je po odbitih volilih in pristojbinah prejelo 17.822·18 gld. V svoji oporoki z dne 10. aprila 1874 je določil, da se naj pri sprejemanju v zavod upoštevajo dečki iz njegove rodbine; ako pa takih ni, naj se jemljejo prosilci iz Kamnice pri Mariboru, od sv. Lovrenca nad Mariborom ali iz župnije remšniške. Pravico podeljevati ustanove ima vsakokratni nadpastir Lavantinski. — Mihael Pikl (* 1814 † 25. prosinca 1867), stolni prošt v Mariboru, je postavil Maksimilijanišče v Celju za glavnega dediča svoje zapuščine 3565·95 goldinarjev, od katerih je zavodu pripadlo 2207·91 goldinarjev. Od teh je bilo 1400 gld izposojenih na Piklovi domačiji pri njegovi sestri Heleni Druškovič. Ta je leta 1881 v svoji bolehnosti in stara že blizu 70 let zaprosila škofijstvo, da bi ji odpustilo ves ta dolg. Ordinariat je dal stvar duhovnikom na glasovanje, in 174 gospodov je bilo za to, 89 pa proti temu. Medtem je prošnjica umrla še tega leta 1881, in zaostala vsota 1487·03 gld. je bila leta 1883 izplačana semenišču. Piklovi sestri Barbari Obrož se namreč ni priznala enaka ugodnost.

Vid Rižner, umirovljeni župnik v

Gnasu na Srednjem Štajerskem, je v svoji oporoki z dne 25. svečana 1854 § 10 zapustil dijaškemu semenišču kot ustanovo za dijaka iz župnije sv. Marjete niže Ptuja 2000 goldinarjev zvezne veljave, katere je njegov glavni dedič Leopold Schusters, uradnik kn. šk. ordinariata sekovskega, izročil dne 6. julija 1862 v državnih obveznicah za 2000 gld. avst. velj. Lavantinskemu ordinariatu. — Veljavni Dr. Matija Robič (rojen dne 21. avgusta 1802 v Pobrežu pri Mariboru), c. kr. gimnazijalni ravnatelj, potem vseučiliščni profesor cerkvene zgodovine v Gradcu, v šolskih letih 1843/44 ter 1859/60 „rector magnificus“, častni kanonik († 20. prosinca 1892), je 1879 in 1886 daroval vselej po 1000 goldinarjev mariborskemu semenišču.¹ — Peter Schetor († 23. sušca 1863), deficitent pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah, je imenoval v svoji oporoki z dne

¹ Znameniti učenjak, odlikovan dne 10. junija 1890 z visokim redom železne krone tretje vrste, je med drugimi znanstvenimi spisi na svetlo dal izvrstno knjigo, ki je doživela več izdaj: *Geschichte der christlichen Kirche. In populärer Darstellung zur Belehrung und Erbauung.* Schaffhausen, 1872. Dritte Auflage. 8°. Str. XVI + 451. -- Četrto po-

Mihael Milošič.

Dr. Matija Robič.

19. svečana 1863 deško semenišče v Mariboru za svojega glavnega dediča. Po odbitih stroških je bilo juvenatu odkazanih 1397·63 goldinarjev. Rajni Schetor je bil sin ubogih kočarjev v Slivnici pri Mariboru. V študijah ga je podpiral učitelj Franc Ratej, dedek slovenjbistriškega c. kr. notarja Franca Rateja. Služboval je pri sv. Petru poleg Radgone. Leta 1850 je moral vsled periodne ali občasne zblaznelosti stopiti v pokoj in je živel prehodno pri sorodnikih, pri usmiljenih bratih v Gradcu, pri notarju Francu Rateju in slednjič pri sv. Lenartu. Notarju je posodil 400 goldinarjev, katere je leta 1867. — Franc Schwarz († 25. novembra 1900), župnik v Kamnici pri Mariboru, je postavil v svojem testamentu z dne 12. septembra 1900 Viktorinišče za svojega glavnega dediča. Sicer še pa ni rešeno sporočilo.

množeno izdavo je oskrbel benediktinec Dr. Konstantin Jan. Vidmar v dveh debelih zvezkih: *Geschichte der christlichen Kirche von Professor Dr. Mathias Robitsch. Regensburg, 1889. I. Abteilung. Christliches Altertum und Mittelalter. 8°. Str. XXIII + 664. — Regensburg, 1891. II. Abteilung. Die Neuzeit. 8°. Str. XII + 616.*

Elizabeta Senekovič, postrežnica v župnišču pri sv. Ani na Krembergu, je v svoji poslednji volji z dne 20. svečana 1843 odločila za glavnega dediča sekovski Avguštinej pod pogojem, da se vedno v njem vzdržuje dijak od sv. Ane, ki ga naj predlaga domači župnik. Ko bi kedaj glavnica ne zadostovala za letno oskrbo enega dečka, se naj pusti obrestonosno ležati tako dolgo, da vnovič naraste tako visoko, da bodo obresti zadostovale za letne stroške enega gojenca. Ko je dobrotnica dne 23. vinotoka 1847 umrla, bi se bila morala ustanova oživiti; toda zapuščina je obtičala pri sodnji. Izprva jo je prevzela patrimonialna sodnija v Cmureku, potem sta jo zaporedoma sprejela novo ustanovljeno c. kr. sodišče in finančna prokuratura v Gradcu. Leta 1851 je bil sicer sprejet prvi gojenec v Avguštinej na račun te ustanove, ali denar je bil od finančne prokurate Lavantinskemu ordinariatu šele 24. septembra 1859 izročen v znesku 2087 gld. 34 kr. zvezne veljave, za kar so bile kupljene državne obveznice za 2800 gold. zvezne veljave. Sklepčnega računa o upravi tega premoženja ni finančna prokuratura položila sekovskemu škofijstvu,

Matija Fritz.

Matej Slekovec.

tako, da se ne more dočista dognati njegovo prvotno stanje. — Jožef Simonič (* 1813 † 12. svečana 1895), dekan pri sv. Juriju ob Ščavnici, je sporočil 2000 gold. mladenišnici v Mariboru.¹

Franc Slanič († 12. septembra 1891), župnik pri sv. Bolfenku pri Bišu in Trnovcu, je Viktorinišče izvolil za svojega glavnega dediča s pogojem, da se podpirajo dijaki iz župnij sv. Bolfenka, sv. Barbare in sv. Lenarta v Slovenskih goricah. Kadar pa ni iz teh duhovnij prosilca, tedaj bodi pa sprejet prošnjik iz nekdanjega sekovskega dela Lavantinske škofije. Seminar je po odbitih stroških vsega denarja prejel 4255.53 gld. — Jožef Slavič († 1899), župnik pri sv. Ani na Aignu („na Nemškem“) v sekovski škofiji, je zasnoval dne 15. grudna 1897 ustanovo za Viktorinišče, do katere imajo pravico pred vsem njegovi sorodniki, potem ubogi dijaki iz župnije sv. Križa pri Ljutomeru, nadalje iz

¹ Fr. Kovačič, op. cit. Str. 130 in 131. — Jak. Meško in Dr. Franc Simonič, Dr. Gregor Jožef Plohl, imeniten humanist ali dobrotnik slovenski, njegova domačija in rod v Ivanjkojih. V Beči 1888. Med stranima 110 in 111 srečaš sliko in od strani 110 do 115 najdeš spis: Zlatomešnik Jožef Simonič.

Ljutomerske in kapelske župnije ter vobče sinovi slovenskih staršev iz nekdanjega sekovskega deleža Lavantinske škofije. Imeti pa morajo vsi brez izjeme poklic za duhovniški stan in sicer v Lavantinski vladikovini, morajo biti čednega obnašanja ter prav marljivi in dobri v napredku. Kadar postane podpiranec duhovnik, mora za ustanovnika in njegove prijatelje (seine Freundschaft) kar najbrže po mašniškem posvečenju služiti tri tihe svete maše. Pravico, gojenca imenovati, ima župnik pri sv. Križu pri Ljutomeru. Ako bi se nehalo Viktorinišče, se naj obresti porabijo kot štipendije za mariborske gimnazijalce pod ravno tistimi pogoji. Podeljuje jih naj pa svetokriški župnik. Za ustanovno glavnico je darežljivi dušni pastir založil 11.037·49 goldinarjev.

Matej Slekovec († 15. grudna 1903), župnik pri sv. Marku niže Ptuja, kn. šk. konzistorijalni svetovalec, je izročil dne 15. januarja 1900 dijaškemu semenišču 4000 K kot ustanovo, ki jo naj uživa priden dijak, kateri ima resnični namen, se posvetiti duhovniškemu stanu. V prvi vrsti se naj podelivec, kn. šk. ordinariat, ozira na učence iz ustanovnikove rodbine, v drugi na rojene

Ivan Trampuš.

Franc Jančar.

Negovčane in Markovčane, v tretji in zadnji pa na druge slovenske dijake.¹

Anton Martin Slomšek (1800 — 1862), knez in škof Lavantinski, so darovali, kakor je bilo že zgoraj povedano, za Maksimilijanišče 12.500 goldinarjev in potem še 2000 goldinarjev za Viktorinišče. Razen tega so napravili za četrti razred ljudske šole v Slovenjgradcu ustanovo z 2000 gld., ki bi se naj izplačali Maksimilijanišču, ako bi se ne mogli izpolnjevati stavljeni pogoji. Po novi šolski postavi je vsoto prevzel štajerski deželni šolski zaklad, in pritožba kn. šk. ordinariata, ki jo je leta 1883 zahteval za semenišče, je ostala brez uspeha.² — Franc Sorčič († 22. novembra 1883),

¹ Dr. Karol Glaser, op. cit. del IV. str. 161. — Fr. Kovačič, V spomin Mateju Slekovcu. (V Časopisu za zgodovino in narodopisje. Izdaje Zgodovinsko društvo v Mariboru. Maribor, 1904. Str. 52—69). Sestavek podaje življenjepis in književna dela vrlega slovstvenika.

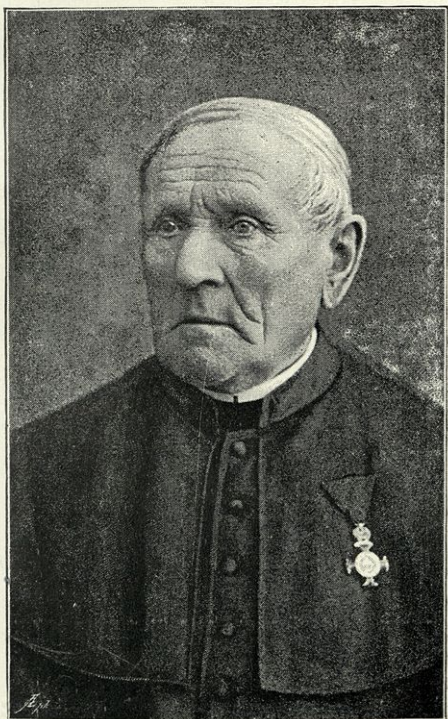
² Franz Kosar, Anton Martin Slomšek, Fürstbischof von Lavant, dargestellt in seinem Leben und Wirken. Marburg, 1863 8°. Str. 326. — Dr. Karol Glaser, op. cit. del III. str. 125—131. — Dr. Anton Medved, Knezoškof lavantinski Anton Martin Slomšek. V Celovcu, 1900. 8°. str. 191.

stolni prošt v Mariboru, je dne 11. julija 1877 izročil obligacijo za 2400 goldinarjev škofijstvu za dijaško semenišče pod pogojem, da uživa obresti on sam do smrti, potem pa njegova hišinja. Po njeni smrti se naj sprejme v konvikt gojenec, ki ima poklic za duhovniški stan, in sicer pred vsem iz ustanovnikove rodbine, potem iz nadžupnije rogaške in naposled sploh iz Lavantinske škofije. Kar bi se pogrešalo za celoletno vzdrževanje, to naj gojenec sam pridodaja. Ako bi se razpustilo semenišče, razpolaga z denarjem kn. šk. ordinariat. Gojenec mora vsako leto dati vodju semenišča goldinar, da služi za ustanovnika sveto mašo; vrh tega se mora semeniščnik svojega dobrotnika spominjati v molitvi in posvečen v duhovnika tudi pri sveti maši. Od navedene obveznice za 2400 gold. je vsled raznih potroškov ostalo semenišču le 1901 gld. kot glavnica za ustanovo Sorčičevo.¹

Jakob Standegger, nadžupnik in dekan v Ptuj², je v zasebnem pismu dne

¹ Dr. Karol Glaser, op. cit. del III. str. 286.

² Njegov življenjepis najdeš v knjižici: Matej Slekovec, Škofija in nadduhovnija v Ptuj². 1889. Str. 185—187.

Jožef Simonič.

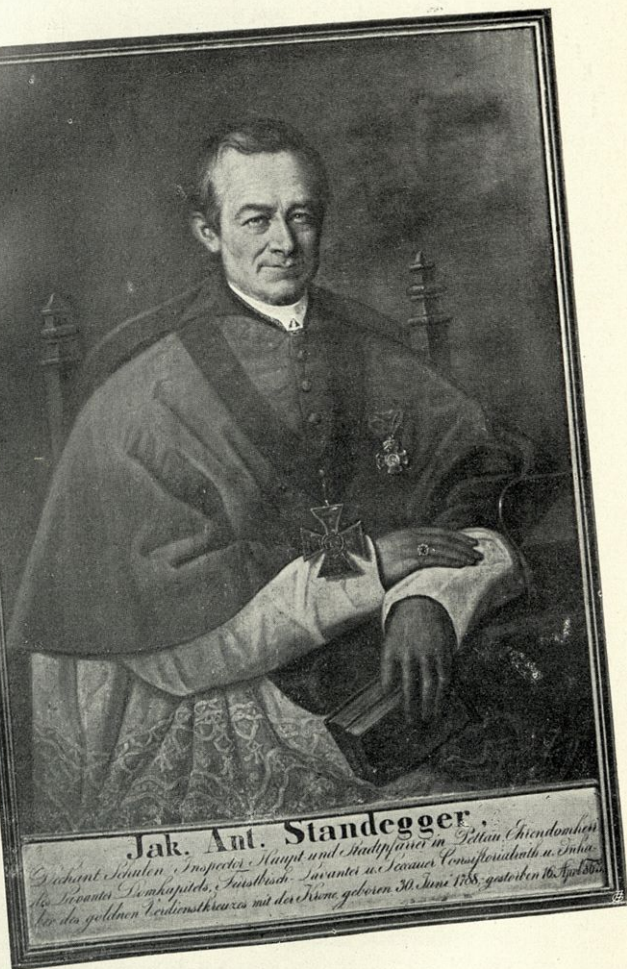

20. grudna 1853 ponudil graškemu kn. šk. ordinariatu svoj vinograd pri sv. Trojici v Halozah, češ, da že čuti, da je star in da mu pojemajo duševne in telesne moči. Ker se navadno po smrti z duhovnikovim premoženjem slabo godi, in se njegova najboljša volja ne izpolni, zato želi, dokler še živi, napraviti ustanovo za dijaško semenišče. Od leta 1813 sem, torej že 40 let, je duhovnik, ali ni si mogel veliko prihraniti. Edina njegova posest je vinograd pri sv. Trojici v Halozah, ki ga je 1846 kupil za 2300 goldinarjev zvezne veljave. Od tedaj nima nič več čistega denarja na razpolago ter si mora pomagati s ponapredščino na rento ali dohodek ptujske nadžupnije. Posestvo obsega osem oral zemlje; od teh je $2\frac{1}{2}$ orala vinograda, drugo je gozd in so pašniki, njive, travniki in sadovnik. Zraven je gosposka hiša in viničarija. Vinograd prinaša na leto približno 3 štrtinjake in 3 vedra vina, vedro po 6 goldinarjev, kar znaša 198 gld, stroški pa dohajajo do 80 gld. Semenišče naj sprejme vinograd kot ustanovno glavnico za enega dijaka. Želi pa, da bi svet o tej zadevi ničesar ne izvedel, ker ne išče druga, nego

da bi svoje gmotne razmere uredil pred smrtjo. Po nasvetu kn. šk. ordinariata je svoj vinograd prodal Avgušțineju za fiktivno ali izmišljeno ceno 1200 goldinarjev zvezne veljave s priznano pravico, da sme enega gojenca predlagati za zavod. Jeseni leta 1856 je bil prvi semeniščan sprejet na ime Standeggerjevo. Leta 1862 je ustanova prešla Lavantinski škofiji v last, seveda tudi po tistem potu navidezne prodaje za 1260 goldinarjev avst. veljave. Vinograd je v letih 1855 do 1865 donasal na leto po 100 goldinarjev čistega dohodka. Leta 1887 je bil prodan pa za 1100 goldinarjev avstr. veljave zakoncema Jakobu in Mariji Vido-
vič, ki sta polovico kupne cene ročno izplačala, drugo pa sta poravnala leta 1894. Končno še bodi omenjeno, da je mnogočislani Standegger kot častni kanonik dne 21. prosinca 1863 vnovič žrtvoval Viktorinišću 500 gld.

Dr. Jakob Maksimilijan Ste-
pischnegg (* 22. jul. 1815 † 28. jun. 1889)
knezoškof Lavantinski, so kot stolni korar
ves čisti dohodek svoje učene razprave
„Abhandlungen über Religion und Kirche“¹

¹ Naslov obširne knjige se glasi: Abhandlungen über Religion und Kirche. Graz, 1857. 8°.

Jak. Ant. Standegger.

*Lehrant Schulen, Inspector Haupt und Stadtpfarrer in Dettau, Ehrenbürger
des Preussischen Landkapitels, Fürstbisch. Leibarzt u. Seerauer Consistorialrath u. Inhaber
des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, geboren 30. June 1788, gestorben 16. April 1861.*

v znesku 589 gld. darovali dne 3. avgusta 1863 semenišču. Kot nadpastir so leta 1877 k stavbi novega poslopja prispevali 2000 gld. in leta 1878 k opravi domače kapele 500 gld. Naposled so v svoji zadnji volji z dne 28. avgusta 1886 postavili deško semenišče za glavnega dediča, češ, „da bi se vzgoja do-

VII + 447 strani. Razen mnogovrstnih razprav, raztepenih po časopisih in znanstvenih listih, so rajni knezoškof Jakob Maksimilijan spisali še med drugim te-le knjige: *Die christliche Ehe nach katholischer Lehre.* Marburg, 1868. Seiten 36. — *Weisungen an die Geistlichkeit der Diözese Lavant für ihre seelsorgliche Amtstätigkeit in Ehesachen.* Marburg, 1868. Groß 4°. S. 35. — *Papst Pius IX. und seine Zeit.* Wien, 1879. I. Bnd. 8°. VI + 478 Seiten. II. Bnd. 8°. V + 452. — *Compendium des katholischen Eherechtes.* Marburg, 1882. 8°. S. 150. — *Maximilian. Schauspiel in vier Aufzügen.* Geschrieben zur Eröffnung des F. B. Knabenseminars Maximilianum-Victorinum. Von J. M. (In Versen). Marburg, 1878. Seiten 46. — *Lesefrüchte.* Von J. M. (Die Broschüre erschien im Auslande). — *Življenjepisne črtice je priobčil Jernej Voh, Dr. Jakob Maksimilijan Stepišnik, knezoškof lavantinski.* (Drobtinice. XXIV. letnik. Uredil Dr. France Lampe. V Ljubljani, 1890. Str. 83—99). *Idem, Njih eksce-lencija prem. gosp. knezoškof Dr. Jakob Maks. Stepischnegg.* (Slovenski Gospodar. Cerkevna pri-loga. 1889. Štev. 5 do 10).

mače škofijske duhovščine še bolj olajšala, zlasti z ozirom na pomanjkanje duhovnikov, ki se najbrž ne bo še tako kmalu odpravilo.“ Zapuščina je znašala 147.527·85 gld. ki se je po odbiti desetodstotni pristojbini porabila na že zgoraj opisani način.

Anton Šerf († 19. junija 1882), župnik v Svetinjah, je sporočil Viktorinišču 2000 goldinarjev brez posebne obveznosti.¹ — Franc Šrol (* 1829 † 31. dec. 1885), župnik v Ljutomeru,² je zapustil vse svoje premoženje v znesku 12.518·34 goldinarjev Viktorinišču, ki je po izplačanih volilih in drugih stroških še za se ohranilo 9506·68 goldinarjev. Ustanovnik je želel, da se napravite dve štipendiji za semenišče, do katerih imajo prednost dijaki od sv. Lovrenca v Slovenskih goricah; ako bi pa od tam ne bilo prosilcev, se naj podelite pa dijakom iz Svičine, kjer je tudi župnikoval rajni Šrol. „Imenovati gojenca ali oddati ustanovo“ ima pravico vsakokratni župnik pri sv. Lovrencu v Slovenskih goricah. — Jožef Toporišič (* 19. decembra 1822 v Dobovi † 29. oktobra 1892), župnik pri sv. Lovrencu nad

¹ Dr. Karol Glaser, op. cit., del II. str. 181.

² Dr. Karol Glaser, op. cit., del III. str. 149.

Jožef Toporišič.

Franc Schwarz.

Mariborom, je dne 3. grudna 1891 izročil kn. šk. ordinariatu hranilnih knjižic za 16.337 gld. 28 kr. v korist Maksimilijanišču; vendar obresti si je pridržal, dokler bo živel sam ali pa njegova postrežnica. Potem pa se naj ustanovi dvoje mest za „dečke lepega obnašanja in dovolj talenta“, ki študirajo z dobrim uspehom ter imajo določno voljo postati duhovniki. Prednost za prvo mesto imajo dijaki iz sorodstva v Dobovi in v Kapelah pri Brežicah, za drugo pa dijaki od sv. Lovrenca nad Mariborom. Kar preostane od obeh ustanov, se naj porabi za druge namene semenišča. Zavod je po odbitih stroških in pristojbinah prejel 14.094·38 goldinarjev.

Ivan Trampuš († 1886), dekan v Zavrču, je v svoji oporoki z dne 27. svečana 1880 volil svoj vinograd v Vrbanjščaku in travnik Viktorineju s pogojem, da ga ohrani do svoje smrti njegova nečakinja Antonija Herkovič, rojena Trampuš. Leto je po smrti svojega strica prosila, naj se ji vinograd, ki je bil dne 3. maja 1886 uradno cenjen na 1565 goldinarjev, prepusti v popolno last, ker se mora ves predelati in potrebuje mnoga popravila, česar ne more ona

storiti kot začasna lastnica. Škofijstvo je prošnjici vinograd za 1000 goldinarjev odstopilo pod pogojem, da je plačala tudi percentualne stroške 100 gld. Semenišče je tako po rajnem dekanu Trampušu dne 1. svečana 1887 prejelo tisoč goldinarjev. — Jurij Tutek († 6. aprila 1891), župnik in dekan pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah ter častni kanonik, je imenoval dijaško semenišče za svojega glavnega dediča. Viktorinišče je po odbitih stroških in vseh pristojbinah prejelo 2194·12 goldinarjev. — Ivan Veiksl († 21. sušca 1870), dekan pri sv. Barbari v Halozah, je leta 1869 sporočil 2000 goldinarjev Viktorinišču kot ustanovo za dijake pred vsem iz svoje rodbine, potem pa iz župnij sv. Barbare in sv. Jurija v Hočah.

Ivan Vojsk († 26. septembra 1865), župnik pri Spodnji sv. Kunigundi, je imenoval Viktorinišče za svojega glavnega dediča. Od 2705·94 goldinarjev njegove zapuščine je prejel zavod po odračunjeni pristojbini 1237 gld., katerim je bil vinograd v Polenšaku, cenjen na 600 goldinarjev, prištet. Leta 1891 ga je škofijstvo prodalo za 700 goldinarjev župnijski nadarbini v Po-

Franc Šrol.

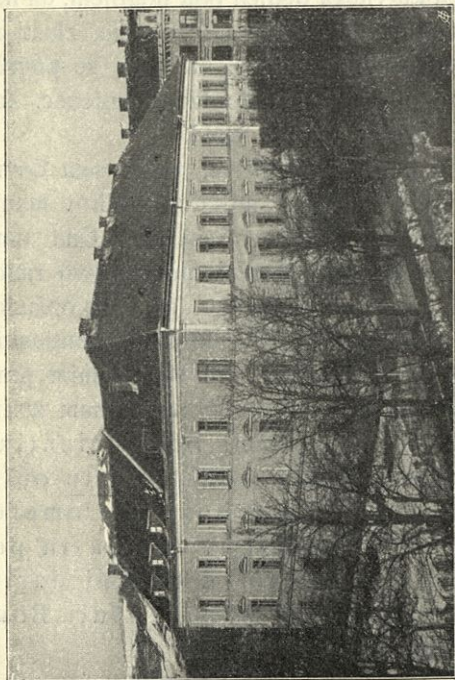
lenšaku. — Ivan Zorko († 4. avgusta 1887), župnik pri sv. Nikolaju nad Laškim, je že leta 1878 odločil Maksimilijanišče za svojega glavnega dediča pod pogojem, da naj preskrbuje enega dijaka iz Brežic, zlasti iz njegove rodbine Zorko. Kar bi se pogrešalo na obrestih, naj doplačuje gojenec. Zavod je prejel 4143.77 gold.

To bi bila častitljiva, ne zavsem dovršena vrsta blagopokojnih dobrotnikov manjšega semenišča Lavantinskega. Ona nam jasno in glasno oznanjuje neusehljivo radodarnost, pa nam neovržno dokazuje občudovanja vredno požrtvovalnost Lavantinskih duhovnikov. Povrni mili Bog rajnim prav bogato vso njihovo darežljivost, nam živim pa jo milostno ohrani! *Beneficientiae autem et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus!* Dobrotljivosti pa in podelitve ne zabite: s takimi daritvami namreč se prizasluhuje Bog! (Hebr. 13, 16).

Dom sedanjega kn. šk. dijaškega se- menišča.

Dijaško semenišče stoji ob severnem

Sedanje kn. šk. dijaško semenišče od jugozapada.

robu mariborskega mesta ter je na jugu ločeno po meščanski ulici (hišna št. 12) od poslopij ces. kralj. višje gimnazije in

ces. kralj. učiteljišča, na vzhodu pa po zgornji gosposki ulici (hišna št. 53) od zasebnih hiš; na severu meji s svojim kuhinjskim vrtom na mestni park ali vrt za sprehajanje, na zahodu pa z velikim hišnim vrtom na podaljšano gledališko ulico ter na predmestne vile ali dvorce. Pred hišo se nahaja 3·35 m široki vrtec z železno ograjo. Poslopje samo je 47 m dolgo ter sega za $33\frac{1}{2}$ m proti severu z dvema krakoma ali laktoma, med katerima je v sredi malo dvorišče ($19\frac{1}{2}$: 17 m), ki ga krasita lepa lipa in čedna črešnja; zraven pa se nahaja vodnjak. To majhno dvorišče se za 6 m dalje proti severu razteza do gospodarskega poslopja s perilnico, z drvarnico in živinskimi hlevi. V velikem, s sadonosnim drevjem povrstoma zarastlem vrtu za gojence je postavljeno kegljišče z dvema tiroma vštric. Otvorjeno je bilo slovesno dne 4. vinotoka 1893.

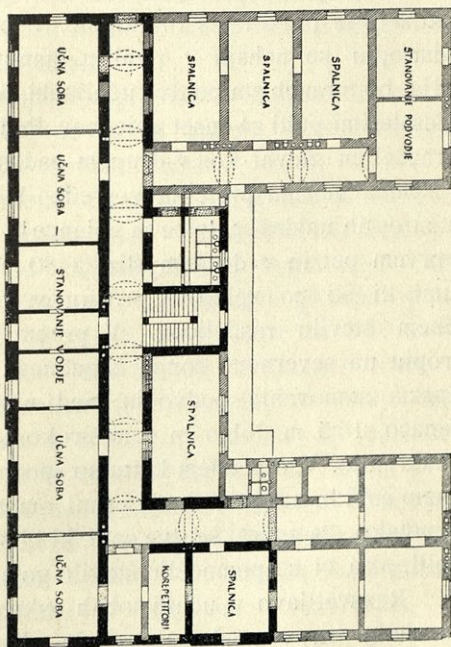
Glavno poslopje s podzemeljskimi kletmi za vino ter zelenjad in drva ima pritličje in dvoje nadstropij, v katerih so prostori razdeljeni tako, da so proti ulicam sobe, proti dvorišču pa notranji, 2·61 m široki podolžni in 2·72 m široki poševni hod-

niki. Vodovodna naprava se nahaja v vzhodnem počreznem hodniku v vsakem nadstropju po ena, potem v kuhinji in perilnici tudi po ena — torej štiri pipe. Podolžni trakt ima v nadstropjih še po en zunanji 1.42 m široki hodnik na železnih traverzah z železno ograjo. Enostavno pročelje je za 11 oken dolgo. Vsredi stoji rizalit ali napust s tremi okni za 15 cm naprej. Pritličje je močno kakor iz sekanega kamnja narejeno in konča z opasnim okrajkom. Vrh njega se dvigajo na voglih hiše in rizalita ali izstopa štirje pilastri, ki vežejo nadstropji in podpirajo preprosti venčni okrajek. Zidovi v obeh nadstropjih so gladki, le napust je lahko rusticiran, kakor iz sekanega kamena sestavljen. Obenem ima trivoglata čela vrhu oken prvega nadstropja in ravne kape nad zgornjimi okni; v stranskih plateh fasade so spodaj nad okni krožna čela, zgoraj pa obdaje okna samo droben okvir. V obče napravlja zgradba na zunaj mil in prijeten vtis na gledalca-obiskovalca.

Ako stopimo skozi vrata z letnico 1877 pod ravno kapo, pridemo v majhno predvežo in po peterih stopnicah do dveh

še praznih niš ali školjkovitih izdolbin ter do hišne ograje in podolžnega hodnika, ki vodi na levo v pevsko sobo št. I, v sobo

Tloris prvega nadstropja.

za moške posle, v bolnišnico, razna stanovanja in shrambe, na desno pa v pevsko sobo šte. II (kos prvotne obednice), v ku-

hinjske prostore in v novo obednico. Od nadstropja do nadstropja vodi po dvakrat 14 lesenih stopnic, skupaj torej po 28. Iz drugega nadstropja do podstrešnega vhoda ali do vrat na dilje prekoračiš 14 stopnic. V prvem nadstropju se nahaja v rizalitu stanovanje vodja, ob straneh sta po dve učni sobi, vsaka z deseterimi pulti za deset gojencev. Podobno je razdeljen glavni kos v drugem nadstropju z izbama učnega prefekta v sredi. V obeh nadstropjih najdeš spalnice za gojence in sicer v prvem pet in v drugem štiri z 80 posteljami, ki so po velikosti prostorov v različnem številu razdeljene. V prvem nadstropju na severnem koncu zapadnega dela zapaziš stanovanje podvodja, nad njim pa domačo, 16,5 m dolgo in 9 m široko kapelo z zakristijo. V vzhodnem laktu so spodaj dve prazni sobi in knjižnica s peterimi omarami; ravnotako sta zgoraj še dve sobi, ki bi se porabili, ako bi se pomnožilo število gojencev.

Razsvetljava v učnih sobah oskrbujejo petrolejke in v spalnicah sveče. Kar se tiče ventilacije, so v učnih sobah poleg stanovanj vodja in prefekta samo le pod stropom okrogle luknje, zadelane s predrto zvezdo, in vodijo do zračnega kanala ali

toka v zidu. V kapeli in v obednici je po dvoje ventilatorjev ali vetril, katerih vsako obstoji iz odprtine, zadelane z mrežo, pri tleh in pod stropom. Odprtine so v zvezi z navpičnim zračnim kanalom. Ostali prostori nimajo vetril.

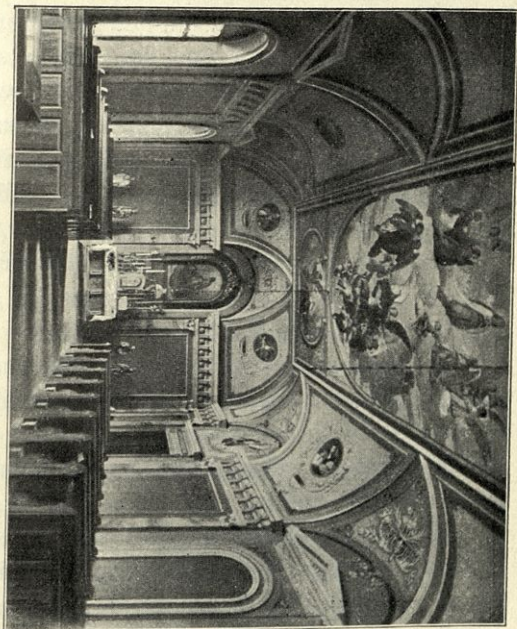
Najlepši prostor v zavodu, kakor se spodobi, je hišna kapela posvečena brez madeža spočeti devici Mariji. Skozi tri pravokotna okna, ki so znotraj še za polukrog povišana in v tem delu zazidana, prihaja od zahodne strani bogata luč v svetišče. Tla so iz šamotnih ploščic sestavljena. Zrcalnati obok sega do 6.70 m visoko ter je s kapami razčlenjen, stene pa so razdeljene po pilastrih, ki nosijo kose ogredja s konsolami. Stene so poslikane s temnozelenimi preprogami, obok pa je okrašen s svetniškimi podobami. Slikarija je stala zavod 2000 kron. Napis znotraj nad vhodnimi vratmi — ob straneh visita glinasta škropilnika z napisom: Benedictus, qui venit in nomine Domini — nam pove leto in umetnika: JACOBUS . & ANTONIUS . BROLLO . PIXIT (!) ANNO . MDCCCXCIV. Jakob Brollo in njegov akademiško naobraženi sin Anton, oba iz Gemone (Humina) na

Furlanskem, sta prištevati najboljšim slikarjem, ki so v novejšem času hodili iz Italije k nam na delo.¹ Ker je kapela namenjena Mariji Brezmadežni, je prav primerno, da je poslikan njen obok s podobami preblazene Device. Na severnem koncu osrednjega zrcala zapaziš podobo Marijinega oznanjenja, na jugu zagledaš sliko njene žalosti, ko drži pod križem v naročju mrtvo truplo Vzveličarjevo, v sredi stropa pa občuduješ predstavo Marijinega vnebovzvetja. Krasna skupina živahnih spodnjih angeljev, med katerimi nosi eden banderce z napisom *Salve Regina*, je posneta po enakoimenovani sliki pobožnega Pavla pl. Deschwanden, rojenega 1811 v Stansu na Švicarskem in umrlega 1881 tudi tamkaj; poleg te ljubke jasne skupine plavata dva bolj temna angelja; v sredi slike pa se dviga deviška mati Marija med pojočimi in na glasbila, kakor na pihalo in harpo ter orglje igrajočimi angeljčki in hiti naproti presveti Trojici, ki jo čaka, obkrožena od nešteti čet komaj vidnih krilatcev, s krono v oblakih.

¹ Dr. Avguštin Stegenšek, Dekanija Gornjegrajska. V Mariboru, 1905. Str. 179—181.

Na banjastih podnožkih osrednjega obokovega zrcala se menjajo okrogli medaljoni s podobami štirih evangelistov nad stran-

Notranjščina semeniške kapele.

skima stenama in štirih latinskih cerkvenih očetov nad skončnima stenama. Vmes bleste skupine raznih liturgiških simbolov ali znamenj, n. pr. monštranca, kelih s hostijo,

ciborij s knjigo, desetere božje zapovedi, infula, tiara, ime Jezusovo z znamenji Kristusovega trpljenja, Jagnje božje. Pri simbolih se ponavlja okrasek: trodelno banderce z dvema bakljama in oljičnimi vejicami pod simbolom in po dve palmovi vejici za njim. Nad vratmi zakristije je naslikan sv. nadangelj Mihael in nad vratmi kapele sv. Rafael, voditelj mladeničev. Sv. arhangelj Gabriel se pa itak lepo vidi na stropu v sliki Marijinega oznanjenja. Vse te slike in okrasbe se vrlo dobro prilegajo svetišču, kjer se shajajo k vsakdanjim molitvam in pobožnostim mladeniči, ki se pripravljajo za vzvišeni stan duhovniški. Marija, trije nadangelji, angelji, evangelisti, cerkveni učenci in drugi svetniki ter pomenljivi simboli — vse to napeljuje semeniščane k skrbni pripravi na sveti poklic.

Na zapadu vidimo najprej podobo sv. Matevža, ki zre zamišljen v se. Vzveličar ga je poklical, ko je sedel pred svojo cestninarsko hišico blizu Kafarnavma, ter ga je odredil za apostola. Odslej je vedno spremljal Jezusa in po njegovi smrti je po raznih deželah oznanjeval njegovo edino vzveličavno vero. Sv. Matevž je prvi po-

pisal Jezusovo življenje in sicer v aramajskem jeziku, ki so ga tedaj govorili judje po Palestini. — Vštric zremo sliko sv. Lukeža, ki opira levico na tablico s podobama Marije device in božjega Deteta; na mizici pa stoji posodica z barvo in s čopiči. Sv. Lukež je bil sin paganskih staršev v Antiohiji ter izučen zdravnik, kakor trdijo veljavni biblicisti. Jezusa ni videl, šele od sv. Pavla je izvedel o njem in je potem neomajljivo vanj veroval. Zvesto je spremljal svojega duhovnega očeta sv. Pavla na njegovih apostolskih potovanjih in mu je pomagal pri razširjevanju svete vere med neverniki. Tedaj so bili razni pisatelji že popisali Jezusovo življenje in delovanje; sv. Lukež pa, naobražen učenec Pavlov, je sklenil vse popisati natanko in po vrsti od kraja do konca; zato pa ima tudi on edini očarljivi opis Jezusove mladosti. Ker je tako izvrstno z besedami naslikal življenje Marije device in Jezusa božjega Sinu, preden je začel učiti, ni čuda, da se je mislilo in se še misli, češ, da je bil slavni Antiohenec slikar in je umel s čopiči slikati. To misel izraža tudi naša nastenska podoba. Lukežev evangelj je zares velika in krasna

slika, ki jo je sv. mož poklonil svojemu odličnemu prijatelju Teofilu, kakor tudi veličajno „dejanje apostolov“.

Na nasprotni strani se nahaja podoba sv. Janeza, katerega je poklical Jezus v apostolsko službo ob srečni uri, katere ni mogel pozabiti nekdanji ribič. V svojem evangelju jo je ovekovečil, pripovedujoč o poklicu sv. Andreja in sebe samega, da je bilo to okoli desete ure (Jan. 1, 39), to je ob štirih popoldne. Tako je poveljeval in blagoslavljal srečno uro svoje izvolitve za poslanca božjega. Jezus je svojega deviško-čistega učenca nad vse ljubil. Na gori Tabor je bil sv. Janez priča Jezusovega izpremenjenja, pri zadnji večerji je slonel na prsih ljubljenega mojstra, z Marijo je stal pod križem, prihitel je prvi izmed apostolov h grobu častito vstalega Vzveličarja, in pri ribjem lovu je prvi spoznal Gospoda, ribiče pričakujočega ob jezerskem bregu. Njemu, orlu med evangelisti, je Jezus razodel skrivnosti polne prihodnje veke svete Cerkve, kar je veliki videc na otoku Patmosu veličastno popisal v skrivnem razodetju. Na naši sliki ima poleg knjige, ki nas spominja evangelja

in treh njegovih listov, še svitek razodetja. Izredno pomenljiv je četrti evangelj, ki je ravno Janezov. Ko je glasoviti apostol zastavil pero, da bi ga spisal, je bil že okoli sto let star in je živel v Efežu. Prosili so osivelega blagovestnika škofje v prokonzularski Mali Aziji, kjer so se nevarno širile razne krive vere o Jezusu, naj jim iz svojih spominov zapiše pravi nauk o Vzveličarju. Pred njim so ležali že evangelji sv. Matevža, sv. Marka in sv. Lukeža, tako, da je to, česar ni našel v njih, sam načrtal in je zlasti skrbno in vestno zbral celo vrsto krasnih, najvzvišenejših pridig in pogoovorov Jezusovih. In tega ni storil suhotno, marveč z vso ljubeznijo se je vglobil in zamaknil v Jezusovo življenje, mišljenje in govorjenje, in nihče ni tako globokoumno razjasnil resnice, da je Jezus Kristus Sin božji, druga božja oseba v presveti Trojici, od vekomaj do vekomaj. Veličastno začnenja njegov evangelj: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.* V začetku je bila Beseda, in Beseda je bila pri Bogu, in Bog je bila Beseda. (Jan. 1, 1).

Zadnja podoba predstavlja sv. Marka, ki je bil doma v Jeruzalemu, kjer je njegova mati imela svojo hišo, v kateri je rada sprejemala Jezusove apostole in učence, sploh kristjane. Marko, tudi Janez Marko imenovan, je pozneje včasih spremljal sv. Pavla na njegovih apostolskih potovanjih, včasih pa se je pridružil sv. Petru, ki ga je posebno ljubil kot svojega duhovnega sina. Ko je prvak in knez apostolov pridigoval v Rimu, so želeli njegovi poslušalci, da bi se njegove pridige zapisale, ker izgovorjena beseda kmalu mine. Sv. Marko je potem kratko popisal po oznanjevanju sv. Petra Jezusovo življenje in delovanje. Sv. Hieronim poroča v svojem znamenitem spisu o slovitih možeh (pogl. 1), da je sv. Peter pohvalil in odobril Markovo delo ter ga je s svojo veljavo in oblastjo cerkvam očitno brati zapovedal. Pravijo, da je sv. Peter poslal Marka v stari Oglej, od koder je luč svete vere tudi v naše kraje prisijala. Zanesljivo je, da ga je kot oznanjevalca božjega kraljevstva poslal v Egipt v slavno Aleksandrijo, kjer je kot škof goreče deloval do svoje mučeniške smrti. Sovražniki so ga mučili in vrgli v tamnico, kjer se mu je prikazal, ka-

kor piše častitljivi Beda v svojih bukvah o mučencih, Gospod sam v podobi, v kakršni je hodil po zemlji, in ga je pozdravil, rekoč: Pax tibi, Marce! Marko, mir s teboj! Drugo jutro zgodaj so prihruli pagani v ječo in so ga mučili, dokler ni med mukami izdihnil svoje svete duše, kar se je zgodilo dne 25. aprila leta 68. Leta 815 so bili njegovi sveti ostanki od benečanskih trgovcev iz Aleksandrije preneseni v Benetke, ki so ga izvolile za svojega poglavitnega patrona, pa so njemu na čast pozidale prekrasno baziliko in so si za svoj grb odbrale znamenja sv. evangelista: leva z mečem, katerima se pristavlja navadno še pozdrav Gospodov: Pax tibi, Marce!

Štirim evangelistom odgovarjajo štirje cerkveni očaki in učeniki: sv. Ambrozij in sv. Avguštin, sv. Hieronim in sv. Gregorij Veliki. Ker so bili najodličnejši možje svoje dobe, in se njih podobe v semeniški kapeli nahajajo, da bi bili vzori in varihi mladine, ki koprni po duhovniškem stanu, zato je potrebno, da se ti velikani natanje predstavijo gojencem, ki si sicer ne morejo ničesar koristnega misliti pri pogledu na sliko, katere ne umejejo in o nji ničesar ne vedo.

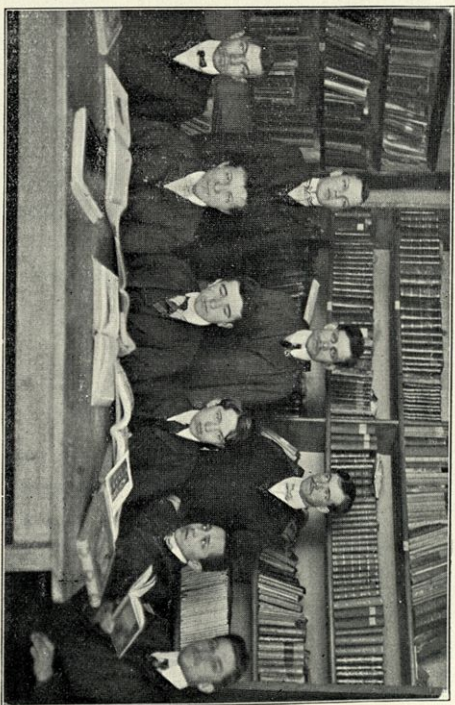
Sv. Ambrozij († 397) je bil cesarski namestnik v Milanu, tedanjem glavnem mestu zapadnega dela rimskega cesarstva, in že star 44 let, ko ga je ljudstvo vsled čudeža izvolilo za milanskega nadškofa. Zastonj se je z vso silo branil izredne časti in težke službe, saj ni bil poučen v bogoslovniških vedah in znanostih. Kot nadpastir se je šele lotil s čudovito marljivostjo teh težkih nauk in je s pomočjo učenega duhovnika Simplicijana predelal in si prilastil vse, kar so dotlej pisali najizvrstnejši pisatelji o Bogu, o Cerkvi, o svetem Pismu, o odrešenju in o Vzveličarju, ter se je vsled svoje izredne nadarjenosti in neodjenljive pridnosti v vseh teh predmetih tako udomačil, da ni bil samo izboren pridigar, ampak še izbornejši pisatelj, čigar beseda še danes blagodejno doni na naše uho. Kakšen sijajen vzgled za dijake! Gojencem, ki se pripravljajo na mašniški stan, je posvetil posebno knjigo o njihovih dolžnostih. Med največje njegove zasluge pa spada, da je za sveto Cerkev pridobil najslavnejšega Afričana, sv. Avgušтина.

Avguštin, rojen v Tagasti v Numidiji leta 354, je bil zelo nadarjen ali ubog deček tako, da je mogel le vsled blago-

dušne podpore, torej neke vrste štipendije, ki mu jo je dal prijatelj očetov, dovršiti svoje študije. Še precej mlad je postal že učitelj govorništva v Kartagini, v Rimu in potem v Milanu. Toda čimbolj je napredoval v znanju, tembolj je — v nepopisno žalost svoji ljubi materi Moniki — propadal v нравnem življenju. Po svoji bogoljubni materi je dobro poznal katoliško vero, a jo je preziral, ker so strasti, zlasti napuh in mesenost, oslepile oči njegovega duha. Sv. Monika je neprenehoma za izgubljenega sina molila in se solzila. Nesrečnežu so luskine šele odpadle v Milanu, ko je začel obiskovati pridige slavljenega govornika in nadškofa Ambrozija. Pač vsled goreče molitve svoje ljubeče matere in vsled ganljivih govorov sv. Ambrozija se je začel Avguštin kesati svoje dosedanje lahkomiselnosti ter resno pokoriti. Popustil je svetno službo, pa je stopil v meniški stan in je bil kmalu posvečen v mašnika in je postal škof v Hiponu, mestu severne Afrike, kjer je bil prvoboritelj za katoliško stvar do svoje smrti, ki ga je dohitela leta 430. Za čast božjo in vzveličanje duš vneti nadpastir je napisal celo biblioteko bogoslovnih del in razprav.

Nihče ni tako krasno, tako globokoumno govoril in pisal o milosti božji in o njenem delovanju kot on, ki je bil sam otrok posebne milosti božje, ki ga je potegnila iz brezdna zmot in pregreh. Prav primeren mu je častni naslov *doctor gratiae*, učenik milosti. Njegov najbolj znani rek je: *Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te, Deus!* Nemirno je naše srce, dokler ne najde pokoja v tebi, o Bog! Ž njim začelnja mnogoizkušeni mož svoje nedosežno lepe izpovedi. (*Confess. lib. I. cap. 1.*)

Slavni Hiponec je bil v prijateljski zvezi s sv. Hieronimom in si je dopisoval ž njim. Le-ta najučenejši cerkveni oče, čigar slika se tudi lesketa v semeniški kapelici, je bil po rojstnem kraju Dalmatinec, torej v ozemlju današnje južne Avstrije doma. Kot mladenič je silno hrepenel po izobrazbi. Šolal se je v Ogleju, potem v Rimu; na to je odšel v slavni Trevir, kjer so tedaj slule visoke šole. Ker ni imel veliko denarja, si je sam prepisoval znamenita dela, da bi si tako zbral majhno lastno knjižnico. Za svojega prijatelja Rufina je prepisal sv. Hilarija razlago psalmov in njegovo delo o sinodah. Iz Trierskega mesta se je vrnil v

Gojenci osmošolci (in sedmošolci) v knjižnici.

J. Rehar, A. Klobasa, A. Somrek,
J. Kuk, J. Slavič, F. Strižič, K. Arlič, A. Šlik, L. Petrovič.

Oglej ter je od tam s tovariši z velikim trudom in trpljenjem potoval čez Balkan v Carigrad in preko Male Azije v Antiohijo, kjer je zbolel vsled prevelikega napora. Potem se je več let mudil in trudil v puščavi, da bi enako napredoval v čednostnem življenju, kakor je uspeval v znanju. Po raznih potovanjih se je slednjič naselil v Betlehemu, kjer je sveto Pismo prestavil iz hebrejščine v latinščino tako dobro, da so še sedanji sveti oče Pij X. pooblastili znamenite učenjake benediktinskega reda, češ, da naj zopet določijo to Hieronimovo besedilo, ki je bilo pokvarjeno v teku mnogih stoletij vsled netočnega prepisovanja in tiskanja. Slavni Stridovčan († 420) si je pridobil neminljivih zaslug s svojimi klasiškimi spisi o različnih bogoslovniških predmetih in cerkvenih rečeh. Hvalo mu je pel že sv. Avguštin, rekoč: Hieronymus, homo doctissimus et omnium trium linguarum peritus. Sulpicij Sever ga omenja, pišoč: Eum omnes boni admirantur et diligunt. In učeni Erasmus je Hieronimovo pisavo povzdigoval nad Ciceronovo: In Hieronymo quae phrasis, quod dicendi artificium! Quo non christianos modo omnes longo post se in-

tervallo reliquit, verum etiam cum ipso Cicerone certare videtur; ego certe, nisi me sanctissimi viri fallit amor, quum Hieronymianam orationem cum Ciceroniana confero, videor mihi nescio quid in ipso eloquentiae principe desiderare.

Dve sto let pozneje kot zgoraj proslavljeni trije sodobniki je živel in blagoslovljeno deloval sv. Gregorij Veliki. Bil je iz bogate senatorske rodbine, odbran in vzgojen za državno službo. Pobožna mati Silvija mu je vdihnila globoko ljubezen do svete Cerkve. Izprva je opravljal službo pretorja v Rimu, potem pa je izpremenil svojo palačo v samostan menihov benediktincev ter se jim je sam pridružil v prijetni mu tihoti in samoti. Toda božja previdnost ga je posadila na Petrov prestol, s katerega je v najnevarnejših časih pogumno in modro vladal Kristusovo kraljevstvo na zemlji. Bolehal je sicer vedno, ali srčnosti ni izgubil nikdar. Reči smemo, da je iz bolniške postelje vodil in vladal ves krščanski svet. Boril se je zoper razkol, zoper Longobarde, zoper bizantinski cesarski dvor. Svoja modra pisma je pošiljal na razne kraje Evrope. Zlata vredni listi so še

ohranjeni, kakor tudi njegovi krepki cerkveni govori in marsikateri drugi izvrstni spisi.

Med njimi sluje zlasti „*liber regulae pastoralis*“ ali navodilo za oskrbovanje učeniške, mašniške in pastirske službe. V prvem delu razpravlja sv. pisatelj o potrebnih lastnostih za duhovniški stan, da bi zaživil, ne *qui nullis fulti virtutibus, nequaquam divinitus vocati*, sed *sua cupidine accensi, culmen regiminis rapiant potius, quam assequantur*; v drugem delu kaže, kako naj kleriki živijo; v tretjem uči, kako se naj ujema nauk z življenjem; in v četrtem svari, da naj dušni pastir pridno pazi, da ne bo napuh napolnil njegove duše in ga opleni čednosti. Jasna in poduka polna knjiga se je v srednjem veku nujno priporočala duhovnikom v vsakdanje branje. Toplo to priporočilo ima še dandanes svojo vrednost in veljavo. Sv. Gregorij je nadalje visoko povzdignil cerkveno petje, ki še vedno nosi njegovo ime: *cantus Gregorianus*; zložil je več prekrasnih cerkvenih himen. Gregor Veliki († 604) je največji in zadnji pisatelj na papeškem prestolu v starokrščanski dobi. Za njim je sledil propad naobrazbe in omike, ker so stari Rimljani

izumrli ter so na njih mesto stopili novi in čili, a ne še olikani narodi.

Po teh, kakor zanesljivo upam, koristnih ovinkih se vrnem nazaj k popisu semeniškega svetišča. Na severni strani koncem kapele stoji preprosti altar s tabernakeljem

Altarna slika: Brezmadežna.

med dvema klečečima angeljema in šeststerimi bronastimi svečniki in s križem nad njim. Altarna slika predstavlja brezmadeža spočeto Devico. Marija kleči vrh zemeljskega obla, krog čigar se ovija modras z jabolko v žrelu, ter stopa z desno

nogo kači na glavo. Pobožno sklepa roke in ponižno poveša oči ter goreče moli. Z neba se siplje svetloba na njo. Belo obleko ji zagrinja višnjev plašč, črez rameni ji pada prozoren pajčolan. Angelj na njeni desni sedi na oblakih in kaže gledalcu deviško lilijo, kakor bi ga vabil, da naj posnema prečisto Devico; angelj na njeni levi pa kleči kot zastopnik semeniščanov in ji daruje kitico, spleteno iz belih, modrih in rdečih cvetlic, najbrž kot znak rožnega venca in drugih molitev, s katerimi bi naj častili gojenci Devico in Mater nedolžno. Slika meri brez okvirja 190 : 121 cm. Umetnik se je na krogli podpisal: Franke 878. Zavod je mojstru leta 1878 plačal za dično in mično sliko 200 goldinarjev¹. — Poleg

¹ Ivan Franke, rojen dne 16. maja 1841 v Poljanah pri Škofji Loki, je dovršil leta 1859 ljubljansko gimnazijo in se posvetil slikarstvu. Mudil se je več let v Benetkah, od koder je potoval na Kitajsko. Leta 1859 je bil imenovan za profesorja risarije na gimnaziji v Kranju, od koder je prišel v Novo mesto in 1891 na realko v Ljubljani, kjer je postal leta 1898 cesarski svetovalec in je 1908 kot profesor VII. činovnega reda stopil v pokoj. Bil je tudi predsednik slovenskemu umetniškemu društvu. Izprva je slikal portrete ter cerkvene po-

altarja stoji na vsaki strani na podstavkih po dvoje svetnikov. Kazalo bi, da se više postavijo ti kipi, kakor so stali tudi v stari kapeli visoko v dolbinah v štirih kotih. Štatuje predstavljajo sv. Maksimilijana in sv. Viktorina, sv. Hieronima in sv. Alojzija, ki jih zavod časti kot svoje posebne varihe in branitelje.

Sv. Maksimilijan, po rodu Celjan, je škofoval v Lavreaku ob Aniži. Iz gorečnosti do svete vere Jezusove se je vrnil v Celje, da bi tudi svoje someščane pridobil za Kristusa; a svoje navdušenje in svojo domovinsko ljubezen je poplačal s smrtjo. Po-

dobe n. pr. sv. Mihaela za Cerklje pri Kranju (1864) in križev pot (1889), sv. Janeza krstnika za Zgornji Brnik, sv. Ksista za Predoslje in Brezmadežno za naše semenišče.

Vrli slikar se je rad pečal tudi s slovstvom. Spisal je „Umetniške starine po Gorenjskem“ leta 1885, poglavje „o srednjeveški umetnosti“ na Kranjskem v glasovitem delu „Oesterreichische Monarchie in Wort und Bild“, o „Slovenski umetnosti“ (1902 in 1903 v Slovanu I) in o svojem potovanju na Kitajsko leta 1887. V novejšem času piše temeljito „o naših zgodovinsko-umetniških spominkih. (Dom in Svet. XXIII. 5 : 1910. str. 210 nsl.) — Leta 1886 je priobčil „Umetno ribarstvo“ in leta 1889 „Nekoliko besedi o ribarstvu na Kranjskem“.

ganski sodnik ga je velel obglaviti, česar nas spominja meč in palma v njegovih rokah. Na prostoru obglavljenja je po starem izročilu nastal studenec, ki še dandanes izvira. In na kraju, kjer je bil slavní škof mučenec izprva pokopan, stoji sedaj lična cerkev sv. Maksimilijana v Celju; njegovi ostanki pa počivajo v Pasovi. Kot zaščitnik semenišča, ki nosi po njem tudi ime, velja že od leta 1855 in se njegov god († 12. oktobra 284) vsako leto primerno praznuje. Kip nam ga obrazuje s škofovsko mitro na glavi, s pastirsko palico v levem naročju, z mečem v levi roki in z desnico k blagoslovu povzdignjeno.

Sv. Viktorin, ki velja kot semeniški zavetnik od leta 1859 in se tudi njegov god slovesno praznuje, je rojen Ptujčan in je dobival skrbnejšo odgojo v grščini kot v latinščini po tedanjih razmerah in običajih. Odrastel si je izvolil stan retorski; vendar preden se je izobrazil za spretnega govornika in zagovornika, je bil vsled vzornega, bogoljubnega življenja in vsled vzglednega, čednostnega obnašanja po božji previdnosti odločen za višjo službo cerkveno. Postal je škof v Ptuju. Kip nam ga predstavlja v nadpastirski obleki s

škofovsko infulo na glavi, z naprsno verižico in s križem, s pastirsko palico in z mečem v desnici, v levici pa s knjigo.

Kako vzgledno da je živel sv. Viktorin in kako uspešno je deloval, nam izpričuje slavni Stridovčan sv. Hieronim, ki ga imenuje steber katoliške Cerkve ter ga prišteva latinskim cerkvenim očetom. Hvali ga in poveljuje, da je kazal svojo skromnost, blagost in značajnost tudi v tem, da ni nastavljal nikomur zanj in spletek, marveč da je bil do slehernega odkritosrčen, bodi prijatelj bodi zopernik. Veljavni mož je v polni meri zaslužil častni priimek „steber svete Cerkve“, ker je neupogljivo branil večne resnice zoper najsilnejše ugovornike, ker je krepko in pogumno branil svojo ljubljeno mater Cerkev zoper neštete here-tike tiste dobe. Kdor preudari, da je preblagi nadpastir ustno in pismeno širil svete resnice, da je ustno in pismeno odstranjeval krive nauke, pa da je nasproti nasilnim pre-ganjalcem svojih ovčic neustrašno postopal, tisti mora priznati, da je bil sv. Viktorin neumorno delaven vladika, da je bil izredno učen bogoslovec, vnet in zavzet in spreten zagovornik nebeških resnic ter da je bil

dober pastir svoji čredi v najhujših nevarnostih.

Sv. Viktorin je bil veselje, dika in čast ptujske, pa tudi vesoljne Cerkve. Kar je učil druge, to je izvrševal najvestneje sam, kar je pokazal zlasti v trenutku, ko se mu je približal slavní konec slavnega življenja na zemlji. Za ves svoj nepopisni trud za slavo božjo in vzveličanje neumrjočih duš je prejel nevenljivi venec svetega mučeništva. Častno je premagal svet in smrt, izpolnivši ves pomen svojega lepega imena: Viktorin, Premagavec. Ob krutem Dioklecijanovem preganjanju kristjanov je bil tudi Viktorin dne 2. novembra 303 mučen, ali kakor sv. Hieronim pravi, je bil venčan s častnim vencem mučeništva, *inclyto martyrio coronatus est*. Koliko je mest na svetu, a kako malo jih ima svojega lastnega zaščitnika in posebnega variha. Ptuj je toliko srečen, da se sme ponašati s razsvetljenim škofom in mučencem sv. Viktorinom. Da bi ga le po zaslugah tudi častil in slavil, v čednostih pa posnemal in nasledoval!

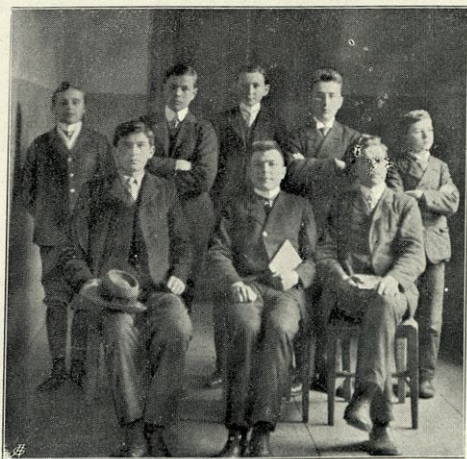
Sv. Viktorin je pri svojih mnogovrstnih poslih in velikih dušnopastirskih skrbah našel še toliko zlatega časa, da je mogel lepo

število slovstvenih del zapustiti svojim potomcem. V njegovem življenju pač ni bilo praznega trenutka. Delal je neprestano s pridigovanjem božjih resnic in s spisovanjem prekristnih knjig. Sv. Hieronim poroča v 74. poglavju svojega znamenitega zapisnika cerkvenih književnikov, da je Viktorin Ptujski spisal razlage za prve tri knjige Mozesove, za preroke Izaija, Ecehiela in Habakuka, za Ekleziastesa, za Visoko pesen in za skrivno razodetje sv. Janeza apostola; da je sestavil razpravo zoper vse krivovere onodobne in da je poleg tega napisal še mnogo druga. Razložil je tudi prvo knjigo, s katero pričenja novi zakon, namreč evangelj sv. Matevža, kakor trdi sv. Hieronim v svojem komentarju Matevževega evangelja. Vrlemu Ptujčanu se prilastujejo tudi dve do četrir pesni.

Veliko učenih mož se je z vsemi močmi pobrinilo za slovstvena dela našega sv. Viktorina, ki je prvi v latinščini znanstveno razlagal sveto Pismo. Prepisovala so se najprvo njegova dela prav skrbno in pozneje so se enako pridno ponatisnjevala, tako, da se je ohranilo še dovoljno število raznih rokopisov, in da se šteje prav obilo

Gojenci (sedmo- šesto- in petošolci) v učni sobi.

Gojenci na hodniku.

A. Moric, F. Krpač, M. Zafošnik, J. Messner,
F. Ilešič, A. Šparl, J. Petrovič, H. Käfer.

tiskanih izdav. V rokopisu je ohranjena Viktorinova razprava o ustvarjenju sveta in so okovarjene njegove sholije za Janezovo apokalipso. Viktorinovo razpravo o ustvarjenju sveta je tiskano prvi priobčil angleški literat Viljem Kavej leta 1689 v Londonu, drugi J. Walker leta 1740 v Oksfordu in tretji Bayle v Londonu leta 1741. Po Walkerjevi izvrstni izdavi je razpravo ponatisnil glasoviti patrolog Andrej Galandij leta 1768 v Benetkah, in po tej je oskrbel katoliški duhovnik Jakob Pavel Migne leta 1844 najnovejšo in najpopolnejšo izdavo. Viktorinove sholije k apokolipsi je prvi-krat na svetlo dal benediktinec Bazilij Milanij leta 1558 v Bononiji; to izdavo je porabil Andrej Galandij, in njegovo je ponatisnil slavni Migne leta 1844.

Viktorinov komentar k Janezovi apokalipsi je bil večkrat po tisku razglašen n. pr. v letih 1543, 1545, 1549, 1618, 1644, 1677, 1754. — Prva pesem, ki se skoraj splošno prilastuje našemu Viktorinu, „de Jesu Christo Deo et homine“ je tiskana v zborniku starejših pesnikov cerkvenih, ki ga je oskrbel Albert Fabricij v Bazileji leta 1562. Druga pesem, slavospev o veliki noči „de

pascha seu de ligno vitae“, se nahaja navadno v zbornikih spisov sv. Ciprijana, n. pr. v kritiški izdavi vseh del Ciprijanovih, katero je oskrbel bivši minister za uk in bogočastje, Viljem Hartel, na Dunaju leta 1871. Sv. Viktorinu še pripisujejo slavospev o svetem križu, hvalnico sedmerih Makabejskih bratov mučencev, pesen zoper Marcijona in Marcijonite in spev zoper Manihejce. — Dunajska ces. kr. akademija znatnosti prirejuje že več let (od 1888) kritiško izdavo književnih del „Victorini Petaviensis“. Kateri Lavantinec ne bi željno in radovedno pričakoval obljubljenih izdave? Le-ta glas je avtorja pričujočega delca odvrnil od edicije Viktorinovih spisov, kakor si jih je bil zložil in uredil po najboljših izdajah. — Iz povedanega je razvidno, kako neumorno in vsetransko je bilo delovanje vse slave vrednega škofa, pisatelja, zagovornika svete Cerkve, nasprotnika vseh krivovercev, svetnika in mučenika, očeta in učitelja cerkvenega, sv. Viktorina Ptujskega.¹

¹ Sveti Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec. Njegovo življenje in delovanje na podlagi najstarejših virov in po najnovejših pripomočkih opisal Dr. Mihael Napotnik. Na Dunaju, 1888. 8°. VIII + 278 str.

Naj se semeniščanje vzgledujejo nad njegovimi sijajnimi čednostmi ter navdušujejo in tolažijo z njegovimi zmagami črez svet in smrt !

Sv. Hieronim.
(Izklesal J. Gschiel.)

Sv. Alojzij.
(Izrezljal J. Gschiel.)

O sv. Hieronimu, vzoru po izobrazbi koprnečega dijaka, je bil že zgoraj govor. Soha nam ga predočuje kot cerkvenega pisatelja ; v desnici drži pero, v levici knjigo in pri nogah mu leži lev v spomin na njegovo prebivanje v puščavi in v znamenje

njegovega poguma v obrambi svete Cerkve. Zato bodi kar naravnost tukaj predstavljen mo-
gočni zavetnik nedolžne mladine, angeljski
mladenič sv. Alojzij. Bil je sin (* dne 9. sušca
1568) knežje rodovine Gonzaga ter izvrstno
vzgojen na vladarskih dvorih v Florenci in
v Madridu. Vendar bogoljubni kneževič ni
maral za ves posvetni blesk in sijaj, tudi
ne za kneževino Castiglione, ki bi mu bila
morala pripasti kot sinu prvorojencu. Vsto-
pil je rajši v družbo Jezusovo, da bi postal
kedaj mašnik. V redu očetov jezuitov je še
bolj rasel v čednosti; a je že dne 21. ju-
nija 1591 umrl, šele 23 let, 3 mesce in
11 dni star. Nalezal se je bolezn, ko je
nesebično stregel okuženim bolnikom v Rimu.
Izvoljeni mladenič je vzgled, kako se mo-
ramo pripravljati na vreden prejem zakra-
mentov svete pokore in svetega rešnjega
Telesa; je vzor, kako se mora družiti
marljivost v učenju z lepim obnašanjem in
s pobožno molitvijo; pred vsem pa je
krasen vzor sramežljivosti, čistosti, nedolž-
nosti. Kot angelj devištva se časti in slavi
po vsem svetu. Kip nam ga predstavlja v
obleki klerika s križem v desnici in z lilijo
v levici, katera znaka kažeta njegovo lju-

bezen do križanega Vzveličarja in do neoskrunjene čistosti.¹

Opisani štirji kipi so bili leta 1878 naročeni v Gradcu. Napravlil jih tedaj priznani, sloveči podobar Jakob Gschiel, ki je bil rojen dne 6. julija 1821 v Obersalbergu (v sekovski župniji Pöllauberg). Do 24. leta je delal kot pomočnik pri nekem rezbarju v Pischelsdorfu in potem pri M. Rosenbergerju v Gradcu. Želja po umetniški izobrazbi ga je gnala na Dunaj, kjer je obiskoval še staro umetniško akademijo pri sv. Ani. Po treh letih pridnega učenja se je naselil 1856 v Gradcu, kjer je odslej živel skoro edino za krščansko umetnost. Izvršil je nedogledno vrsto podob za cerkve po Štajerskem in v drugih deželah, kakor za Koroško, Kranjsko, Hrvaško, potem za Moravsko, Gornje Avstrijsko, Ogrsko in za Marianhill v Afriki. Umrl je v Gradcu dne 15. prosinca 1908, počiva pa na Steinfelderskem pokopališču. Prijatelji in pospeševalci cerkvene umetnosti mu ho-

¹ Kdor želi natanjši pouk o proslavljenem varihu krščanske mladine, tisti beri: M. Meschler S. J., *Leben des hl. Aloysius von Gonzaga*. Freiburg im Breisgau, 1908. 9. Aufl. Mala 8°. XII+312 str.

čejo postaviti primeren nagrobni spomenik.¹ Tudi njegova žena Ana je bila kiparica in je izdelala kipa sv. Ane in sv. Ožbalta za podružnico sv. Miklavža v mozirski župniji. — Končno še bodi omenjena dvojna vrsta 2:50 m dolgih klopi v kapeli — devet na vsaki strani, razdalja med dvema nasloni-

¹ Josef Wastler, *Steirisches Künstler-Lexikon*. Graz, 1883. Str. 31—33. — Ludwig v. Kurz, *Das Werk des Steirischen Bildhauers Jakob Gschiel (1821—1903). Nach dessen Aufzeichnungen zusammengestellt*. Graz, 1910. 8°. 28 str. — Od 22.—26. strani našteva pisatelj vsa umetniška dela, ki jih je rajni Gschiel napravil za Lavantinsko škofijo. a) Stadt Marburg. Dom- und Stadtpfarre St. Johann Baptist. 1891. Zehn Apostel-Statuen, hl. Michael, hl. Raphael (170 cm. hoch). — Fürstbisch. Hofkapelle der Unbefleckten Empfängnis Mariä. 1859. Kruzifix, hl. Maria, hl. Johannes Evang. — Priesterhaus-Kirche zum hl. Aloisius. 1864. Hl. Augustinus, hl. Ambrosius, hl. Hieronymus, hl. Gregorius, Figur des Glaubens, zwei sitzende Engel, Hoffnung und Liebe darstellend (für die Kanzel), hl. Theresia, hl. Bernhard. — Kapelle der Unbefleckten Empfängnis Mariä im F. B. Knabenseminar. 1878. Hl. Maximilian, hl. Viktorinus, hl. Aloisius, hl. Hieronymus. — Für die Schulschwestern in Marburg. 1879. Hl. Familie (3 Fuß 6 Zoll hoch, Stein). 1881. Hl. Antonius von Padua (Stein). —

loma 82 $\frac{1}{2}$ cm — in vŝtric altarja stoječa zakristija, katero razsvetljuje navadno okno, in v kateri se nahaja omara iz nekdanje kapele ŝolskih sester, ki je sluŝila za altar, pred katerim so sestre delale svoje redovniŝke obljube, in zdaj sluŝi za oblačenje duhovnikov k sveti maŝi. Nadalje najdeŝ

Slovenische Vorstadtpfarre zur hl. Maria. 1877. Kruzifix, hl. Johannes, hl. Josef. — Vorstadtpfarre St. Magdalena. 1871. Immakulata. — In anderen Kirchen der Stadt. 1878. Hl. Maria und hl. Johannes beim Kreuze. 1880. Hl. Anastasius.

b) In den übrigen Pfarren und Filialen der Diözese. St. Anton in Windischbüheln. 1873. Immakulata. 1875. Hl. Aloisius. — St. Barbara bei Ankenstein. 1857. Hl. Barbara, hl. Anna, hl. Joachim, hl. Johannes, hl. Luzia, hl. Franziskus, drei sitzende Engel. — St. Barbara bei Wurmberg. 1869. Hl. Barbara, hl. Katharina, hl. Agnes, zwei Engel. — Maria Himmelfahrt in Doberna. 1871. Hl. Petrus, hl. Paulus, hl. Cyrillus, hl. Methodius. — Mariä Namen in Dobova. 1874. Hl. Grab. — Heiligste Dreifaltigkeit in Windischbüheln. 1864. Hl. Maria Himmelskönigin, Immakulata. 1866. Hl. Franziskus Seraph. 1867. Hl. Maria mit dem Jesukinde, heiligste Dreifaltigkeit, zwei Engel. 1869. Guter Hirt, Diabolus, ein Baum, Kruzifix, Pietà, hl. Franziskus Seraph. Friedhof-Kruzifix. 1870. Kruzifix. 1872. Schmerzhaft

tu omaro za mašno obleko, umivalnik, klečalo, križ in dve stenski sliki s trnjem venčanega Vzveličarja in žalostne Matere božje.

Več slik visi tudi v obednici. Nad gosposko mizo zagledamo posnetek najboljše Marijine slike benečanskega mojstra Janeza

Mutter. 1873. Zwei schwebende Engel (Reliefs), hl. Maria mit dem Jesukinde, hl. Antonius Einsiedler, hl. Joseph. — Hl. Anna in Frauheim. 1889. Hl. Anna, hl. Theresia, hl. Franziskus, hl. Magdalena, hl. Michael, Engel, Ornamente (zum Hochaltar). 1890. Hl. Maria-Lourdes, hl. Agnes, hl. Aloisius, Ornamente. — Hl. Maria in Fresen. 1859. Hl. Maria mit dem Jesukinde, Friedhof-Kruzifix.

St. Georgen a. d. Pößnitz. 1875. Hl. Maria mit dem Jesukinde. — St. Georgen in Windischbüheln. 1875. Unsere Liebe Frau. — St. Georgen an der Südbahn bei Reichenneck. 1873. Immakulata. — Hauptpfarre St. Georgen in Gonobiz. 1869. Hl. Georg, hl. Petrus, hl. Paulus. 1871. Zwei stehende Engel mit Leuchtern. 1872. Heiliger Schutzengel, Engel mit Lilie. — Heiligste Dreifaltigkeit in Großsonntag. 1864. Altar-Leuchter. 1866. Hl. Maria-Hilf, hl. Maria-Trost, zwei Engel. — St. Martin in Haidin. 1874. Skulpturen zur Kanzel, hl. Martinus, hl. Petrus, hl. Paulus. 1877. Immakulata, hl. Agnes, hl. Rosalia (zum Marien-Altar). — St. Jakob in Windischbüheln. 1858. Hl. Maria mit dem Jesukinde. 1860.

Bellini († 1516), ki jo je dovršil leta 1487. Devica je vsa zatopljena, njeno Dete pa stoji na ograji pred njo z odprtimi ustnicami ter gleda v daljavo, kakor če bi vse presenečeno zrla svoje prihodnje trpljenje. Za Marijo je razpeta preproga, in poleg zavese se vidi daljna pokrajina z dvema

Hl. Jakobus. — Heiligste Dreifaltigkeit in Kleinsonntag. 1869. Hl. Maria, Engel. — Hl. Maria in Kostreinitz. 1859. Hl. Antonius Einsiedler, hl. Dominikus, hl. Katharina von Siena, hl. Rochus, hl. Valentin. — Heiliges Kreuz bei Sauerbrunn. 1870. Kruzifix. 1871. Skulpturen zum Rosenkranz-Altar. 1872. Skulpturen zum St. Joseph-Altar. — St. Lorenzen ob Marburg. 1865. Friedhof-Kruzifix (7 Fuß hoch). — St. Johann Bapt. in Luttenberg. 1894. Hl. Maria-Lourdes, hl. Antonius, hl. Aloisius, Ornamente. — St. Margareten an der Pößnitz. 1858. Hl. Martinus, hl. Franziskus, hl. Apollonia, hl. Agnes, Friedhof-Kruzifix.

St. Martin bei Oberburg. 1870. Maria-Himmelskönigin. — St. Martin bei Wurmberg. 1872. Hl. Martinus, hl. Augustinus, hl. Nikolaus. 1873. Immakulata. — Ober St. Kunigund. 1868. Hl. Johannes. Bapt. — St. Jakob in Pameče. 1858. Heiligste Dreifaltigkeit, hl. Anna, hl. Josef, hl. Joachim, hl. Ulrich, hl. Blasius, hl. Jakobus, Engel, 1860. Friedhof-Kruzifix. 1871. Hl. Jakobus (6 Fuß hoch), hl. Matthäus, hl. Johannes (je 5 Fuß

vitkima drevescema v ospredju. Po teh ima tudi slika svoje ime: Marija z drevesci, die Madonna in einer Landschaft. Preprosti posnetek so zavodu darovali knezoškof Jakob Maksimilijan, blagega spomina. Na nasprotni steni vidimo dve stari sliki

hoch). — Heiliges Kreuz in Pöltschach. 1857. Christus, hl. Johannes, hl. Maria, hl. Petrus, hl. Paulus, hl. Magdalena, Gott Vater, zwei Engel (zum Kreuzaltar). 1864. Pietà, hl. Simon, hl. Joachim, hl. Anna, hl. Josef, vier Kapitäle. — Hl. Geist in Polstrau. 1870. Immakulata. — St. Georgen in Praßberg. 1864. Hl. Anna, hl. Oswald. — St. Lorenzen in Rann. 1871. Auferstandener Heiland. — Trappistenabtei zu Reichenburg. 1888. Immakulata (Stein). — St. Bartholomäus in Reifnigg. 1870. Kruzifix (5 Fuß hoch), drei kleinere Kruzifixe. — St. Rupertus ob Tüffer. 1867. Hl. Rupertus. — St. Nikolaus in Saldenhofen. 1873. Immakulata und Thron zu derselben. — St. Michael bei Schönstein. 1884. Sitzende hl. Maria mit dem Jesukinde und Thron. — St. Joseph in Sternstein. 1863. Hl. Cyrillus, hl. Methodius. 1869. Hl. Theresia. — St. Veit bei Montpreis. 1866. Hl. Margareta, zwei Engel. — St. Andreas in Witschein. 1871. Kruzifix. — St. Ägidien bei Wöllan. 1874. Hl. Paulus, hl. Petrus. — St. Lorenzen in Wuchern. 1884. Hl. Maria mit dem Jesukinde, hl. Josef, zwei Engel. 1885. Zwei stehende Engel (zu den Seitenaltären).

sv. Maksimilijana in sv. Viktorina, ki klečita na oblakih. Napravljeni sta bili najbrž tedaj, ko so odprli po njiju varovana zavoda v Celju (1855) in v Mariboru (1859). Severno steno krasita sliki papežev Leona XIII. v barvah in Pija X. v fotografururi in že obledeli fotografiji dveh poslednjih domačih nadpastirjev.

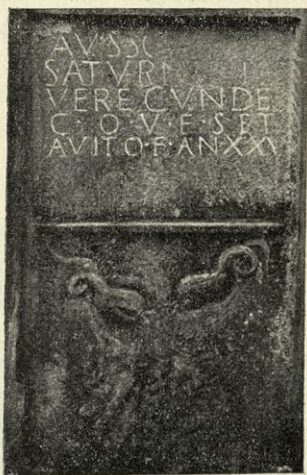
V učnih sobah, v spalnicah in v vseh drugih prostorih visijo podobe Križanega iz lesa. Izbe prvega nadstropja začnši od vzhoda krasijo različne podobe, kakor Jezusček in Janezek pod palmovim listom, kamenotisek v barvah; Valentin Wiery, knezoškof krški, kamenotisek; Štefan Pernavsl, od Janeza Dietz leta 1881 z ogljem risana doprsna podoba. Nadalje papež Leon XIII., knezoškof Mihael, knezoškof Jakob Maksimilijan, povečana z ogljem risana podoba; fotografija Slomšekovega spomenika v Mariborski katedralni cerkvi. V sobah osmošolcev najdeš kamenotisek Fran Levstik, Leo XIII., tablico s 60 malimi snimki rimskih umetnij; in sedmošolcev kamenotisek Slomšek iz leta 1850, in tudi od Janeza Dietz z ogljem risano podobo Lovrenc Herg in kamenotisek Jakob Maksimilijan. V pevski

sobi zapadno od glavnega vhoda stoji mavčni ulitek doprsnega kipa papeža Pija IX. na lesenem podstavku v naravni velikosti.

V drugem nadstropju začenši od vzhoda zazreš po sobah od J. Dekleva leta 1894 z ogljem risane doprsne podobe, vsaka za 16 K: Mihael Milošič, Franc Jančar, Matija Fritz, Franc Slanič, (vmes Franc Jožef I., Leon XIII., knezoškof Mihael); nadalje od Janeza Dietz izgotovljeni podobi Ivan Trampuš, Franc Šrol in pa Franc Schwarz¹.

¹ Za dobavo raznovrstnih podob je bilo porabljenih 584·12 kron. Celjski fotograf Viljem Pick je prejel za dve fotografiji semeniškega prvega (sedaj okoliška šola) in drugega (sedaj Kolencova hiša) sedeža v Celju 12 kron. — Slikar Ivan Žabot je dobil za sliko rajnega Antona Ferme, da se klišira, 14 kron. Gospodu dr. Avguštinu Stegenšek je bilo 22·30 kron odšteti in sicer za 17 fotografij v velikosti 13×18 cm po 90 h in za 14 v razsežnosti 9 : 12 cm po 50 h. Za različne liste, dopise, pošiljatve je bilo plačanih 29·61 kron. — Ces. in kr. dvorna fotokemigrafa C. Angerer & Göschl na Dunaju (XVI/1 Ottakringerstraße 49) sta za klišeje (avtotipije in fototipije) zaračunila 355·71 kron. — Za 1010 svetlotiskov treh cerkvenih knezov je bilo 150·50 kron poslanih umetniškemu zavodu „Maks Jaffé“ na Dunaju (XVII/3 Leopold Ernstgasse 36).

Spomina in pozora je vreden v dvorišču vzdani rimski nagrobni kamen na desno od vrat, ki vodijo v Gosposko ulico. Našli so ga leta 1877 nad sv. Petrom pri Mariboru v vinogradih z okoliškim imenom Celestrin,

Rimski nagrobni kamen.

in ga je kot spomenik preteklih časov in štajerske zgodovine tedanji c. kr. konservator Adolf Muellner z lastnim dopisom z dne 12. julija poklonil kn. šk. ordinariatu za dijaško semenišče „kot eminentno javno

poslopje“, da se vzida v njem. Ker je Cerkev vedno rada gojila znanost in umetnost ter spomenike, zato je bil blagi darovatelj prepričan, da bo tudi ta domovinski monument vzela v svoje varstvo. Kamen, marmor, je 76 cm širok in 122 cm visok ter ima ob straneh napisa dva zavita stebriča, spodaj pa kot okrasa dva delfina. Napis se glasi:

AVSSCVS
SATVRNINI ET
VERECVNDE
C. O. V. F. S. ET
AVITO. F. ANXXV

kar čitaj: Ausscu(s) Saturnini (filius) et Verecunde c(oniugi) o(ptimae) v(ivus) f(ecit) s(ibi) et Avito f(ilio) an(norum) XXV. Bese-dilo pomenja, da je neki Avskus, sin Saturninov, še živ postavil ta spomenik najboljši svoji ženi Verekundi in pa svojemu sinu Avitu, ki je umrl petindvajset let star.¹ Ime

¹ Muellner, Mitteilungen der k. k. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. Wien, 1878. Str. LXXXIV. — Corpus inscriptionum latinarum, suppl. III, 3. Št. 11.720. — Marmornati spomenik sta vnovič pregledala Frankfurter leta 1886 in dr. Premierstein leta 1890 in 1904. (Primeri Jahrbuch

„Auscus“ je bilo najdeno tudi na nekem nagrobnem kamenu, ki so ga leta 1888 odkrili v Tinjah na Pohorju.¹ Delfin je dolgo živeča povodna žival, o kateri se je že v starih časih govorilo, da je ljudem prijazna in da spremlja ladje ter potovalce razveseljuje s svojim igranjem in skakanjem po morskih valovih. Na nagrobnih spomenikih velja kot simbol potovanja iz tega življenja v drugo in razveseljevanja, katero bi naj umrli užival po smrti.

Takih starin in umetnin bi še več rabilo dijaško semenišče, kakor bi mu koristile kot učila prirodoslovne zbirke. Vse to bi služilo gojencem kot pripomoček pri učenju. Tudi knjižnica bi se morala leto za letom dopopolnjevati, in enako dobro bi bilo, ko bi po učnih in drugih sobah še zdaj prazno in hladno zidovje oživiljale raznovrstne slike in blažile oskrbovancem vkus. Seveda je treba za takšno hišno opravo in pripravo časa, pred vsem pa der k. k. Zentral-Kommission 1904. I. str. 185). Tudi rajni dr. Jožef Pajek je opisal in razložil (nekoliko drugače) znameniti spomenik. (Beri njegovo razpravo: Die Fürstbischöfliche Residenzstadt Marburg mit ihren Vororten. Ein culturhistorisches Essay über die Vorzeit. Marburg, 1900. Str. 21—23).

¹ CIL, n. 11.715.

denarja in denarja. Zategadelj se naj dobrotniki v prihodnje dragovoljno spominjajo semenišča — zlasti nekdanji gojenci — z darovi, volili in ustanovami, tako, da se zavetišče povzdigne, okrepi in vedno na višini, času primerni, ohrani. Z ozirom na mile doprinose za dobro reč velja: Več ko dam, več imam!

Sklepna beseda o pomenu in namenu dijaškega semenišča Lavantinskega.

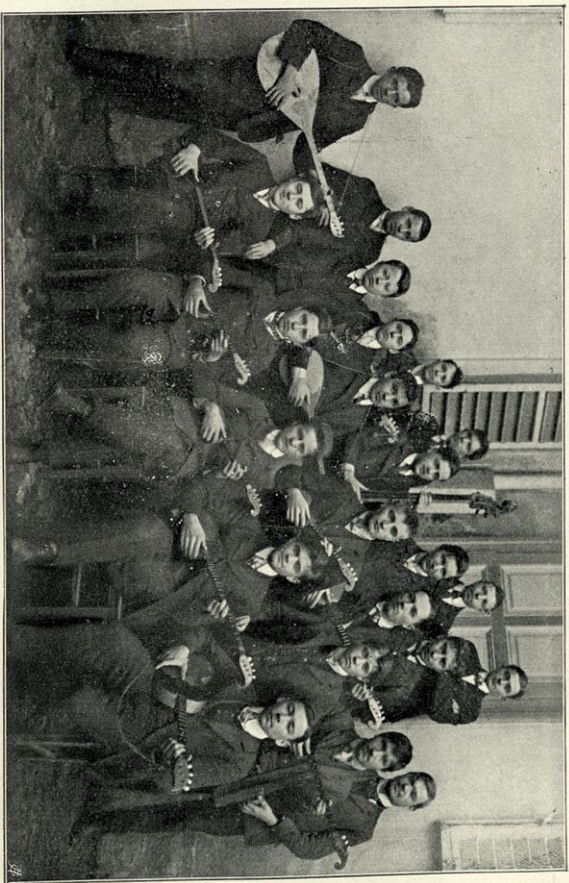
Kaj je pravi pomen in namen našega deškega semenišča, to lahko posnamemo iz mojega pozdravnega govora do semeniščnikov, potem iz podanega obrisa njegove zgodovine, zlasti iz sestavka o njegovih dobrotnikih, ki v svojih oporokah in ustanovnih pismih z vsem poudarkom naglašajo svojo voljo, da morajo prosilci za vsprejem v semenišče brezizjemno imeti poklic za duhovniški stan.

Visoko nalogo dijaškega semenišča naglašajo prav krepko vse ustanovne listine, vsa domača pravila in drugi razni dokumenti in monamenti. Že osnutek ustanovnega pisma z dne 12. grudna 1861 (Entwurf der Stiftung eines Knabenseminars

der Lavanter Diözese unter dem Namen Maximiliano-Victorinum. Marburg, am 12. Dezember 1861. Anton Slomschek, Fürstbischof) začenja z določnimi besedami: „Um bei dem fühlbaren Mangel an Seelsorgern für einen tüchtigen Nachwuchs des Diözesan-Klerus Vorsorge zu treffen und der Vorschrift der katholischen Kirche (Concil. Trid. sess. XXIII. de reform. cap. 18) zu entsprechen, ist die Gründung eines Knabenseminars für den neu arrondierten Lavanter Kirchensprengel ein großes Zeitbedürfnis. Der Zweck dieser Stiftung solle vorzüglich sein: armen Studierenden die Mittel und die Anleitung zu verschaffen, sich für den geistlichen Stand heran zu bilden.“ V tretji točki o porabi ustanovnih zakladov (§ 3. die Verwendung der Stiftungsfonde) stoji pisano: „Die Stiftung ist gewidmet für arme studierende Jünglinge der Lavanter Diözese, welche für den geistlichen Stand einen besonderen Beruf zeigen, von katholischen Eltern abstammen, die sich eines guten religiösen Rufes erfreuen, welche genügende Talente besitzen ... in den Sitten ausgezeichnet und körperlich kräftig sind, von denen sich hoffen läßt, daß sie

einst der Kirche wie dem Staate nützliche Dienste leisten werden. Auch Söhne bemittelter Eltern können aufgenommen werden, insoferne sie die erforderlichen Eigenschaften besitzen und ihre Angehörigen die Kosten entweder ganz oder teilweise tragen.“ Peta točka o odpustu gojencev (§ 5. die Entlaßung der Zöglinge) zapoveduje med ostalim: „Jeder Zögling hat, wenn nicht früher, am Schluß des Schulsemesters auszutreten, der sich für den weltlichen Stand entscheidet oder für den geistlichen Stand untauglich befunden wird.“

Le-te jasne določbe so sprejete in se ponavljajo v ustanovni listini z dne 12. sušca 1879, štev. 816. (Stiftung des Knabenseminars der Lavanter Diözese unter dem Namen Maximilianum-Victorinum in Marburg. F. B. Lavanter Ordinariat am 12. März 1879 Nr. 816. Jakob Max. Stepišnegg, Fürstbischof). Začetek pisma se dobesedno enako glasi; tako skoraj tudi točka 3. in 5. In semeniška pravila z dne 13. septembra 1879 (Statuten des Maximilianum-Victorinum. Marburg am 13. September 1879. Vidi Jacobus Maximilianus, Princeps-Episcopus) učijo o cilju zavoda

Gojenci: višegimnazijci in tamburaši.

(I. Art. § 1. Von dem Zwecke des Seminars) tako le: „Das vereinigte F. B. Lavanter Diözesan - Knabenseminar Maximilianum-Victorinum ist eine kirchliche Anstalt, in welcher nach Vorschrift des heil. Kirchenrates von Trient (sess. XXIII. de reform. c. 18) studierende Knaben und Jünglinge Aufnahme und Pflege finden, um im Geiste der heiligen Kirche von früher Jugend an zum Priesterstande erzogen zu werden.“ Štirinajsta točka o čednostih in nravnem zadržanju gojencev (III. Artikel. Von den Tugenden und dem sittlichen Verhalten der Zöglinge. § 14) se prelepo glasi: „Sämtlichen Zöglingen liegt die besondere Verpflichtung ob, nach Tugend und Frömmigkeit zu streben und ihre jugendlichen Herzen in derselben zu üben und auszubilden, weil frommer Sinn und Tugendwandel neben der allgemeinen Verbindlichkeit, die sie hierzu als Christen haben, auch die notwendige und erste Bedingung ihres künftigen Berufes zum Priesterstande ist. Wie einst von den Söhnen Aarons, so fordert der Herr auch von ihnen: Sie sollen heilig sein, wie auch ich heilig bin, ich der Herr, der sie heiligt. (Lev. 21, 8).

Zgoraj omenjeno temeljno ustanovno pismo s hišnimi postavami vred je bilo dne 12. sušca 1879 od kn. šk. ordinariata doposlano tudi visoki ces. kralj. namestniji v Gradcu, kakor je razvidno iz njenega odgovora z dne 28. junija 1879 štev. 8279, s katerim je obenem še terjala izkaze o semeniškem premoženju. Ko so ji bili ti z dopisom z dne 19. februarja 1881 štev. 562 predloženi, jih je vzela na znanje ter z odlokom z dne 24. aprila 1882 štev. 5271 zopet vrnila ordinariatu, en izvod ustanovne listine s hišnimi pravili vred pa si je pridržala za svoj arhiv. — Prepis navedene ustanovne listine, poverjen od notarja dr. Franca Firbas dne 23. marca 1903, je bil priložen prizivu kn. šk. konzistorija kot pravnega zastopnika dijaškega semenišča z dne 14. marca 1903 štev. 968 zoper odmeritev pristojbinskega namestka za VI. desetletje, ki je znašal visoko vsoto 10.419.40 kron. Priziv je bil po c. kr. finančnem okrajnem ravnateljstvu v Mariboru predložen finančni deželni direkciji v Gradcu. Le-ta je priziv odbila dne 2. decembra 1903 štev. 34650. Vnovič vloženemu rekurzu dne 1. svečana 1904 štev. 103 je c. kr. finančno

ministerstvo z odlokom z dne 2. junija 1905 šte. 83261 ex 1904 ugodilo ter glasom dopisa Mariborskega finančnega okrajnega ravnateljstva z dne 18. novembra 1905 šte. 21940 deško semenišče oprostilo pristojbinskega namestka za VI. desetletje (1901 do 1910).

V slovesnem oklicu kn. šk. konzistorija z dne 17. julija 1878 do častivredne duhovščine so priobčeni bistveni pogoji za vsprejem v deški zavod, izmed katerih se koj prvi kaj določno in brezovinčno glasi: „Beruf zum Priesterstande, ausnahmslos, also auch bei jenen, welche die volle Sustentationsgebühr zu bezahlen bereit sind; denn das Knabenseminar ist nicht ein Konvikt oder eine einfache Versorgungsanstalt; der Zweck desselben ist ganz ein anderer, nämlich Jünglinge, welche sich dem Priesterstande widmen wollen, für diesen Stand heranzubilden. Es können daher in das Knabenseminar Bewerber auch von besten Fähigkeiten und musterhafter Gesittung nicht aufgenommen werden; wenn sie keinen Beruf für den geistlichen Stand zeigen, oder wenn ihre Eltern und Angehörigen sie diesem Stande zuzuführen nicht Willens, oder wenn

dieselben gar kirchenfeindlich sind.“ Takisto uči tudi znamenita škofijska sinoda leta 1900, ki pravi: „Seminarium puerorum dioecesis Lavantinae ecclesiastica institutio est, in qua e praescripto Concilii Tridentini (sess. XXIII. cap. 18. de reform.) pueri et adolescentes, qui bonis litteris vacant, suscipiuntur et aluntur, ut a iuvenili aetate in sanctae Ecclesiae spiritu ad statum sacerdotalem educentur.“ Nadalje določuje ta častitljivi škofijski zbor: Alumni in seminarium non suscipiuntur... nisi sua indole et voluntate spem attulerint, eos ecclesiae Lavantinae sacro ministerio perpetuo se tradituros esse.¹ Vzvišeni pomen in smoter deškega semenišča Lavantinskega je bil povsem jasno izražen in živo naslikan v pesniškem prologu, ki ga je neki gojenec pri slovesni akademiji dne 2. sušca 1894 navdušeno govoril.

In kaj poslopja tega je namen?

Kaj mi storiti čemo v njem?

¹ Actiones et constitutiones Synodi dioecese-nae, quam anno sacro 1900 instituit atque peregit Michael Napotnik, Princ. Episc. Lavantinus. Marburgi, 1901. Cap. XLVI. art. I. § 1; art. XIII. § 69. pag. 443. 456.

Namen prevažen ! Tu oblažiti
 Si moramo srca in izobraziti
 Se za najvažniši, najlepši stan:
 Da narodu krščanskemu vsi vneto
 Nekdaj oznanjevali bomo vero sveto,
 Da ga vodili nekdam
 V nebeški bodemo presrečni raj !

Angelj iz slike Brezmadežne.

Zato pa same nas najprej
 Krasiti moral čednosti bo cvet;
 Potem bo do nebeških mej
 Sledil nam narod vnet.
 Pokorščina, gorečnost,
 Navdušenje za vero — te kreposti tri —
 Naj bodejo vodilke nam do konca dni !

Da to pa se zgodi,
 Pomogli hišni bodejo patroni ti:
 Marija, Viktorin srčan,
 Alojzij, Maksimilijan.
 Ni torej treba nam strahu.
 Krepko stopili lahko bomo v svet
 In tamkaj se borili brez miru
 Za čednosti teptanih roj neštet¹.

Ves pomen in namen našega zavoda je torej, da se vanj sprejemajo in v njem vzgojujejo nadarjeni ter vzgledni mladeniči, ki imajo resno in odločno voljo, da se posvetijo duhovniškemu stanu v domači škofiji, ne v kateri drugi tuji. Deček, ki vstopi z drugo voljo v seminar, ne sliši vanj, mu dela krivico, jemlje poklicanim podporo v dosego zaželjenega poklica ter jim tako krati pravico, pa nima in ne more imeti blagoslova in tudi ne sladkega notranjega miru. Za posvetne poklice in stanove morajo skrbeti

¹ Kitice so povzete iz semeniške kronike, čije prvotni naslov na prvi zunanji strani se glasi: „1878. Anmerkungsbuch für das F. B. Knaben-seminar Maximilianum-Victorinum zu Marburg“. Pozneje je bilo nad tem naslovom pripisano: „Statuten und Classification“. Zgorajšnji navedek najdeš pod letnico 1894.

svetne naprave, ne pa ravno cerkvene ustanove.

Vsako leto se oglasi v semenišče veliko število dijakov, kar bi bilo za prihodnji naraščaj dušnih pastirjev prav dobro in veselo znamenje. Vendar izkušnja uči, da mnogoteri starši ne poznajo ali nočejo poznati pomena in namena našega malega semenišča ter prosijo za vsprejem svojega sina v zavod le zato, ker je tam ceneje preskrbljen s streho in z živžem kot po drugod, in ker se tam zvesto in vestno pazi in gleda nanj.

Lavantinsko dijaško semenišče je bilo ustanovljeno, da bi si v njem nadopolni mladeniči, ki čutijo v sebi poklic in nagib do mašniškega stanu, pridobili potrebnih vednosti in čednosti ter se srečno obvarovali pred nevarnostmi prevarljivega in zapeljivega sveta. Ne da se sicer tajiti, da dosežejo tisti mladeniči, ki med grešnim svetom ohranijo nedolžnost življenja in ne izgubijo duhovniškega poklica, da dosežejo pravim, taki krepostneži večjo zmago in so višjega spoštovanja vredni; in dvomiti tudi ni, da si med svetom živeči dijaki pridobijo več izkušenj, ki konviktistom ostanejo ne-

znane, izkušeni, ki dobro služijo duhovniku v dušnem pastirstvu — toda koliko jih je, ki bi med svetom prišli do vsestranske zmage? Veliko se jih, okuženih in ostrupljenih po hudobnem duhu časa, v lastno škodo ustavlja božjemu glasu, ki jih kliče in vabi v službo božjo; drugi pa poslušajo sicer mogočni klic božjega glasu ter ubogajo — ali kako sila težko se odvadijo in iznebijo slabih navad, ki so si jih prilastili med nevarnim in viharnim svetom.

Z ozirom na to vobče priznано resnico sta moja dva premilostljiva prednika po vseh svojih močeh skrbela za ustanovo in otvorjenje manjšega semenišča. In duhovščina brez razločka: korarji, dekani, župniki, kapelani in že umirovljenci so pri svojih pičlih dohodkih prihranjene vinarje radi žrtvovali in so radodarno pošiljali svoje doneske, da bi pripomogli oskrbeti vernikom vrlih duhovnikov. Od svetnih ljudi, postavim od plemičev, od drugih višjih stanov, od meščanov in tržanov, je malokdo kaj daroval za prekornostno semenišče. Vendar zdaj prosijo tudi iz teh krogov za vsprejem svojih sinov v diecezni zavod, podučeni od vsakdanje izkušnje, kako ne-

varno je tako zvano svobodno, prosto življenje za dečke, in bi radi svojega otroka obvarovali pred presilno nevarnostjo ter ga dali poučiti v katoliško-krščanski vernosti in vzgojiti v katoliško-nravnem življenju.

Pri tem nehanju in dejanju pa ne mislijo, da bi njihov sin in gojenec cerkvenega zavoda vstopil v duhovniški stan. Tudi ne vprašajo, ima li sinek željo in namen in trden sklep: se posvetiti službi božji. Taki in enaki učenci ne bi smeli siliti v škofijsko zavetišče, ki mora skrbeti za zadostni naraščaj v duhovniškem stanu. Če bi pri tako tesni zvezi, kakršna se nahaja med gojenci v zavodu, slednji imel drug namen; če bi hotel eden biti učitelj, drugi sodnik ali odvetnik, tretji zdravnik, uradnik ali vojak, bi se li v takih razmerah ne omajal duhovniški poklic še pri tistih, ki ga resnično imajo in s seboj v zavod prinesejo? Globokega obžalovanja in vsega odpora je vredna prikazen, da se najdejo drzni in brezvestni ljudje, ki semeniščnikom naravnost odgovarjajo vstopiti v duhovščnico, jim jemljejo ves višji polet in jim prigovarjajo si izvoliti drug stan, ki pa zanj nimajo poklica in ve-

selja, nimajo ne zmožnosti, ne priprave in ne vzgoje.

Duhovniki, neredkokrat prav revni, si odtrgujejo od lastnih ust in pomagajo s plačili, da bi pridni in vzgledni mladeniči dosegli sveti poklic, po katerem od mladih nog koprnijo — zato bi se nikakor ne smeli priporočati in sprejemati v zavod nezanesljivci, ki ne mislijo postati duhovniki, ali katerim starši in sorodniki celo branijo, da prejmejo svoj čas mašniško posvečenje. Tako početje nasprotuje glavnemu namenu cerkvenega semenišča. Taki prosilci se morajo odvracati in odbijati od zavoda, čeprav je včasih težka odklonitev, ker se vidi dobra volja staršev, ali pa se sklicuje in kaže na nado, ki bi se od prihodnjega moža pričakovala v drugem stanu.

Za take mladeniče bi koristno in primerno bilo svetno semenišče. V cerkveno semenišče se pa nepoklicani ne smejo sprejemati; kajti le-to ima izključni namen, dijake, ki čutijo v sebi poklic za vzvišeni stan duhovniški, pripravljati in voditi, da bi postali hrabri in goreči razširjevalci božjega kraljevstva na zemlji. Taki duhovniki pa tudi neprenehoma povečujejo uro, dan,

Gojenci v nižji gimnaziji.

teden, mesec in leto, v katerem so vstopili v blaženi cerkveni zavod. V tem zmislu je izdala tudi slovita sinoda, praznovana leta 1900, prekrasno poglavje o manjšem škofjskem seminarju. O da bi se le natanko izpolnjevale modre te določbe sinodalne !¹

¹ V veseli spomin na šolsko leto 1909/10 naj bodo tukaj priobčena imena sedanjih semeniščanov. Drugošolci : Breznik Ivan od Sv. Trojice v Slov. goricah ; Cafuta Anton iz Leskovca ; Karo Anton iz Vranskega ; Kančič Jakob iz Št. Petra pri Radgoni ; Konrad Jožef od Sv. Ane na Krembergu ; Križan Ivan iz Rogatca ; Lorgier Alfonz iz Galicije ; Pajk Mihael iz Zabukovja ; Papež Matija iz Črešnjevca ; Plavec Franc iz Braslovč in Vošinek Jožef iz Slovenske Bistrice. — Tretješolci : Amon Jakob iz Olimja ; Artič Franc od Sv. Roka ob Sotli ; Časl Anton od Sv. Frančiška v Straži ; Greif Ivan od Št. Janža na Dr. polju ; Izek Anton od Kapele pri Radgoni ; Kaiser Franc iz Kamnice ; Klemenčič Andrej od Sv. Križa pri Ljutomeru ; Klobasa Jožef od Sv. Jurija ob Ščavnici ; Kramberger Alojzij od Sv. Lenarta v Slov. gor. ; Rautner Vincencij od Sv. Petra pod Sv. gorami ; Sturm Jakob iz Slov. Bistrice ; Tomažič Anton od Sv. Miklavža pri Ormožu ; Vrhjak Alojzij iz Pameč ter Zafošnik Mihael iz Slov. Bistrice. — Četrtošolci : Babšek Jožef iz Makol ; Ciglar Alojzij od Sv. Marka pri Ptuj ; Črnjavič Jožef od Sv. Križa pri Ljutomeru ; Farkaš Alojzij iz iste župnije ; Gračnar Alojzij od

Sed iam „sat prata biberunt“. Pa že „so dosti pile livade“. Že dovolj mi je pod peresom zrastel sestavek o dragem in milem

Sv. Vida pri Planini; Hrašovec Alojzij od Sv. Jurija ob Ščavnici; Ilešič Feliks od Sv. Andreja v Slov. gor.; Kolšek Konrad iz Polzele; Krpač Franc od Sv. Martina pri Slovenjgradcu; Moric Adolf od Sv. Petra pod Sv. gorami; Rudolf Jožef iz Slivnice pri Mariboru; Senekovič Feliks od Sv. Ane na Krembergu; Sunčič Alojzij od Sv. Križa pri Ljutomeru in Šketa Jožef iz Braslovč.

Petošolci: Aušič Martin iz Sromelj; Čepin Martin iz Pilštanja; Jerebič Franc iz Svetinj; Krošl Jožef iz Brežic; Marinčič Ivan od Sv. Trojice v Halozah; Molan Franc iz Dobove; Munda Vincencij od Sv. Tomaža pri Veliki Nedelji; Pirš Alojzij iz Laporja; Rančigaj Ivan iz Gomilskega; Tovornik Franc iz Kalobja; Urleb Franc od Sv. Jurija ob Juž. žel. in Zmazek Franc iz Male Nedelje. — Šestošolci: Habermuth Avguštin od Sv. Primoža na Pohorju; Kovačec iz župnije Sv. Petra in Pavla v Ptuju; Kožuh Jožef od Sv. Lenarta v Zabukovju; Mirt Jožef iz Rajhenburga; Ortan Ivan iz Hoč; Predikaka Ivan od Sv. Vida pri Ptuju; Rakun Franc od Sv. Martina na Paki; Remic Ivan od Sv. Mihaela pri Šoštanju in Satler Franc od Sv. Antona v Slov. gor. — Sedmošolci: Arlič Karol od Sv. Janeza na Peči; Krevh Matija iz Starega trga; Lorgar Evgen od Sv. Lenarta nad Laškim; Messner Ivan iz Mute; Mohar Anton iz Gomilskega; Petrovič Jožef iz župnije sv. Petra in Pavla v Ptuju; Rehar

mi zavodu. Zato pa končajmo, jaz pisanje in
bralci čitanje knjižice, ki jo spremljaj vselej
in povsod bogat blagodat božji!

Jožef od Sv. Martina v Rožni dolini; Sternad Fri-
derik od Sv. Benedikta v Slov. gor.; Šparl Avgu-
štin iz Jarenine in Žmavc Jožef iz Bočne. — Osmo-
šolci: Klobasa Andrej od Sv. Jurija ob Ščavnici;
Kozar Martin od Sv. Antona v Slov. gor.; Kuk
Jožef iz Konjic; Slavič Ivan iz Ljutomera; Somrek
Antonij iz Makol in Šlik Alojzij od Sv. Petra pri
Mariboru.

Kazalo.

Vtisnite si te moje besede v svoja srca
in v svoje duše! (Devt. 11, 18).

	Stran
Naslov	1
Vodilni rek.	2
K vpeljavi skromnega delca . . .	3—4

Govor do semeniščanov.

Pozdrav, govorjen v kapeli Maribor- skega dijaškega semenišča na praznik brezmadežnega spočetja device Ma- rije, dne 8. grudna 1909	5—44
--	------

Semeniške zgodovine obris.

Uvod v obris zgodovine kn. šk. di- jaškega semenišča v Mariboru ali o početku in pomenu, o koristi in važnosti dijaških semenišč	62—68
Kn. šk. Lavantinsko podporno društvo za uboge dijake v Celju (1849—1852)	62—68
Kn. šk. Maksimilijanišče v Celju (1852 oziroma 1855—1864)	68—72

Kn. šk. Viktorinišče v Mariboru (1859 do 1864)	72—76
Kn. šk. Maksimilijanišče in Viktorinišče v Celju (1864—1871)	76—84
Kn. šk. Maksimilijanišče in Viktorinišče v Mariboru (1871—1875 oziroma 1878—1910)	85—92
Dobrotniki kn. šk. dijaškega semenišča	93—127
Dom sedanjega kn. šk. dijaškega se- menišča	128—170
Sklepna beseda o pomenu in namenu dijaškega semenišča Lavantinskega	170—185
Kazalo	186—187

252.7⁹

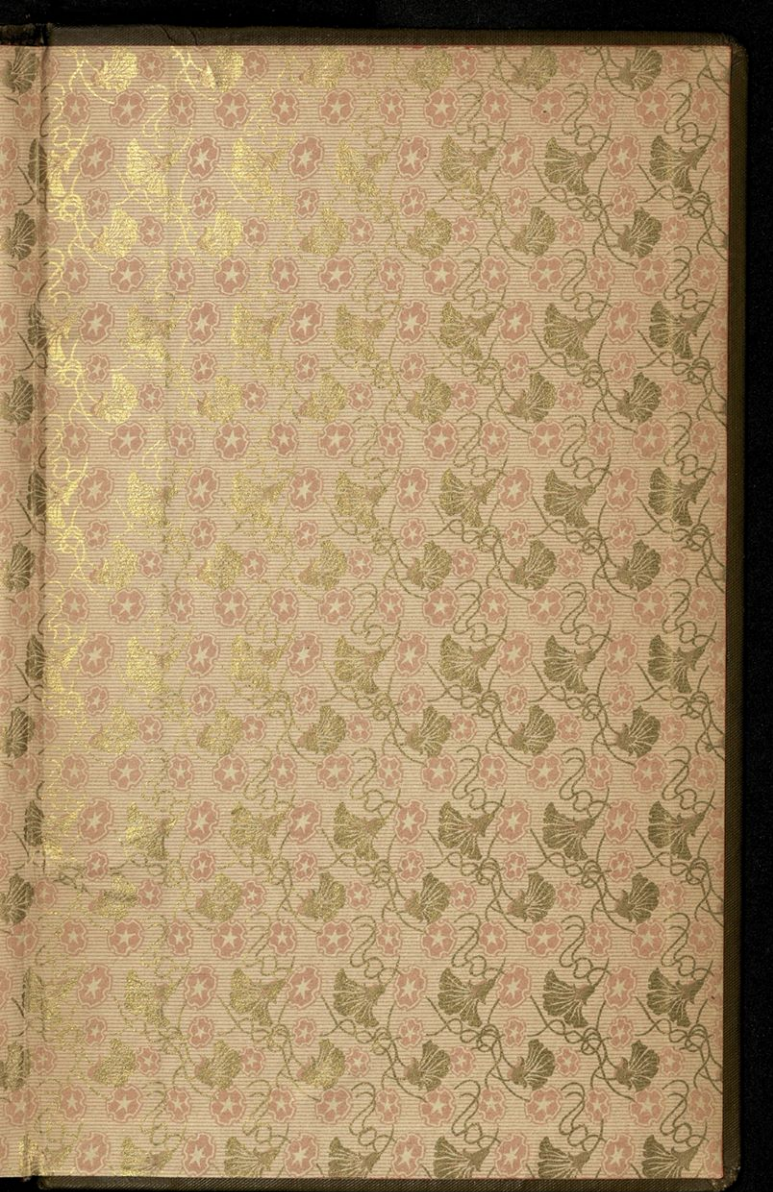
378.92 (497.12 MB) (091)

C0B1SS 2042x00

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000428707

A rectangular embossed frame with stylized, flowing lines on the left and right sides, enclosing the text.

Ed. Sliuča
knjigoveznika
Maribor